

openMagazin

6/2009

openOffice.org openSource openMind

Vážení čtenáři,

openMagazin je jedinečný PDF e-zin, který vám každý měsíc přinese to **nejlepší**, co vyšlo na portálech věnovaných svobodnému softwaru, a to zcela **zdarma**. Můžete se těšit na návody, recenze, novinky, tipy a triky, které si můžete v klidu přečíst na svém netbooku nebo jiném přenosném zařízení. Doufáme, že vás obsah zaujme a také vás prosíme, abyste PDF soubor šířili, kam to jen jde. **Kopírujte nás, posílejte, sdílejte**. A pište nám, jak se vám nový česko-slovenský nejen linuxový e-zin líbí. Chcete pro nás psát, spolupracovat s námi nebo cítíte reklamní příležitost? Napište nám, vaše reakce a nápady nás velmi zajímají.

redakce openMagazinu
redakce@openmagazin.cz

<http://www.openmagazin.cz>

Obsah

Co se děje ve světě Linuxu a open source.....	2	Zajímavé programy 77, 78.....	41
Jak připojit tiskárnu sdílenou z Windows.....	7	AbiWord a Maemo.....	43
Posílání SMS zpráv z Linuxu pomocí programu Esmka....	9	PIMlico — kancelář v Linuxu i mobilu.....	44
Poslech a nahrávání internetových rádií v Linuxu.....	12	Kjots - program pro vedení poznámek.....	47
Chromium: Prohlížeč Google Chrome už i pro Linux...	15	Nastavení grafické karty v Mandriva Linuxu pomocí DrakX11.....	49
Amarok 2.1: Budiž světlo.....	19	ÚMČ Brno-Slatina používá OpenOffice.org.....	52
Výsledky ankety o nejoblíbenější distribuci 2009.....	22	UREX Česká republika s.r.o. používá OpenOffice.org.	53
Reportáž: Konference EurOpen.CZ 34.....	25	OpenOffice.org ve společnosti VÚN-AQUAHOLDING S.r.o.....	54
Jan „Yenya“ Kasprzak o Gitu.....	30	Aktualizace na Firefox 3.5.....	55
Fedora 11: běh na krátké tratě.....	32	Internetové jazykové kurzy pro nevidomé žáky.....	56
Mono míří do linuxových distribucí.....	39		

openMagazin je společným projektem portálů AbcLinuxu.cz, LinuxEXPRES.cz, OpenOffice.cz, Penguin.cz, Root.cz

Je šířen **zdarma** pod licencí Creative Commons Attribution-NonCommercial-No Derivative Works 3.0 Unported License, což znamená, že jej **smíte šířit**, nesmíte jej ale měnit ani komerčně využívat. Autorská práva náleží autorům článků. Magazín si můžete stáhnout na adrese OpenMagazin.cz a mnoha dalších. Kontakt na redakci je redakce@openmagazin.cz. Produkuje Liberix,

o.p.s. Při přípravě magazínu byl použit kancelářský balík OpenOffice.org.

Co se děje ve světě Linuxu a open source

Jiří Eischmann

<http://www.linuxexpres.cz/nejlepsi-projekty-2009-vitezi-ubuntu-a-jabbim>

<http://www.linuxexpres.cz/stodolarovy-notebook-windows-neuspely-linux-boduje-i-jinde>

Výsledky CZECH OPEN SOURCE 2009

Vyhlášení výsledků ankety, do níž kromě odborné poroty posílala hlasy během jara také veřejnost, tentokrát neproběhlo v Pivovarském klubu, ale v klubu Lávká v rámci konference Internet a Technologie 09. Stejně jako loni, i letos se hodnotilo v šesti kategoriích.

Absolutním vítězem se stal **Jabbim**, když Jabbim klient získal

cenu poroty v kategorii Software, **Jabbim.cz** byl vyhlášen veřejností jako nejlepší open source projekt a veřejnost dosadila na první místo v kategorii osobností Jana Pinkase, který projekt Jabbim vede. Porotou byl za největší osobnost českého open source vybrán **Ivan Bíbr**, dlouholetý popularizátor Linuxu a autor mnoha knížek. Akcí roku se jak podle veřejnosti, tak podle poroty stalo LinuxExpo. V kategorii firem vyhrál za veřejnost Seznam a za porotu

Novell. **Kompletní výsledky** naleznete na serveru Root, který tuto anketu každoročně pořádá.

Výsledky ankety o nejoblíbenější distribuci 2009

Aby těch anket nebylo v červnu málo, zveřejnil server **AbcLinuxu.cz** **výsledky ankety o nejoblíbenější linuxovou distribuci** v českých lůžích a hájích, která do určité míry slouží jako ukazatel popularity jednotlivých distribucí mezi českými a slovenskými uživateli.

Asi nikoho nepřekvapilo vítězství Ubuntu mezi desktopovými systémy. To opanuje tuto kategorii již potřetí. I tentokrát vyhrálo se značným náskokem, leč mezera mezi ním a druhým není tak zdrcující jako loni. Na svědomí to má Mandriva Linux, který se po několika letech razantně vrací na špici. Třetí místo obsadila stálice – Debian. Propadákem je rozhodně SUSE, které ztratilo velké množství hlasů a propadlo se ze druhého místa na čtvrté.

Jak Ubuntu vládne desktopům, vládne Debian serverům a ani letos jej v této kategorii nikdo neohezl. Překvapením je však rozhodně druhé místo Mandriva Linuxu, který zrovna nelze považovat za systém typický pro servery. Mezi enterprise dis-

tribucemi již tradičně zvítězil Red Hat Linux. Za zmínku stojí jen velký propad SUSE Linux Enterprise. V kategorii live distribucí sesadilo Ubuntu po několika letech z prvního místa SLAX.

Posuny nastaly i v ukazatelích popisujících účastníky ankety. Výsledky ukázaly, že počet uživatelů, kteří si vystačí s Linuxem jako jediným systémem, vzrostl o polovinu. Jak stárne Linux, stárnou i jeho uživatelé. Počet těch, kteří jej používají více než 10 let, meziročně vzrostl na trojnásobek. I nadále přetrvává mezi uživateli Linuxu výrazný nepoměr mezi muži a ženami 98: 2. Linux je podle této ankety i nadále preferován vzdělanými, 87 % jeho uživatelů má alespoň maturitu a 35 % dokončenou VŠ. Nejvíce uživatelů má Linux mezi lidmi ve věku 20-25 let, i když starší ročníky posilují.

Výsledky je třeba brát s rezervou. Jelikož anketa probíhala na odborně zaměřeném serveru, nemusí daný výběr odpovídat opravdovému rozložení sil mezi uživateli Linuxu.

Windows na OLPC neuspěly, zůstává Linux

Projekt stodolarového notebooku si dával za cíl umožnit i dětem z nejchudších částí světa poznat svět počítačů. Původním krédem OLPC byla otevřenost a veškerý software měl být open source.

Plánované konference

- **10. a 11. 9. 2009** Red Hat Czech - Vývojářská konference 2009 <https://fedoraproject.org/wiki/DeveloperConference2009>
- **29.10. 2009** Open source řešení v sítích, Karviná, <http://ors.slu.cz>
- **7.-8.11. 2009** LinuxAlt, Brno, <http://www.linuxalt.cz>

Potom ale přišel zakladatel a ředitel projektu v jedné osobě Nicholas Negroponte s tím, že o Linux s prostředím Sugar není zájem a je potřeba sáhnout po Windows. Celé toho období se vyznačovalo mnoha rozepřemi a odchody. Odešli významní pracovníci organizace a vývojáři originálního prostředí Sugar, které bylo vyvíjeno speciálně pro OLPC, se cítili natolik dotčení Negroponteho vyjádřeními, že projekt opustili a nakonec se usadili pod křídly GNOME Foundation.

Vše se ale ukázalo jako zbytečné. **Tzv. stodolarové notebooky s Windows totiž nikdo nekupuje.** Zájem o ně byl víceméně umělý. Země, které nasazení stodolarových notebooků zvažovaly, se na verze s Windows ptaly, protože to je pro ně známá věc, po zevrubnějším prozkoumání a pilotních projektech se však prakticky všechny rozhodly pro verzi osazenou distribucí Fedora a prostředím Sugar.

OLPC už plánuje druhou generaci notebooku. Ta byla měla být osazená opět distribucí Fedora a kromě specializovaného prostředí Sugar je v plánu také plnohodnotné prostředí GNOME. Uvidíme se, zda se konečně podaří OLPC překročit vlastní stín. Zatím se vede lépe konkurenčnímu projektu Classmate PC, za kterým stojí společnost Intel. To je prodáváno i s Windows, ale verze s Linuxem v prodejích vedou.

Novell táhne nahoru linuxová divize

Od počátku ekonomické krize se komentátoři ptají, jaký dopad bude mít na linuxový byznys. Převládá názor, že krize Linuxu jen prospěje. A vypadá to, že tomu tak opravdu je. V prvním čtvrtletí ještě Novell reportoval neutrální výsledky. O pár týdnů později už přišel Red Hat, který se zabývá výlučně linuxový-

mi aktivitami, s výrazně zlepšenými hospodářskými výsledky. Nyní však tento trend potvrdil i Novell.

Zveřejnil totiž výsledky za první čtvrtletí hospodářského roku. Čisté tržby vzrostly ročně z 216 milionů na 236. Zisk vzrostl meziročně z 6 milionů na 16 a zdá se, že se tak Novell dostal trvale do černých čísel. Co však ve výsledcích Novellu vyčnívá, je výkonnost linuxové divize, která meziročně vzrostla o úctyhodných 25 % na 37 milionů. Zatímco ostatní divize stagnují nebo jejich tržby dokonce poklesly, linuxová si udržuje vysoké tempo růstu.

Podpora ODF v MS Office je opravdu špatná

Nedávno vydala společnost Microsoft service pack pro MS Office 2007 a jednou z hlavních novinek byla podpora standardizovaného formátu ODF, který používá OpenOffice.org. Když tento krok Microsoft minulý rok oznámil, vzbudilo to překvapení, protože do té doby protlačoval pouze svůj formát OOXML, který vytvořil jako konkurenční k ODF.

Bohužel podpora ODF vypadá na papíře mnohem lépe než ve skutečnosti. Je totiž natolik špatná, že vyprovokovala ODF Alliance k **veřejné stížnosti**. Při otevření a opětovném uložení se zničí téměř celé formátování a některé buňky v sešitech se úplně rozbijí. ODF Alliance také při této příležitosti provedla **test podpory** ve vybraných aplikacích (OpenOffice.org, Google Docs, Symphony, KSpread, Sun plugin pro MS Office a MS Office 2007 SP2) a MS Office z tohoto srovnání vyšel nejhůře. Když vezmeme propastný rozdíl v počtu vývojářů MS Office a takového KOffice, je tento výsledek docela zarážející.

I nadále tedy platí, že nejlepších výsledků při přenesení souborů z MS Office na OpenOffice.org a naopak dosáhnete se starými formáty MS Office.

Španělští socialisté chtějí na notebooky pro studenty OSS

Španělská vláda minulý měsíc prohlásila, že bude pořizovat 420 tisíc notebooků pro studenty základních škol a že budou tyto notebooky osazeny proprietárním softwarem. To se však **nelíbí socialistické straně**, jejíž mluvčí Leire Pajín se nechal slyšet, že strana udělá vše proto, aby byl na notebookách open-source software včetně operačního systému.

Záměr vlády byl kritizován také učiteli, organizací na ochranu spotřebitelů a neziskovou organizací Hispalinux, které se nelíbí i to, že vláda vůbec nevypsala výběrové řízení. Podle Facua-Consumidores en Acción, organizace na ochranu spotřebitelů, není výhodiskem ani nasazení smíšeného řešení, které obsahuje jak proprietární, tak open-source operační systém. Vláda by totiž musela stejně nakoupit stovky tisíc licencí, což by oproti variantě, založené čistě na OSS, projekt výrazně prodražilo.

Jenom dodejme, že open-source operační systém, konkrétně Linux, není ve španělském školství novinkou. V andaluzských školách je nasazeno Ubuntu na 210 tisících desktopech.

Švýcarský soud zrušil smlouvu s Microsoftem

Federální správní soud Švýcarska anuloval smlouvu mezi Ministerstvem staveb a logistiky a Microsoftem. Předmětem smlouvy bylo dodání softwaru na pracovní stanice a jeho údržbu a podporu. Celková

částka, kterou mělo ministerstvo zaplatit, činila 42 milionů švýcarských franků.

To se však nelíbilo konkurenčním společnostem, které poskytují open-source řešení. Celkově 18 společností včetně Red Hatu podalo stížnost ke správnímu soudu. Ten jim nakonec vyhověl, protože ministerstvo porušilo zákon tím, že nevypsalo výběrové řízení. Státní orgány ve Švýcarsku mají navíc od roku 2004 povinnost zvažovat open-source alternativu, k čemuž v tomto případě také nedošlo. Soud povolil ministerstvu zakoupený software používat i nadále do doby, než vynese konečné rozhodnutí.

Bývalý zaměstnanec Microsoftu: Open source vyhraje

Internetové diskuse mezi příznivci a odpůrci OSS jsou někdy hodně ostré. Jedni si myslí, že svobodný software nikdy neohrozí zavedené softwarové společnosti, druzí si naopak myslí, že nadvláda OSS je nevyhnutelná. Se svou troškou do diskuse přispěl i Keith Curtis, bývalý zaměstnanec Microsoftu, pro něž pracoval dlouhých 11 let. **Nedávno napsal knihu *After the software wars*** (Po softwarových válkách), ve které vyjadřuje názor, že proprietární software, reprezentovaný především Microsoftem, bude časem open-source a svobodným softwarem poražen.

Jak sám říká, až do roku 2004, kdy v Microsoftu skončil, s Linuxem nikdy nepracoval a jako programátor vyvíjel především Windows a MS Office. Poté se z něj však stal velký příznivec Linuxu a OSS, kterým podle něj bude Microsoft poražen ze dvou důvodů. Zaprvé se díky otevřenému a kolaborativnímu vývoji podle něj jedná o kvalitnější a flexibilnější software a zadruhé rostoucí úspěch OSS

bude podkopávat příjmy Microsoftu. Za příklad si vzal OpenOffice.org. Ten prý stačí 99 % uživatelů a je jen kousek od toho, aby stačil i většině firem. Potom prý bude pro Microsoft těžké vysvětlovat zákazníkům, že mají platit za něco, co mohou mít v uspokojivé formě zdarma.

Názor Keitha Curtise zní jednoznačně, ale ani on si nemyslí, že OSS vyhraje během několika let, celý proces může trvat i několik dekád.

Canonical pracuje na podpoře aplikací pro Android

Nejpopulárnější linuxová distribuce Ubuntu se pravděpodobně **dočká podpory pro aplikace mobilního systému Google Android**, který je taktéž postavený na Linuxu. To však neznamená, že by bylo možno aplikace pro Android běžně pouštět na standardních linuxových distribucích a naopak že by Android podporoval standardní linuxové aplikace. Je to kvůli tomu, že Android používá pro běh aplikací Google Java runtime, který je natolik upravený, že aplikace pro Android ve standardním prostředí Javy neběží.

Podpora aplikací pro Android by měla spočívat ve speciálním spouštěcím prostředí, které kompiluje proti standardní knihovně libc místo upravené v Androidu a běží na standardním linuxovém jádře. Lidé z Canonicalu také pracují na ovladači do jádra, který umožní běh Binderu, IPC systému Androidu. Další práce probíhají na kompatibilitě, aby aplikace pro Android, spuštěné v Ubuntu, např. viděly souborový systém atd.

Co k tomu Canonical vede? Google Android je systémem se slibnou budoucností, jehož nasazení pravděpodobně nezůstane pouze u chytrých mobilních telefonů, ale brousí si zuby také na netbooky. Dá se očekávat, že s rostoucí popularitou poroste také po-

čet zajímavých aplikací. A paleta takovýchto aplikací se může hodit nejen na netbookové verzi Ubuntu.

OpenSolaris 2009.6

Společnost Sun Microsystems, která byla nedávno pohlcena společností Oracle, uvolnila další vydání open-source operačního systému OpenSolaris. **A novinek je opět celá řada.** Sun se nechal inspirovat vývojem Red Hat Enterprise Linux, jehož všechny nové vlastnosti se nejdříve objeví ve volně dostupné Fedoře. Na stejný model chce přejít i Sun, a proto se v novém OpenSolarisu objevily vlastnosti, kterými doposud disponoval pouze komerční Solaris. Byl zařazen projekt CrossBow, který přináší síťovou virtualizaci a správu zdrojů. Přibyly technologie pro datová centra.

OpenSolaris je výborný operační systém na servery, ale prorazit se snaží také na desktopech. Výchozím prostředím je GNOME. Byl vylepšen TimeSlider, což je plugin do Nautilu, který využívá pokročilých vlastností souborového systému ZFS a umožňuje tak jednoduše procházet obsah adresáře v čase. Změn se dočkal také správce softwaru, který je uživatelsky přívětivější a má rychlejší start. Stejně jako linuxové distribuce i OpenSolaris začal nabízet licencované kodeky Fluendo. Krokem směrem k lepší multimediální podpoře je i integrace mediálního centra Elisa. To, že Sun bere desktop vážně, dokazuje dohoda s Toshiba, která začala předinstalovávat OpenSolaris na dva modely notebooků.

OpenSolaris je k dispozici také jako live CD a na **stránkách projektu můžete stahovat ISO** obrazy pro několik platforem.

Linux Mint 7 Gloria

Nejpopulárnějším derivátem Ubuntu je již nějakou dobu distribuce Linux Mint. Jestliže se Ubuntu zaměřuje na obyčejné uživatele, tak Linux Mint jde v tomto ještě dál a snaží se udělat linuxový desktop opravdu co nejjednodušší. Již v základu tak obsahuje vybraný proprietární software a plnou multi-mediální podporu.

Linux Mint 7 je postavený na nedávno vydaném Ubuntu 9.04, [co přináší nového?](#) Uživatel na první pohled pozná změnu ve vzhledu. Distribuce využila téma New Wave z Ubuntu, jen ho upravila do zeleného nádechu. MintMenu při vyhledávání aplikací nabízí doporučení, jaký software by uživatel mohl chtít nainstalovat. MintInstall umožňuje snadnou instalaci nejoblíbenějších aplikací a u většiny aplikací nabízí náhledy. Novou aplikací je MintWelcome, který zobrazuje při startu okno s odkazy na různé seznávací materiály a návody. Firefox obsahuje Moonlight plugin, který podporuje Silverlight 1.0. Ostatní verze softwaru a vlastnosti jsou stejné jako v Ubuntu.

[Linux Mint je nabízen](#) ve dvou verzích. Main Edition se vejde na jedno CD a obsahuje i proprietární a patentově problémový software, Universal Edition je tohoto softwaru prostá a má velikost dvojnásobnou, tedy 1,4 GB. 64bitová verze zatím není k dispozici.

Dell bude nabízet balíček open-source aplikací

Z Dellu se pomalu stává společnost dosti nakloněná OSS. Nejenže přispívá do různých open-source projektů, ale i s docela slušným úspěchem prodává počítače s Ubuntu ([Dell Inspiron Mini 9: Malý pracant s Ubuntu](#)). Dalším krokem Dellu směrem

k OSS je [balíček open-source aplikací](#), který bude nabízet svým zákazníkům.

V době krize firmy šetří a u drtivé většiny z nich jsou to právě informační technologie, u kterých se redukuje výdaje. Dell se rozhodl na tento trend zareagovat a začít nabízet svým zákazníkům z řad menších a středních společností balíček nízkonákladových open-source aplikací, které by měly firmám uspořit náklady. Zatím není známo, jaké aplikace jsou v balíčku nabízeny, ale nejdříve bude směřován na maloobchody a poté budou následovat zdravotnická zařízení, reklamní a výrobní společnosti. Balíček je nyní dostupný v USA a ke konci roku bude podobná nabídka i v Asii.

Joomla! dosáhla 10 milionů stažení

Když se začátkem tohoto desetiletí objevil open-source CMS [Mambo](#), znamenalo to menší revoluci. Bohužel v roce 2005 došlo k roztržce mezi komunitou vývojářů a společností Mambo Foundation Inc., která vydávala komerční verzi Mamba. Výsledkem byl fork pojmenovaný [Joomla!](#), ke kterému nakonec přešla většina tehdejších vývojářů Mamba a který také převzal popularitu svého předchůdce. Vývoj Mamba sice i nadále pokračuje dál, ale jeho vývoj není zdaleka tak dynamický a jeho popularita se nemůže rovnat s popularitou Joomla. K Joomla se přiklonila i česká komunita, která se nyní sdružuje kolem portálu [Joomlaportal.cz](#).

Joomla! si naopak i po čtyřech letech vývoje zachovává přízeň uživatelů a dosáhla velmi pěkného milníku – [deseti milionů stažení](#). Přitom první vydání bylo staženo pouze 72 000x. Od té doby však počet stažení roste geometrickou řadou, dá se tedy očekávat, že dalších 10 milionů stažení Joomla dosáhne mnohem dříve než za čtyři roky.

OSS Alliance připravuje open-source spisovou službu

Internet je pro mnoho lidí samozřejmostí již řadu let, ale dosud nebyl samozřejmostí pro stát a jeho organizace, ale to se postupně mění. Dalším krokem je uzákonění tzv. datových schránek.

V souvislosti s touto připravovanou legislativní novinkou jsou kladeny nové nároky na spisovou službu jednotlivých organizací, především územně samosprávných celků. Z tohoto důvodu se OSS Alliance, organizace propagující open-source software, rozhodla realizovat ve spolupráci s Ministerstvem vnitra ČR projekt [open-source spisové služby pro veřejnou správu](#). Účelem je připravit dostupný produkt, který ocení především menší obce, které nemohou do této záležitosti investovat mnoho peněz a přesto musí plnit povinnosti dané zákonem. Druhým cílem je také veřejným institucím ukázat, že v podobě open-source mohou získat kvalitní a otevřený software.

Novell uvažuje o obchodu s OSS

Jakoby Apple založil další trend – obchody s aplikacemi. Po úspěchu jeho App Store, kde si uživatelé stáhli již více než miliardu aplikací, jej začaly následovat další společnosti. Před nedávnem oznámil Sun Microsystems, že připravuje obchod s aplikacemi napsanými v Javě. Nyní přišel Novell s tím, že [uvažuje také o obchodu s aplikacemi](#), tentokrát open-source.

Celý záměr není cílem na tradičního uživatele Linuxu, který ví, jaké množství aplikací distribuční repozitáře obsahují, ale na běžné uživatele, kteří jsou zvyklí na distribuci softwaru z Windows. Část z nich už si ale díky zařízením jako iPhone zvyká na to, že na jednom místě najdou veškeré aplikace na

jedno kliknutí. A podobné místo pro ně chce připravit i Novell s tím rozdílem, že veškeré aplikace budou zadarmo. Nasazení se plánuje především do verze openSUSE postavené na Moblinu, která bude určená pro netbooky.

S podobným obchodem již dávno před Apple (v roce 2002) přišel Linspire, který jej nazval Click'n'run. Kromě open-source aplikací nabízí také komerční za poplatek. Nikdy však nedosáhl větší popularity, dnes patří do portfolia služeb společnosti Xandros, která ho využívá pro své distribuce.

Amarok 2.1

Jak se zdá, vývojáři Amaroku tvrdě pracují a snaží se obnovit zašlou slávu Amaroku. Ten byl svého času považován za krále hudebních přehrávačů nejen na Linuxu, ale napříč všemi platformami. V souvislosti s KDE 4 však musel být kompletně přepsán, vývoj se na delší dobu jakoby zastavil a verze 2 měla jen část funkcí předchozí verze. Mnoha uživatelům také nesesedlo kompletně přepracované rozhraní. Období relativní stagnace Amaroku využily konkurenční přehrávače, které se na něj funkčně dotáhly. To vše znamenalo výrazný odliv uživatelů.

Vývojáři Amaroku se však nevzdávají a chtějí znovu dokázat, že jejich přehrávač patří na vrchol. [Verze 2.1](#) je ve znamení znovuzískání starých funkcí. Výrazně byl vylepšen playlist, nyní může uživatel vyhledávat, filtrovat, vytvářet frontu, nechat zastavit přehrávání po skočení skladby. Uživateli také byla dána velká volnost v nastavení vzhledu playlistu. Bylo vylepšeno kontextové zobrazení a správa appletů. Novou funkcí jsou záložky v podcastech. Musíte-li přerušit poslouchání podcastu, můžete si uložit místo, kde jste skončili, a kdykoliv se k němu zase vrátit. Pokud používáte jako backend GStrea-

mer, můžete využít funkci ReplayGain, která automaticky nastavuje skladby na stejnou hladinu hlasitosti. Amarok také lépe spolupracuje s Last.fm a iPody.

Pokud chcete Amarok vyzkoušet, k [dispozici jsou balíčky](#) pro celou řadu distribucí. Ohlášena verze pro Windows se stále nedostala do použitelného stavu.

Fedora 11 Leonidas

Poslední velkou distribucí, která přichystala své vydání na jaro, je Fedora, která je známa svým progresivním vývojem, v rámci něhož implementuje novinky dříve než ostatní distribuce.

Stejně jako vývojáři ostatních distribucí se i vývojáři Fedory snaží stlačit dobu nutnou pro start systému na minimum. Nyní by se měla průměrná doba pohybovat kolem 20 sekund. Dopomohl k tomu také rychlejší souborový systém Ext4, který je už sice od loňského podzimu v jádře, ale Fedora patří mezi první distribuce, které ho nasadily jako výchozí. Zvukový server PulseAudio kompletně přebírá ovládnutí zvuku, i když možnost použít původní řešení je stále k dispozici. DeviceKit společně s udevem nahrazuje HAL. Byly odříznuty staré architektury a optimalizační základ je i586. Bylo zavedeno šifrování SHA256, které je mnohem obtížnější prolomitelné než původní šifrování. Byla snížena paměťová náročnost RPM a poprvé jsou použity tzv. deltaRPM, kdy v rámci aktualizací nestahujete celé balíčky, ale pouze rozdíl mezi tím, co je na serveru a co máte v počítači. Výsledkem by měla být úspora přenesených dat. Nová Fedora obsahuje: kernel 2.6.29.4, GNOME 2.26.1, KDE 4.2.2, x.org 1.6.1, Firefox 3.5 atd., stáhnout ji lze [na stránkách projektu](#) v podobě ISO obrazu.

Ubuntu má bootovat za deset sekund

Nedávno proběhl summit vývojářů Ubuntu v Barceloně, kde byly na pořadu dne především plány pro nadcházející Ubuntu 9.10. Nejpopulárnější distribuce současnosti v poslední verzi výrazně zrychlila bootování. Ve verzi 8.10 trvalo 65 sekund, 9.04 už to zvládla za 25 sekund. Přesto si vývojáři myslí, že je ještě hodně prostoru pro optimalizaci. Práce na rychlejším bootování tedy budou pokračovat i ve verzi 9.10 a cílem pro jarní verzi 10.04 je [mít použitelný systém do deseti sekund](#).

Deset sekund bylo rozděleno na části. Každá část bootovacího procesu dostala časový rozpočet, který musí být splněn, aby mohl být splněn původní cíl – mít systém připravený za deset sekund. Načítání kernelu a initramfs by mělo zabrat dvě sekundy, načítání ovladačů a připojování souborového systému také dvě sekundy, stejně tak start X serveru, zbývající čtyři sekundy by měly zbytné na spuštění desktopového prostředí.

Společně s tímto plánem přišli vývojáři s rozhodnutím, že nebudou oproti předchozím plánům implementovat Plymouth, což je grafický bootovací proces vyvinutý lidmi z Red Hatu. Při bootování totiž nepočítají s žádnou grafikou, bude odstraněn jak bootsplash, zobrazující logo Ubuntu, tak pruh ukazující průběh. Podle vývojářů bude start systému tak krátký, že to prostě nebude potřeba.

Co k takovému brutálnímu zkracování startu systému vývojáři vede? Je to především snaha udělat z Ubuntu použitelnější systém na netboocích. Pro ně existují specializované distribuce, které mají také velmi rychlý start (Moblin to zvládne za pět sekund), ale Ubuntu je na rozdíl od nich plnohodnotná distribuce.

Jak připojit tiskárnu sdílenou z Windows

Martin Šín

<http://www.linuxexpres.cz/jak-na-to/jak-pripojit-tiskarnu-sdilenou-z-windows>

Ne zřídka se stává, že potřebujete něco vytisknout na tiskárně připojené k počítači s operačním systémem MS Windows. Jak správně postupovat při připojení takové tiskárny, se dozvíte v následujícím článku.

Samozřejmostí je instalace balíčku cups a smbclient, bez kterých se neobejdete. K dalšímu nastavení budete potřebovat prohlížeč, do kterého zadejte adresu <http://localhost:631>. Objeví se administrační rozhraní tiskového systému CUPS (**Common UNIX Printing System**).

Nyní klikněte na tlačítko **Add printer** (Přidat tiskárnu), pokud ho nemůžete najít, pak přejděte na kartu **Administration** (Administrace) a zde ho již v části **Printers** určitě uvidíte. Dál vyplňte jméno tiskárny a pokud chcete, tak i umístění (**Location**) a popis (**Description**). Pozor! Jméno tiskárny nemůže obsahovat mezery a není ho možné později prostřednictvím webového rozhraní CUPS měnit! Dál pokračujte kliknutím na tlačítko **Continue** (Pokračovat).

Pro potvrzení prováděných činností jsou potřeba práva uživatele root. Jakmile budete v průběhu instalace tiskárny vyzváni k přihlášení, pak zadejte uživatelské jméno root a jeho heslo.

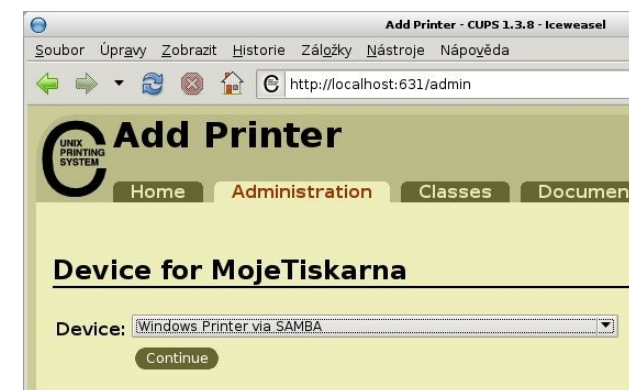
V tomto kroku se vybírá vlastní zařízení tiskárny. V našem případě jednoduše vyberte možnost **Windows Printer via SAMBA**. Pokud tuto volbu v rozbalovací nabídce nevidíte, pak nemáte zřejmě nainstalován nebo správně nastaven balíček smbclient.

Blížíme se k finále a nyní se nacházíme v tom nejdůležitějším kroku. Zde se nastavuje umístění a jméno tiskárny v počítačové síti. Určitý přehled o tom, jaké počítače a tiskárny se nacházejí v počítačové síti, získáte zadáním příkazu `smbtree`, v jehož výstupu jsem našel hledanou tiskárnu:

```
\\IDEFIX\Tiskarna Tiskarna urcena pro tisk
studentu
```

Pokud se vám nechce tímto způsobem tiskárnu hledat, pak určitě bude stačit odebrat se k počítači, ke kterému je tiskárna připojena, zjistit si jeho jméno a jméno připojené tiskárny a také ověřit, že je tiskárna sdílena dál do počítačové sítě. Umístění tiskárny se zadává v tomto tvaru:

```
smb://<jméno počítače>/<jméno tiskárny>
```


Nastavení zařízení tiskárny

Například tedy:

```
smb://idefix/Tiskarna
```

Pokud je pro tisk nutné přihlášení určitého uživatele, pak se zapisuje ve tvaru: `smb://uživatel:heslo@<jméno počítače>/<jméno tiskárny>`, např.: `smb://administrator:tajneheslo@idefix/Tiskarna`

Dál se vybírá použitý ovladač tiskárny. Ovladače některých tiskáren už můžete mít v systému nainstalovány. Jejich seznam uvidíte v okně **Make** (Druh). Pokud tomu tak není, bude asi nejrozměšší podívat se na stránku OpenPrinting.org a vyhledat požadovaný ovladač ručně.

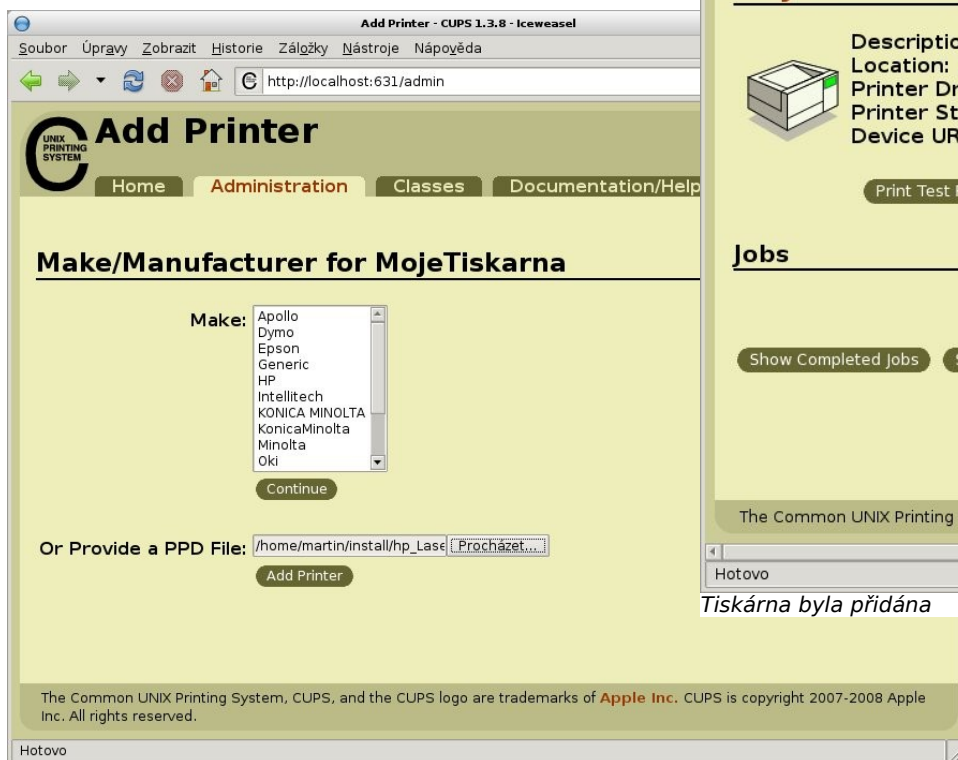
Postupovat můžete třeba takto: V levém menu klikněte na volbu **Printers** a dál už vyberte požadovanou tiskárnu. Svůj výběr nezapomeňte potvrdit kliknutím na tlačítko **Show**.

Po stažení doporučeného souboru s koncovkou.ppd ho nahrajte do webového rozhraní systému CUPS a můžete pokračovat dál.

Tím byla tiskárna přidána. Pro vyzkoušení správného nastavení nezapomeňte vytisknout testovací stránku pomocí tlačítka **Print Test Page** a provést další základní nastavení tisku skrývající se pod tlačítkem **Set Printer Options**.

Pokud bude něco špatně, můžete celý proces nastavení projít znovu. Předchozího průvodce znovu spustíte kliknutím na tlačítko **Modify Printer**.

Některé distribuce mají testovací stránku pozměněnou. Najdete na ni pak většinou logo distribuce, nebo alespoň její název.

Výběr ovladače tiskárny

Obrázky k článku

Všechny obrázky a fotografie naleznete v samostatné fotogalerii.

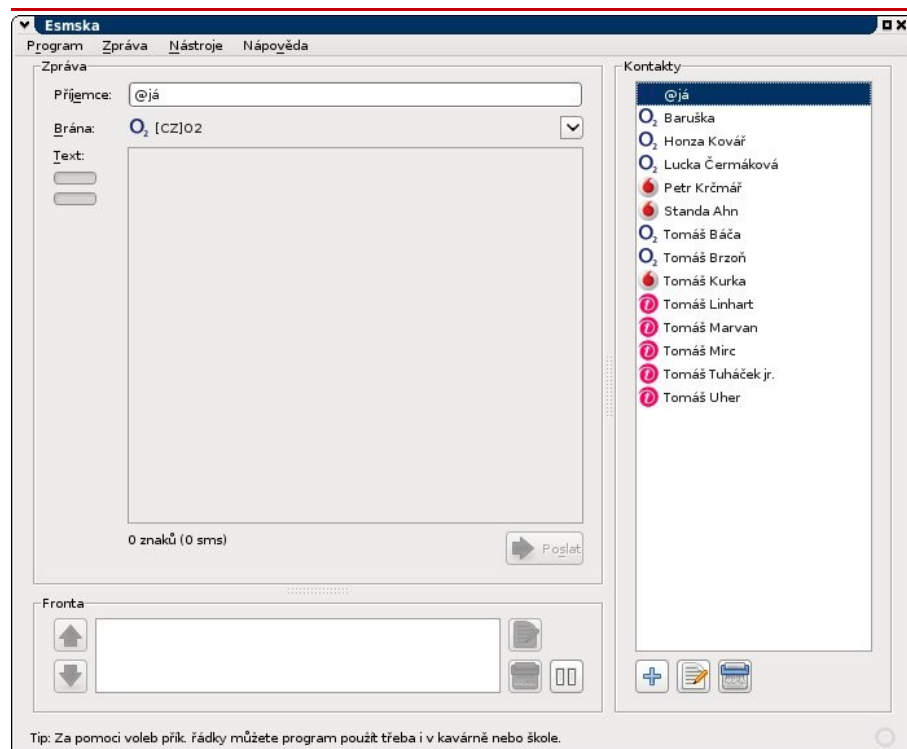
Tiskárna byla přidána

Posílání SMS zpráv z Linuxu pomocí programu Emska

Miroslav Hrončok

<http://www.linuxexpres.cz/praxe/posilani-sms-zprav-z-linuxu-pomoci-programu-esmska>

Emska je aplikace určená pro odesílání SMS zpráv z internetu na mobilní telefony. Pomocí Emsky můžete posílat SMS zprávy na telefonní čísla operátorů, kteří posílání SMS z internetu umožňují. V našich končinách jde o všechny tři mobilní operátory, tedy O2, T-Mobile i Vodafone. K funkčnosti tohoto programu budete samozřejmě potřebovat připojení k internetu.

Hlavní okno aplikace Emska

Emsku můžete spustit z menu aplikací, konkrétně z kategorie **Sít**. Po kliknutí na položku v menu uvidíte logo programu, tedy obrázek mobilního telefonu s obálkou. Poté se na obrazovce objeví okno rozdělené na tři části: **Zpráva** (vlevo nahoře), **Kontakty** (pravý sloupec) a **Fronta** (vlevo dole). Každá část slouží k jinému účelu.

Seznam kontaktů a práce s ním

Pokud chcete někomu odeslat SMS zprávu, je potřeba ho nejdříve přidat do seznamu kontaktů. Ve spodní části pravého sloupce se nacházejí tři ikony. První (s obrázkem plusu) slouží právě k přidání kontaktu. Pokud na ni kliknete, uvidíte malé okno, do kterého vyplníte údaje o kontaktu.

Přidání kontaktu

Do kolonky **Jméno** napište název kontaktu, který bude vidět v seznamu kontaktů. Samozřejmě nemusíte jít o celé jméno, můžete vyplnit jen příjmení, vše záleží jen na vás. Pod kolonkou pro jméno následuje kolonka pro telefonní číslo kontaktu. Telefon se zadává s předvolbou státu. Pro Českou republiku je to +420, což je v kolonce předvyplněno.

Emsku nainstalujete v závislosti na vaší distribuci. Tato aplikace však nebývá dostupná v oficiálních zdrojích, takže se řiďte **jednoduchými pokyny** pro ty nejpoužívanější z distribucí. Pro běh aplikace budete potřebovat nainstalovanou Javu.

Na oficiální stránce aplikace je možné, mimo stažení a nainstalování balíčku, i tzv. webstart, kdy aplikaci není třeba instalovat. Díky přenosné platformě Java se program spustí rovnou z prohlížeče. Samozřejmě Javu musíte mít nainstalovanou i tak. **Spustit...**

Poslední možností je výběr brány. Jedná se o SMS bránu operátora, kterého používá příjemce zprávy, nikoli tedy váš operátor. Máte na výběr několik možností. Podle předvolby telefonního čísla se automaticky zvolí nejpravděpodobnější brána. Pomocí tlačítka s obrázkem lupy můžete odhadnutí operátora vyvolat ručně. **Pozor, předvolba dnes nemusí nutně určit, u jakého operátora je přidáváný kontakt zákazníkem, takže volbu rozhodně ověřte.**

Kód v hranaté závorce určuje zemi operátora, tedy [CZ] pro Českou republiku, nebo [SK] pro Slovensko. Pokud nemáte uživatelský účet na portálech pro odesílání SMS zpráv z internetu (např. t-zones nebo SMSMánia), měli byste si vystačit s volbami, které jsou shodné s názvy tuzemských operátorů.

Pokud jste s volbou operátora spokojeni, potvrďte přidání kontaktu tlačítkem **Vytvořit**. Malé okno zmizí a nový kontakt se objeví v seznamu napravo. Kontakt můžete upravit pomocí tlačítka vpravo od tlačítka na přidávání kontaktů. Zobrazí se stejné okno jako při jeho přidávání a informace můžete změnit. Pokud jej chcete kompletně odebrat, můžete tak učinit pomocí posledního tlačítka vpravo dole, s obrázkem skartovačky. Odstranění musíte potvrdit, aby nedošlo k omylu.

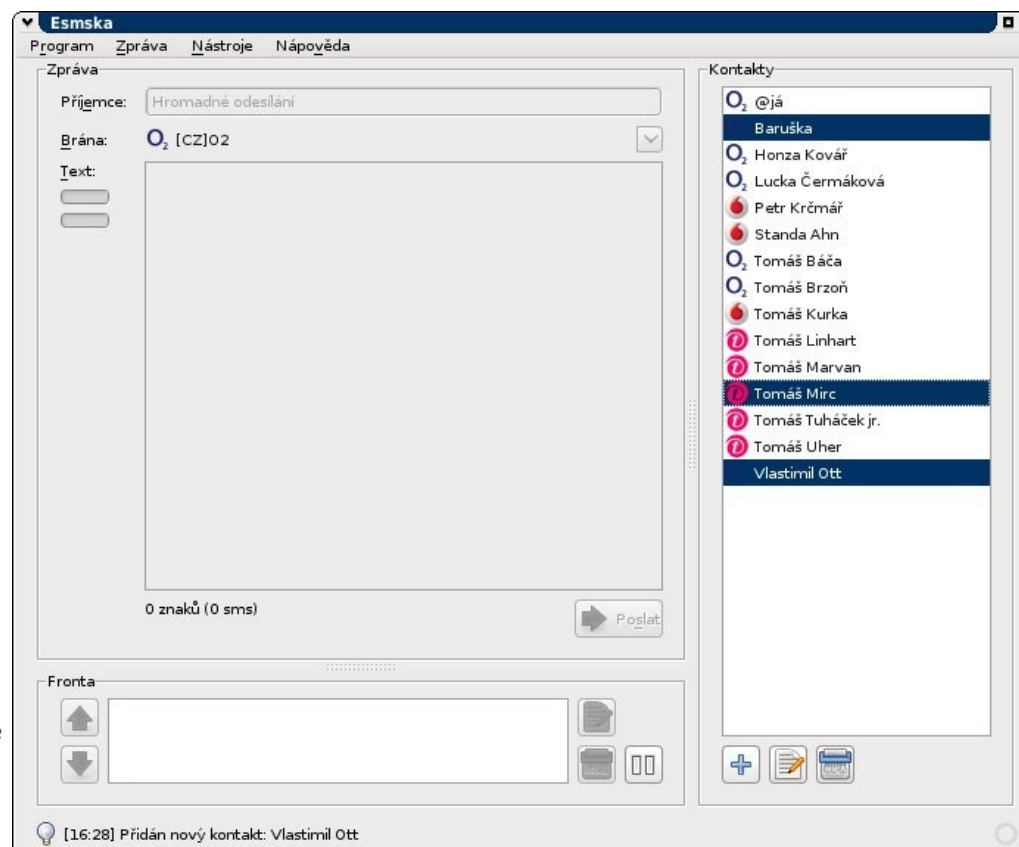
Posílání zpráv

Pokud na kontakt kliknete levým tlačítkem myši, zvýrazní se a jeho jméno se objeví v části **Zpráva** v kolonce **Příjemce**. Kontaktů můžete zvolit i více, pomocí klávesy [Ctrl]. Vyberte jeden a se stisknutou klávesou [Ctrl] klikněte myší na další. V kolonce **Příjemce** se objeví text **Hromadné odesílání**. Více kontaktů najednou můžete upravovat, ale změnit

Pokud si tedy vyberete příjemce zprávy, ubezpečte se, že je v kolonce **Příjemce** jeho jméno. V druhé kolonce lze změnit bránu operátora, ovšem jen pro aktuální zprávu. Pod volbou brány následuje velké pole pro samotný text zprávy. Vzhledem k tomu, že brány mají rozdílné maximální počty znaků na zprávu, Esmska text zprávy v případě potřeby sama rozdělí na několik zpráv. V okně zprávy to poznáte podle barvy textu. Každá druhá zpráva má modrý text.

Kromě barevného značení vidíte dole pod prostorem pro napsání zprávy počet napsaných znaků a počet SMS zpráv, na které bude vaše sdělení rozděleno. Vlevo od prostoru pro text zprávy je graficky znázorněno, kolik textu ještě můžete napsat. První zobrazení značí počet znaků na jeden segment zprávy, druhé na celkový text. Pokud na tato grafická znázornění najedete kurzorem myši, objeví se text prozrazující, kolik znaků ještě můžete napsat. Zpráva se rozdělí maximálně do pěti segmentů.

Když jste se zprávou hotovi, můžete ji odeslat pomocí tlačítka **Poslat**. Zpráva se rozdělí na jednotlivé segmenty, ty jsou pak řazeny ve frontě odesílání. Pro každý jednotlivý segment je nutné zadat do políčka kód z obrázku, je to proto, aby SMS brány nebyly zneužívány různými škodlivými roboty.

Více zvolených kontaktů

Ize pouze SMS bránu. Takto označené kontakty můžete hromadně smazat.

Někdy se odeslání nepodaří, může to být z důvodu chyby na straně brány operátora. V takovém případě se vyplatí počkat a po chvíli to zkusit znovu.

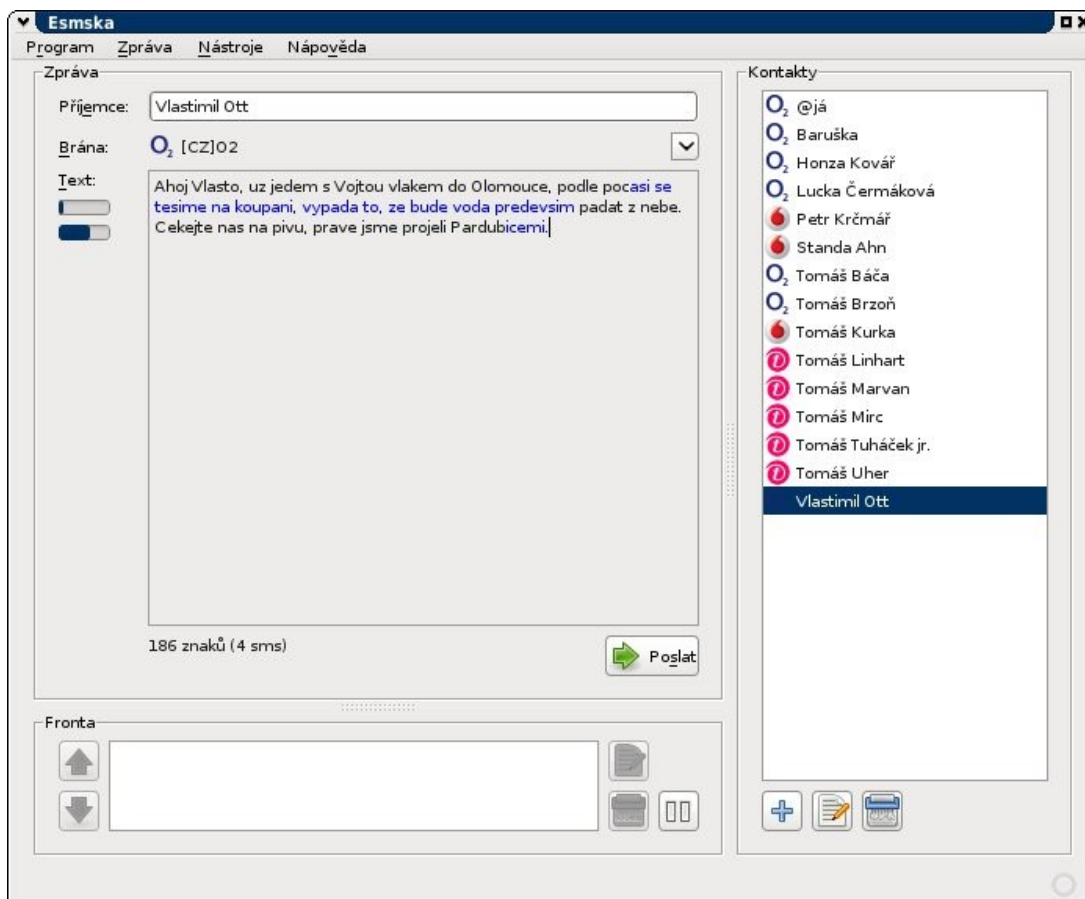
V nabídce **Program | Nastavení** máte rozšířené možnosti volby nejen vzhledu programu, který je možné měnit pomocí různých motivů, ale i například přidávat ke zprávě svůj podpis – každá odeslaná zpráva přijde příjemci z „vašeho čísla“. Mobilní

telefon poté, má-li příjemce váš telefon ve svém telefonním seznamu, zobrazí vaše jméno. Bohužel tuto funkci nepodporují všichni operátoři.

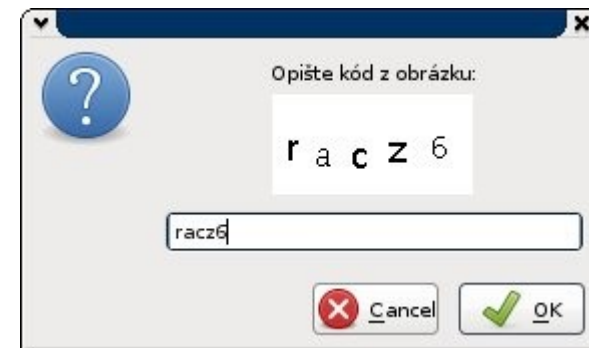
Pokud používáte prostředí GNOME nebo Xfce, doporučuji nastavit vzhled aplikace na GTK, Esmska pak vypadá podobně jako ostatní aplikace.

V případě, že máte účet registrovaný na některé z placených bran (například t-zones), můžete se

v programu k tomuto účtu přihlásit – stačí doplnit údaje na kartě **Přihlašovací údaje**.

Psaní zprávy v aplikaci Esmska

Opisování kódu proti robotům

Poslech a nahrávání internetových rádií v Linuxu

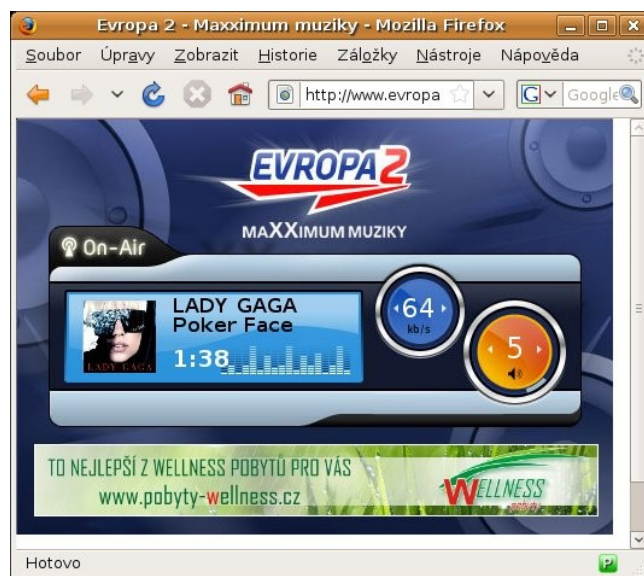

Martin Vancí

<http://www.linuxexpres.cz/praxe/poslech-a-nahravani-internetovych-radii-v-linuxu>

Při práci na počítači poslouchám často rádio, kvůli větší kvalitě přes internet. Většina rádií má svůj vlastní přehrávač, který je obvykle vytvořený ve Flashi. Flashové přehrávače mají ovšem mnoho nevýhod. Poslouchat rádio z netu jde i jinak.

Jaké jsou nevýhody flashových přehrávačů? Zatěžují procesor víc než běžné přehrávače, musí kvůli nim běžet Firefox nebo jiný webový prohlížeč, zobrazuje se v nich reklama, nelze používat ekvalizér a mají spoustu dalších nedostatků.

Flashový přehrávač Evropy 2

Formáty zvukových proudů

Skoro všechna rádia používají pro své vysílání nejrozšířenější audio formát MP3. Často se lze také setkat s formáty AAC a WMA. Tyto formáty jsou proprietární (uzavřené) a v Linuxu můžete mít problém s jejich přehráním, pokud nemáte nainstalované patřičné kodeky. Vždy, pokud je možnost, je lepší použít svobodný formát. Pro šíření rádia je jím OGG. Bohužel však tento formát používá jenom málo rádií, takže často nezbude nic jiného než použít MP3 stream (proud).

Přehrávání rádia

V nejlepším případě, když je k dispozici přímá adresa streamu, se obvykle po kliknutí na takový odkaz spustí přehrávání ve výchozím systémovém přehrávači. Na jednom z neznámějších internetových rádií, [Digitally Imported](#), stačí pro přehránění pouze kliknout na vybraný odkaz. Pokud chcete použít jiný přehrávač, stačí kliknout pravým tlačítkem na typ streamu a vybrat položku **Kopírovat adresu odkazu**. Tuto adresu lze vložit do přehrávače.

Na českém webu [play.cz](#), kde je seznam českých rádií, je přehrávání o něco náročnější. Některá rádia mají uvedené odkazy streamu. Jako příklad poslouží [Dance Radio](#). U tohoto rádia jsou k dispozici čtyři druhy streamů: AAC+, OGG, WMA a MP3. Při použití AAC a OGG je k dispozici přímá adresa streamu, takže po kliknutí se otevře výchozí přehrávač v systému a zahájí se přehrávání. Pro použití jiného přehrávače je postup stejný jako u [Digitally Imported](#), tedy zkopírovat adresu proudu a vložit ji do přehrávače ručně.

U WMA a MP3 streamů se otevře flashový přehrávač. To znemožňuje použití vlastního přehrávače. Mně se osvědčila jednoduchá metoda, jak adresu získat. Tu se nyní pokusím vysvětlit.

Získání adresy rádia

Nejdříve si zvolte rádio, o které máte zájem. Pro ukázkou vyberu Evropu 2. Vyberte si například WMA 64kb/s. V případě, že máte nainstalovaný plugin některého přehrávače v prohlížeči a potřebné kodeky, přehrávání se ihned spustí.

Přehrávání na webu play.cz

Stále však nemůžete plnohodnotně použít svůj oblíbený přehrávač, k tomu je potřeba znát adresu streamu. Tu lze zjistit ze zdrojového kódu stránky. Pomocí klávesové zkratky [Ctrl+u] si ho zobrazte. V kódu je potřeba najít část s přehrávačem, tu definuje tag `OBJECT` nebo starší `EMBED`. V případě tagu `EMBED` definuje adresu parametr `SRC`, u tagu `OBJECT` je to `PARAM NAME="URL"`.

položku **Otevřít umístění** a zadejte adresu. Pokud máte nainstalovány potřebné kodeky, mělo by rádio začít hrát. Instalace kodeků se liší od použité distribuce, například Ubuntu si samo najde vhodný kodek a po odsouhlasení ho nainstaluje.

Přehrávání v programu Rhythmbox

Rhythmbox je program pro správu a přehrávání hudby s velkými možnostmi, je primárně určen pro

V rámečku je požadovaná adresa streamu

V ukázce je vidět část definující přehrávač, v rámečcích je požadovaná adresa. Jedná se pouze o část kódu, vyhledání zabere na poprvé chvíli času.

Přehrávání v programu Totem

Totem je výchozí přehrávač v prostředí Gnome, tudíž ho lze najít v oblíbených distribucích, jako je Ubuntu. Pro přehrávání vyberte z menu **Film**

Gnome. Rádio je možné přidat v menu **Hudba | Nová stanice internetového rádia**.

Nahrávání internetového rádia

Někdy se může hodit nahrát si oblíbený pořad z internetového rádia, ten pak můžete kdykoliv poslechnout ve svém MP3 přehrávači např. ve škole nebo ve vlaku.

V Linuxu se pro nahrávání nejčastěji používá program **Streamripper**. Ten lze ovládat z příkazového řádku, nebo je možné použít některé grafické rozhraní, které umožní komfortní ovládání programu. Kompletní seznam naleznete na domovské stránce **Streamripperu**. Mezi nevýhody, které jsem při používání zaznamenal, je nemožnost nahrávat streamy typu Windows Media.

KRadioRipper

KRadioRipper je velice povedené rozhraní ke **Streamripperu**. S jeho pomocí lze jak nahrávat, tak i dále vysílat (jestliže více uživatelů v místní síti poslouchá stejné rádio, lze takto ušetřit přenos dat do

internetu). Po instalaci je nejdřív potřeba nastavit adresář pro ukládání nahraných souborů, to najdete v menu **Nastavení | Konfigurovat KRadio-Ripper**. Tam je také možné nastavit vysílací server. Pro přidání streamu stačí kliknout na tlačítko **Přidat proud** a vyplnit URL streamu.

V aktuálním vydání mého oblíbeného Ubuntu bohužel není program dostupný (v příští verzi už bude). Já jsem si stáhnul z [oficiálních stránek](#) verzi pro Fedoru 10 a programem alien jsem rpm balíček převedl na deb balíček pod Ubuntu. Není to sice ideální řešení, nicméně u mne to fungovalo.

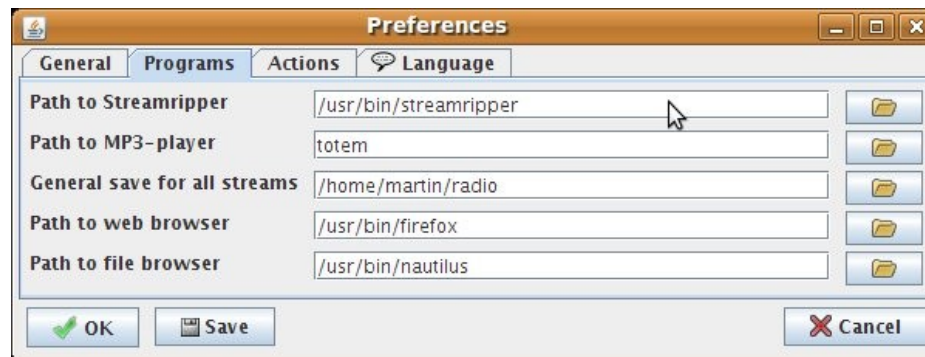
StreamRipStar

Je další grafické rozhraní ke Streamripperu, tentokrát napsané pod Javou (je potřeba mít nainstalovanou Javu). Po spuštění je nutné nastavit cestu k programům a adresář pro ukládání souborů.

Na kartě **General** je možné nastavit jiný vzhled, aby program vzhledově „zapadl“ do systému. Nové rádio se přidává v menu **Stream | Add**.

Jak je vidět, je možné nastavit daleko víc věcí než v KradioRipperu, pro začátek ale stačí vyplnit jenom položky **Stream Name** a **Stream Adress**. Pod kartou **Relay server & connections** se skrývá nastavení vysílacího serveru. Program obsahuje odvojený seznam rádiových stanic, dostupný je z menu **Program | Streambrowser**.

Nahrávání z internetu umožňují i jiné programy, např. VLC.

Nastavení umístění programů v StreamRipStaru

Přidání nového rádia v StreamRipStaru

Chromium: Prohlížeč Google Chrome už i pro Linux

David Kolibáč

<http://www.abclinuxu.cz/clanky/recenze/chromium-prohlizec-google-chrome-uz-i-pro-linux>

Není tomu ani rok, kdy Google představil svůj dlouho očekávaný webový prohlížeč Chrome. Práce na linuxovém portu pokračují a už se dá i rozumně vyzkoušet. Chrome přinesl do nabídky prohlížečů nejednu novinku...

Okénko do minulosti: GBrowser

Dohady o prohlížeči z dílen Google se na webu objevily již zhruba před pěti lety. V těch dobách již byl Netscape mrtev, trhu vládl MS Internet Explorer a Mozilla Firefox teprve začínal svou cestu na výsluní. Google toho času najal několik hackerů zkušených v oblasti vývoje webových technologií a ke všemu hostil Mozilla Developer Day. Spekulace podporovala registrace domény „gbrowser.com“ společností Google. Jevilo se [pravděpodobné](#), že Google něco chystá, a to nejspíše vyšperkovaný prohlížeč na platformě Mozilly k využívání vlastních služeb (například Gmail, Blogger).

Myšlenka GBrowseru pak na dlouho více méně utichla, jen v roce 2006 vzal Google pod svá křídla několik vývojářů Firefoxu. Google také finančně podporoval Mozilla Foundation a na oplátku byl jeho vyhledávač výchozí ve Firefoxu.

Pak ovšem přišel bouřlivý rok 2008 – podíl Firefoxu utěšeně rostl, na podzim měla skončit smlouva Google s Mozillou a ke všemu se již koncem zimy opět objevily dohady o Google Browseru, tentokrát již na jádře WebKit. Dohady vyvrcholily na začátku září vydáním...

Google Chrome

Nejprve byli novináři (a posléze i veřejnost) s novinkou Google Chrome seznámeni prostřednictvím komixu Scotta McClouda. Krátce poté byla vypuštěna [betaverze](#) určená pro MS Windows XP a novější. Zájem médií byl opravdu značný.

Prakticky okamžitě po vydání CNET upozornil na [kontroverzní bod](#) v podmínkách použití Chrome – podle tohoto bodu měl mít Google nárok na práva na veškerá data přenesená prostřednictvím prohlížeče. [Reakce](#), zahrnující odstranění tohoto po-

The screenshot shows a web browser window displaying the ABC LINUXU website. The page features several articles and a sidebar with an 'Anketa' (survey) section. A 'Google Chrome' update dialog box is visible in the foreground, indicating that the browser is up to date (version 2.0.172.28). The website content includes a navigation menu, a search bar, and several article teasers with titles like 'Událo se v týdnu 22/2009', 'Grafické programy v Qt 4 – 7 (lokalizace a data programu)', and 'Jak tipují osobnosti výsledky ankety o distro 2009'.

zůstatku obecných licenčních podmínek, byla rychlá a měla i retrospektivní dosah.

Vydání prohlížeče Google Chrome nakonec mělo

negativní vliv na vztahy s Mozilla Foundation. Navíc internetový prohlížeč **Flock přešel z jádra Gecko právě na Chromium**. Objevily se spekulace o tom, nakolik bude vydáním Google Chrome ovlivněna použitelnost jiných produktů: Mozilla tvrdí, že **Chrome a Firefox si nekonkurují** a spíše než pozice MSIE bude ohrožena pozice MS Office (kvůli Google Docs). Na druhou stranu došlo i na příznivější dopady – například ve Firefoxu 3.5 se **objeví funkce inspirované Chromiem** (například „pornomód“).

Čím vlastně Chrome zaujal? Minimalistickým a přitom intuitivním GUI, umístěním jednotlivých prohlížených stránek do samostatných procesů, vysokým výkonem v oblasti JavaScriptu nebo třeba tzv. „pornomodem“.

Tím, že se každá stránka nachází ve vlastním procesu, byly zabity vlastně hned dvě mouchy jednou ranou. Vyřešila se tím otázka, co dělat, když nějaká stránka způsobí pád prohlížeče – Chrome nespadne;

odpovídat přestane nebo rovnou spadne jen příslušná karta se stránkou. Chrome v souvislosti s tímto implementuje i vlastního správce úloh.

vení asi dvojnásobně rychlý oproti interpreteru ve Firefoxu 3.0 i oproti ostatním interpreterům. Byl tím odstartován závod, v němž hrají nemalou roli SpiderMonkey nebo SquirrelFish

Extreme. Je jasné, že právě V8 byl pro Google, jakožto provozovatele obřímých aplikací využívajících AJAX, jednou z klíčových součástí Chrome.

Tzv. „pornomód“ (oficiálně Incognito) je zvláštní sezení prohlížeče, v němž se neukládají cookies, historie, cache, ani žádné další známky o aktivitě uživatele.

Z dalších vlastností stojí za zmínku výše uvedené jádro WebKit nebo třeba adresní řádek, který umí chytře napovídat. Rozšíření jako ve Firefoxu dosud nebyla implementována, ale počítá se s nimi do budoucna. Google Chrome je založen na projektu **Chromium** šířeném z valné části pod licenci typu BSD.

Chrome a GNU/Linux

S portem na GNU/Linux a Mac OS X se počítalo od začátku, ovšem na výsledky jsme **museli** (a vlastně ještě chvíli **budeme muset**) čekat. Linuxová verze se přesunula ze stádia „okno, v němž lze prohlížet webové stránky“ do **alfaverze**, kterou lze používat

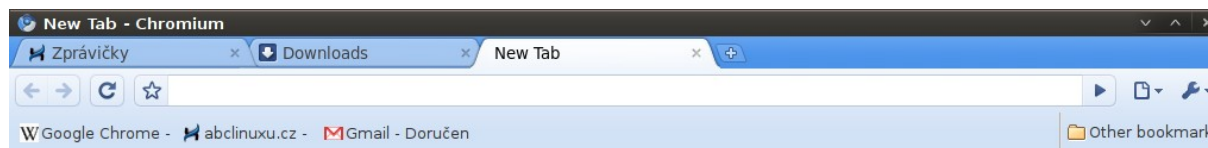
Druhou zabitou mouchou je bezpečnostní riziko používání jen jednoho procesu pro celou aplikaci; aplikace sama o sobě může přistupovat k uživatelským datům, procesy se stránkami ovšem nikoliv.

Google v Chrome představil nový interpreter JavaScriptu nazvaný V8. Ten byl po svém předsta-

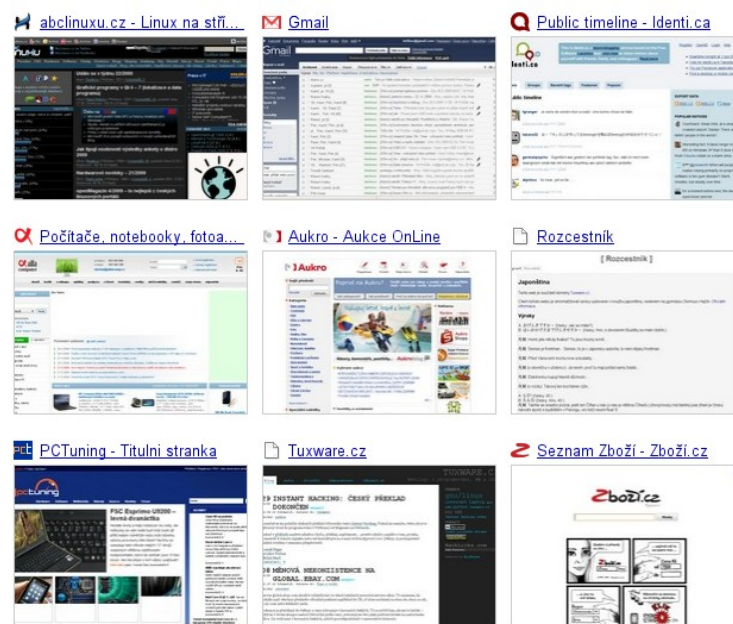
s tím omezením, že většina ne zcela základních funkcí zatím chybí.

Port používá knihovnu **GTK+**; mimo jiné kvůli zkušenostem vývojářů z dřívějšíka, s **Qt** prostě zkušenosti chyběly. Ovšem **GUI** na první pohled nevypadá, že by mělo s **GTK+** příliš společného. Klasické menu zcela chybí, v horní části okna je jen lišta s panely, adresní řádek s několika základními navigačními ikonami a případně ještě lišta se záložkami. V dolní části se překvapivě nenachází obvyklá

lišta, respektive v levém dolním rohu se zobrazí cílové URL odkazu, pokud je to třeba. Rozhraní je skutečně minimalistické. Karta, která nezobrazuje stránku, obsahuje náhledy nejčastěji navštěvovaných webů, informaci o aktuálních stahováních, vyhledávací pole a přehled záložek a naposledy zavřených karet.

Most visited

[Remove thumbnails](#) [Show full history >](#)

Takže co v nynější linuxové verzi funguje?

- zobrazování webových stránek, a to výborně a především rychle
- našeptávání v adresním řádku, vyhledávání na stránce
- zobrazování zdrojových kódů stránek
- prohlížení ve zvláštním okně v „pornomódu“
- správce stahování
- panel záložek, historie, ukládání hesel, prohlížení v kartách
- import dat z jiných prohlížečů (z Firefoxu; Epiphany i Midori zůstaly nepovšimnuty)

Co zatím nefunguje?

- správce úloh, respektive procesů v rámci Chromia
- správce záložek
- klávesová zkratka F5 pro opětovné načtení stránky
- nastavení programu
- konsole a debugger pro JavaScript
- Adobe Flash a další moduly
- vytváření záložek pro používání webových aplikací jako desktopových aplikací (něco jako Mozilla Prism)

Narazil jsem na několik drobností, které by mohly zpříjemňovat používání Chrome, kdyby byly implementovány:

- gesta myši
- využití třetího tlačítka myši (kolečka) k vkládání textu do formulářů, nebo k automatickému posouvání stránky
- nezobrazování lišty se záložkami v celoobrazovkovém režimu

Nastavení, informace o prohlížení atd. se ukládají do ~/.config/chromium. Při zkoumání části Default/Preferences jsem si všiml, že by mělo být možné změnit webový vyhledávač...

A hele, v Google Chrome opravdu lze v nastavení změnit používaný vyhledávač. To je od Google velkorysé.

Každopádně mi za posledních několik dnů Chromium ani jednou nespadlo a pro nenáročné prohlížení se dá v pohodě používat. Ještě zbývá dodat, že Chromium se bohužel podařilo zkompilovat jen málokomu.

Google Chrome 2

Před několika dny vyšla nová stabilní verze Google Chrome pro MS Windows. Přinesla aktualizovaný

(a tedy rychlejší) WebKit a V8, opravu přes 300 chyb týkajících se stability a drobná vylepšení rozhraní - lze odstraňovat stránky z přehledu náhledů nejnavštěvovanějších stránek v „prázdné“ kartě, celoobrazovkový režim je skutečně celoobrazovkový a byla přidána podpora pro automatické vyplňování formulářů.

Další sestavení Chromia

Google Chrome odesílá vývojářům informace o způsobu, jak je program používán (a nelze zakázat ode-

The screenshot shows the 'About Memory' page in Google Chrome. The page title is 'About memory' and the subtitle is 'Measuring memory usage in a multi-process browser'. The page displays memory usage statistics for the browser and its processes.

Summary

Browser	Memory			Virtual memory	
	Private	Shared	Total	Private	Mapped
Chrome 0.2.149.0	0k	0k	0k	68,368k	33,468k

Note: If other browsers (IE, Firefox, Opera, Safari) are running, I'll show their memory details here.

Processes

PID	Name	Memory			Virtual memory	
		Private	Shared	Total	Private	Mapped
28	Browser	0k	0k	0k	42876k	16896k
58	Tab 2 abclinuxu.cz - Linux na stříbrném podnose	0k	0k	0k	25492k	16572k
42	Tab 5 (diagno... Untitled	0k	0k	0k	5892k	16572k

The task manager window shows the following processes:

Stránka	Paměť	CPU	Sít
Prohlížeč	OK	2	---
Karta: abclinuxu.cz - Linux na stříbrném podnose	OK	2	0
Karta: Blogy na abclinuxu		0	0
Karta: Překlady		0	0
Karta: About Memory	OK	2	0

sílání všech informací). Z tohoto důvodu vznikl program UnChrome a sestavení Chromia [SRWare Iron](#).

Jiným sestavením je [CrossOver Chromium](#) běžící pod [Wine](#). Je určeno k demonstraci možností Wine. Ovšem CrossOver Chromium se jinak moc používat nedá - mělo by na něm být vidět, jak vypadá Google Chrome a, jak sami tvůrci tohoto sestavení říkají, to je vše. Nemá to ani zdaleka nativní vzhled, je to pomalé, občas něco nefunguje zcela stabilně...

ale lze z toho vykukat, co všechno bude v linuxové verzi, až to bude hotové.

Budoucnost

Google Chrome, respektive Chromium je povedený webový prohlížeč. Je především rychlý a minimalistický, běžnému uživateli by měl ale funkcností bohatě postačovat. Rychle se vyvíjí, na požadavky uživatelů je brán ohled, a tak je pravděpodobné, že dosáhne slušné vyladěnosti. Mnoho uživatelů tvrdí, že Firefox je těžkopádný moloch - Chromium je může uspokojit; stejně tak může zaujmout ty, kdo hledají rychlý prohlížeč, ale vadí jim uzavřenost [Opery](#). Spousta lidí také odchází od MSIE a díky Chromiumu mají další alternativu k vyzkoušení.

Přes to všechno ale Google Chrome stále zaujímá podle Net Applications jen zhruba 1,4 % trhu. Do budoucna ale můžeme počítat s nárůstem, zvláště až bude dokončena verze pro GNU/Linux a Mac OS X.

Amarok 2.1: Budiž světlo

David Kolibáč

<http://www.abclinuxu.cz/clanky/recenze/amarok-2.1-budiz-svetlo>

Když před pěti měsíci vyšel revoluční Amarok 2.0, trpěl podobnými problémy jako KDE 4.0, tedy chybějícími funkcemi a občasnou nestabilitou. Nyní je tady nová verze. Podařilo se jí dohnat (a předejít) funkce verze 1.4, v níž patřil Amarok mezi „nejnabušenější“ přehrávače vůbec?

Připomeňme si nejprve, co přinesl **Amarok 2.0**. Bylo především přetvořeno uživatelské rozhraní, proběhl přechod na technologie **KDE 4**, přibyla integrace s různými internetovými službami a nové skriptovací **API**. To vše bylo velkým příslibem do budoucna, ale pro každodenní používání oproti dřívějšímu leccos chybělo...

Nová verze (**Amarok 2.1** (Let There Be Light) a **Amarok 2.1.1** (Oceania)) **Amaroku** nabízí především rozsáhlé možnosti nastavení a filtrování seznamů skladeb. Další novinky už jsou více či méně drobnosti. Ti, kdo očekávají přítomnost ekvalizéru nebo zobrazení v minimalistickém okně, očekávají marně.

Novinky

Změnou patrnou na první pohled je nový vzhled středního panelu. Celá jeho plocha i jednotlivé applety jsou zbarveny podle nastavení **KDE**. To je jednoznačně plus, rozporuplnější je ale druhá novinka – zatímco ve verzi 2.0 byly **applety** naskládány na několik „ploch“, nyní jsou všechny v jednom sloupci, jenže jelikož jsou docela rozměrné, na výšku se jich více než dva nevejdou. Proto

se v dolní části panelu zobrazuje jejich seznam a kliknutím si můžete nechat zobrazit vybraný applet.

Jaké applety jsou k dispozici? V základu:

- informace o přehrávané skladbě
- nabídka podobných alb
- informace o umělci stažené z Wikipedie
- text písně
- kontextové menu pro různé internetové služby
- přehled připojených přehrávačů
- dialog pro správu záložek (viz níže)

Samozřejmě vznikají i další applety, například pro přehrávání videa. Jak jsem již zmínil, applety jsou docela velké a při okně přes celou obrazovku (1024×768) se nad sebe vejdou sotva tři, na šířku

to také není velká sláva, budu si asi muset pořídit větší monitor. **Michalu Vyskočilovi** se podařilo v předchozí verzi panel skrýt, mně ovšem v Amaroku 2.1 nikoliv... vždýcky zůstane aspoň 30pixelový pruh. Naštěstí je to opraveno ve verzi **2.1.1** – v nastavení si můžete (od) zaškrtnout skrytí kontextového pohledu.

Zpět k záložkám. Díky nim si můžete „založit“ přehrávanou skladbu (nebo třeba knihu, rozhovor, cokoliv) v určitém čase a později se k přehrávání vrátit. Při přehrávání skladeb nad deset minut se záložky vytvářejí automaticky. Do kontextového panelu lze přidat zmíněný applet pro jejich správu, ovšem záložky lze využívat i bez něj – vedle hlavních ovládacích tlačítek se nachází vlaječka pro založení přehrávání a v rámci průběhu skladby se záložky zobrazují.

Funkce trochu podobná záložkám je tzv. **Amarok URL**, díky které se lze odkazovat na libovolnou skladbu či podcast získaný z některé z internetových služeb – odkaz můžete poslat kamarádovi a tomu **Amarok** skladbu přes příslušnou službu najde.

Pomocí ikonky vedle ovládacích prvků lze skladby přímo označovat pro statistiku v rámci účtu last.fm jako oblíbené. Ono se vůbec celé rozhraní pro last.fm dočkalo přepracování, leč detaily nenabídnou, neboť jej nepoužívám.

S verzí 2.1 se do **Amaroku** konečně vrátila funkce pro zastavení přehrávání po skladbě a pro zařazení skladby do fronty.

Přístupné jsou přes kontextové menu v seznamu skladeb.

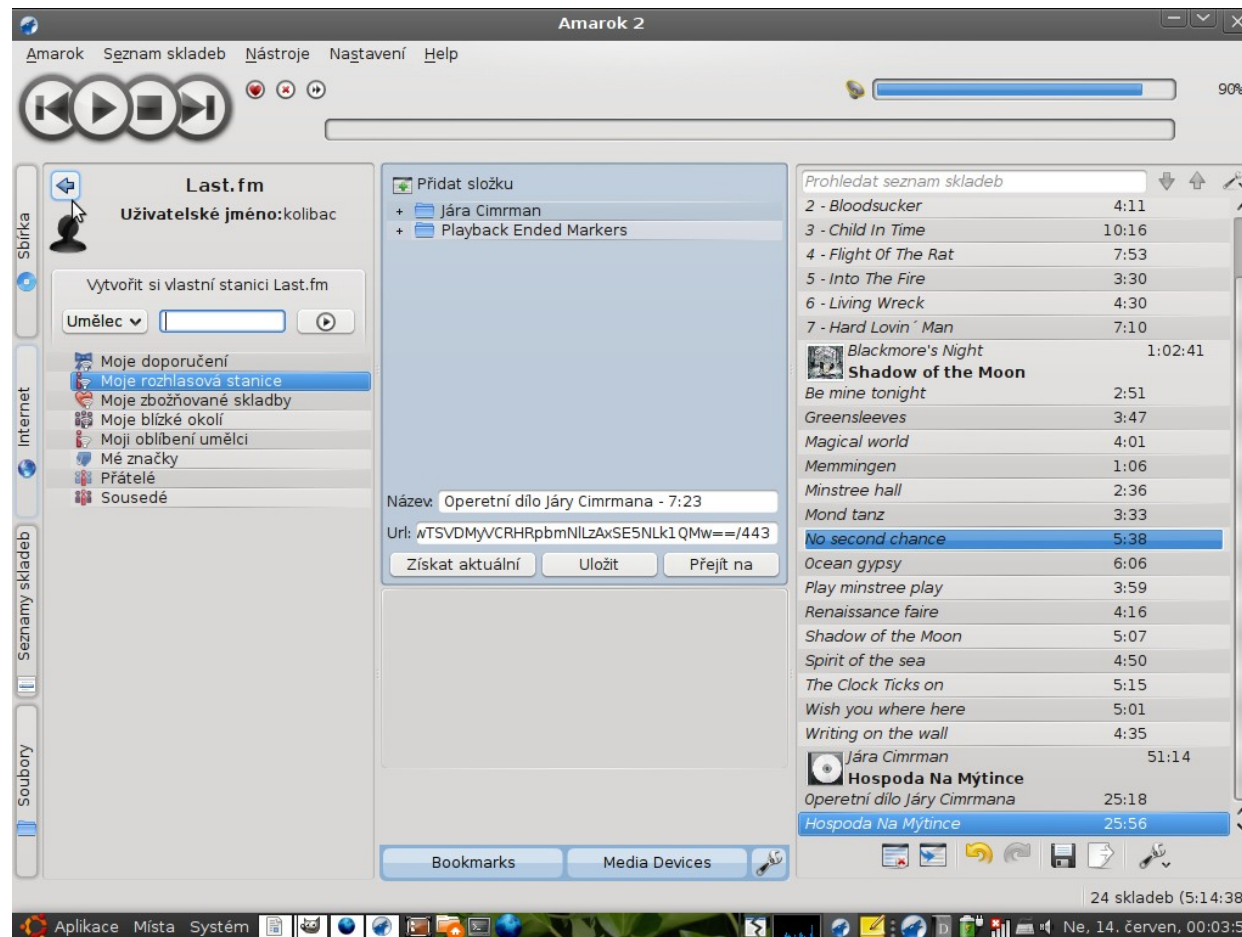
Amarok nyní, jako jeden z mála přehrávačů s kolekcí, podporuje kompilace od více umělců – každé album lze označit v kontextovém menu, aby se zobrazovalo pod jménem Různí umělci. Nicméně tato

různými umělci zobrazuje tolikrát, kolik různých umělců (podle ID3 tagů) se na něm podílelo.

Drobností je zkrášlení náhledu na kolekci: Na nejvyšší úrovni je umístěna ikonka daného zařízení, například pevného disku a nebo přehrávače. Další maličkostí je odkaz na konfiguraci [Phononu](#) v nastavení

Již avizovanou novinkou je vylepšení použitelnosti seznamu skladeb. Lze jej prohledávat respektive filtrovat (k tomu slouží volba „zobrazit pouze shody“) podle několika údajů z ID3 tagů. Vizualní změnou je možnost nastavit si zobrazované informace o skladbách a způsob zobrazování skladeb vůbec; na výběr je trojice rozvržení a lze si vytvořit vlastní rozvržení. K nastavení se dostanete přes ikonku klíče pod seznamem skladeb. Nakonfigurovat si jde sdružování skladeb, pozice a styly písem (kurzíva, tučné) jednotlivých informací, které zahrnují snad vše od názvu skladby přes skóre až po vzorkovací frekvenci nahrávky. Nastavování probíhá přesouváním ikoněk (drag'n'drop) na požadovaná místa ve schématu. Často kritizovaná je nemožnost řadit seznam podle jednotlivých údajů o skladbách.

Příjemnou funkcí, která je ovšem použitelná pouze s [GStreamerem](#) jako backendem pro Phonon, je „Replay Gain“, tedy regulace hlasitosti skladby na základě skladby předchozí. Lze tím předejít šokům při přechodu z jedné (tiché) písně na další (velice hlasitou).

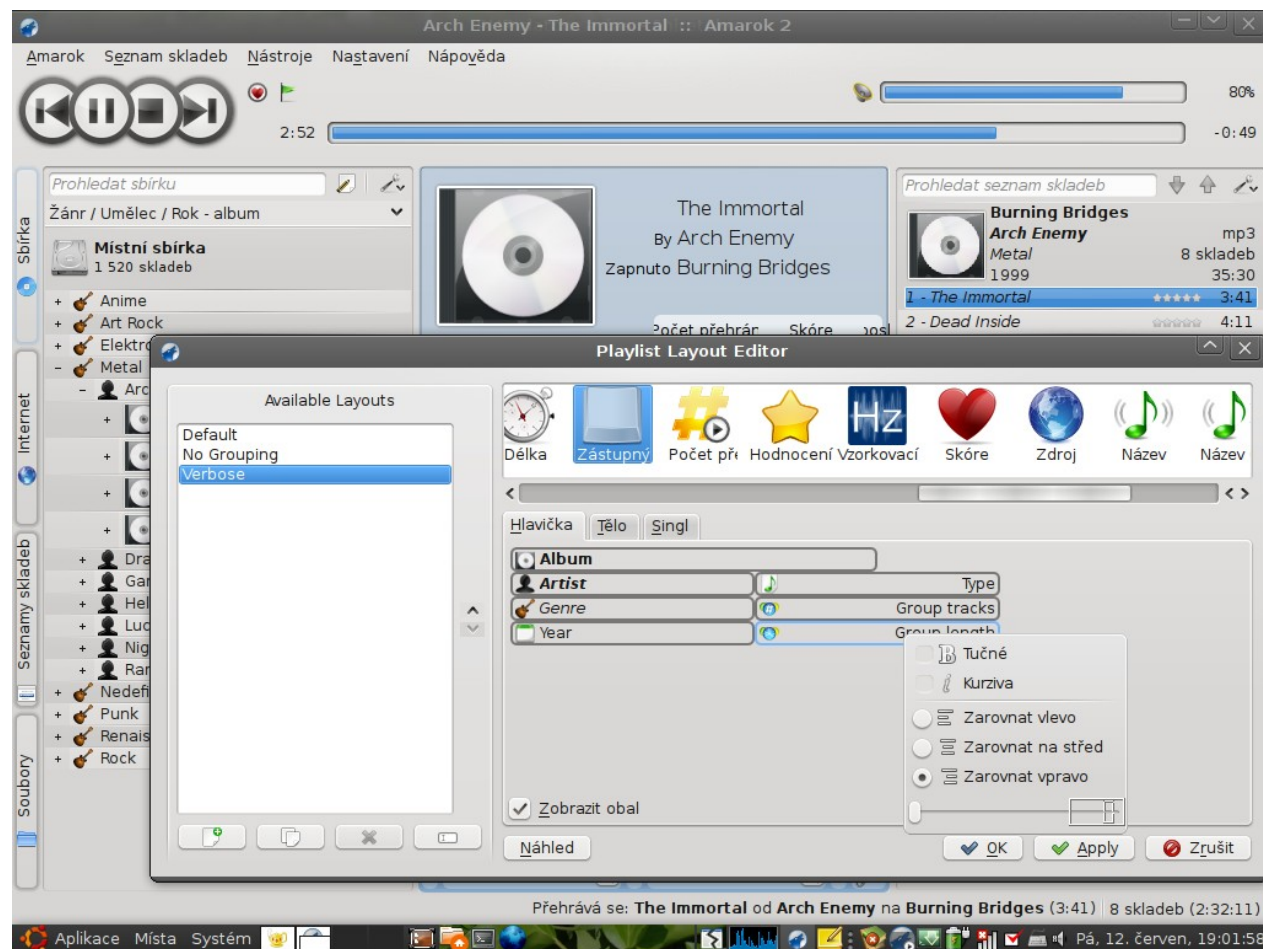
funkce funguje poněkud podivně, album se mi pod programem, části „Přehrávání“.

Závěr, plány do budoucna

Vývojářům Amaroku se ve verzi 2.1 podařilo v některých ohledech verzi 1.4 „dohnat a předejít“, leč některé funkce stále chybí a navíc nepříjemných chyb není málo: Někteří uživatelé openSUSE si stěžují na neviditelnost spousty skladeb, respektive jejich ID3 tagů; v Ubuntu mi nefunguje drag'n'drop u konfigurace rozvržení seznamu skladeb; ...

Poměrně čerstvá **opravná verze 2.1.1** opravuje nejednu chybu, k tomu přidává kýženou možnost skrytí středního panelu a například také efektivnější využívání místa v něm.

Poměrně čerstvě byl otevřen vývoj Amaroku 2.2, do něhož by se mohla dostat možnost připojení kolekce v externí MySQL databázi; často používanou funkcí je také ekvalizér a podpora zobrazení v malém okénku namísto velikého okna se vším všudy. Pracuje se na ovládání sbírky, různých služeb atd., appletu pro přehrávání videa a dále třeba na podpoře pro přehrávání CD.

Výsledky ankety o nejoblíbenější distribuci 2009

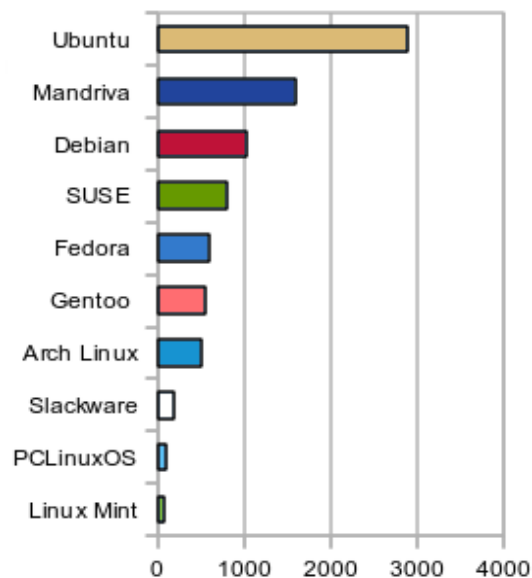
Robert Krátký

<http://www.abclinuxu.cz/clanky/ruzne/vysledky-ankety-o-nejoblibenejsi-distribuci-2009>

Tramtadá... Anketa o nejoblíbenější distribuci skončila - pojdte se podívat, kdo vyhrál. Jubilejní 10. ročník hlasování přinesl několik zajímavých překvapení v oblasti distribucí a nabízí také pohled na (příznivý) vývoj trendů v používání Linuxu.

Desktop

První místo v kategorii desktopy přeskakuji – je to nuda. Už třetí rok po sobě vyhrála ta samá distribuce, takže je možná na čase zavést i do našeho

Kategorie Desktop

hlasování moudré pravidlo „třikrát a dost“. (OK, je to Ubuntu, říct to musím... ale pššt, ať si o sobě nezačnou ubuntuisti myslet příliš moc.)

Letošní anketa je ale zajímavá něčím jiným: Na přední pozice se vrací Mandriva Linux. Dříve velmi oblíbený Mandrake Linux (vítěz hlasování v letech 2003–2005) byl nejprve sesazen Debianem, aby se od roku 2007 ujalo vlády Ubuntu. Mandriva se dokonce propadla z medailových míst. Teď je však Mandriva zpátky v první trojce a její ztráta z druhého místa na Ubuntu zdaleka není tak propastná jako minulý rok u SUSE. A právě minulý rok úspěšné SUSE se tentokrát nedostalo ani mezi první tři; Debian si své klasické třetí místo udržel.

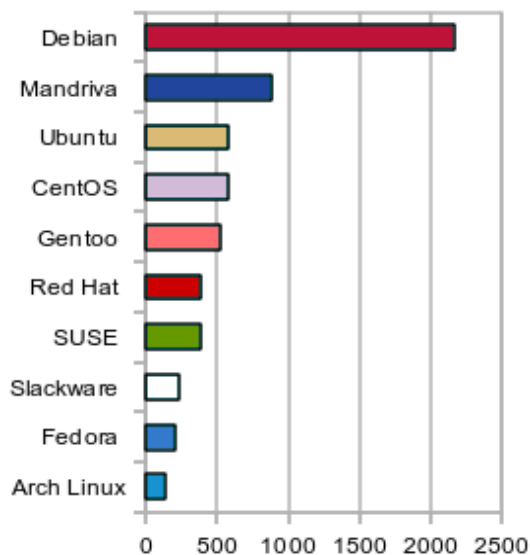
Desktop		
Ubuntu	2885	43,25 %
Mandriva	1599	23,97 %
Debian	1026	15,38 %
SUSE	802	12,02 %

Fedora	589	8,83 %
Gentoo	541	8,11 %
Arch	504	7,56 %
Slackware	172	2,58 %
PCLinuxOS	97	1,45 %
Linux Mint	67	1,00 %

Server

A věřte, nebo ne, Mandriva je druhá i v kategorii serverů. Za to by si zasloužila cenu „skokan roku“, protože loni se krčila na devátém místě s pěti a půl procenty hlasů. Letos má procent skoro trojnásobek. Ostatní místa se trochu srovnala, takže Debian už není tak jednoznačný vítěz a odstupy ostatních distribucí od první trojice již nejsou tak výrazné. Gentoo, které si udrželo pozici mezi desktopy, v kategorii serverů spadlo.

Server		
Debian	2160	43,96 %
Mandriva	886	18,03 %
Ubuntu	581	11,83 %
CentOS	574	11,68 %
Gentoo	517	10,52 %
Red Hat	386	7,86 %
SUSE	381	7,75 %
Slackware	227	4,62 %
Fedora	208	4,23 %
Arch	133	2,71 %

Kategorie Server

Enterprise

Mandriva Linux si polepšil i v kategorii enterprise. Prvenství stále náleží Red Hatu.

RHEL	1309	44,25 %
Mandriva Corp.	931	31,47 %
SLE	865	29,24 %

Živé distribuce

SLAX doplatil na vzestup Ubuntu – spadl z první příčky. Dříve dominantní Knoppix má již to nejlepší za sebou. Do tabulky se probojovala nová jména, konkrétně System Rescue CD a ELive. Dříve populární české živé distro Danix je v propadlišti dějin, stejně jako dnes již zastaralý počín ABC Linux, čest jeho památce.

Ubuntu	1653	31,87 %
SLAX	1389	26,78 %
Mandriva One	1099	21,19 %
Knoppix	709	13,67 %
SUSE	294	5,67 %
Damn Small Linux	250	4,82 %
Gentoo Live	217	4,18 %
Puppy Linux	202	3,90 %
System Rescue CD	134	2,58 %
ELive	48	0,93 %

Další operační systémy

Tady je to také zajímavé. Především velmi výrazně poklesl poměr uživatelů, kteří používají jednu z NT variant Windows. Zároveň dosti významně přibýlo uživatelů, kteří zaškrtnli možnost „žádný“. Jak ukazuje také údaj níže (Jak často používáte Linux?), stále roste množství lidí, kteří mají Linux jako svůj jediný operační systém a zcela si s ním vystačí.

Nikoho asi příliš nepřekvapí jen mírný nárůst procentuálního zastoupení uživatelů Windows Vista. Ve prospěch Solarisu si pohoršil také FreeBSD. Navíc je patrné, že lidé už snad konečně přestávají používat starý dobrý DOS (a Windows 95/98). Za zmínku stojí, že z tabulky vypadlo OpenBSD a místo něj se tam vceply testovací verze Windows 7.

Windows NT/2000/XP	4118	64,43 %
žádný	1445	22,61 %
Windows Vista	1269	19,86 %
Solaris	451	7,06 %
FreeBSD	325	5,09 %
Mac OS X	312	4,88 %
DOS	243	3,80 %
Windows 95/98	186	2,91 %
HP UX	140	2,19 %
Windows 7	137	2,14 %
AIX	124	1,94 %

Jak často používáte Linux?

Jak už jsem zmínil výše, tato statistika se dočkala významné změny. Poprvé v historii ankety nejvíce lidí zaškrtnlo možnost „výhradně“. A je třeba poznamenat, že procento uživatelů, kteří používají výhradně Linux, je o dost vyšší než u možnosti „převážně“ (ta vyhrála minulý rok, ale zdaleka ne s takovým náskokem jako letošní první místo). Značí to, že z Linuxu se pomalu ale jistě stává systém, na který se uživatelé spoléhají ve všech oblastech svých počítačových potřeb.

minimálně	81	1,29 %
občas	396	6,33 %
napůl	1029	16,45 %
převážně	1932	30,88 %
výhradně	2819	45,05 %

Kolik let už Linux používáte?

I v této kategorii se pořadí hodně zamíchalo. Nejviditelnější a řekl bych, že i nejpřekvapivější změnou je obrovský nárůst podílu uživatelů, kteří Linux využívají již více než 10 let. Zatímco minulý rok to bylo necelých šest procent, letos skoro osmnáct. Dalo by se z toho usuzovat, že AbcLinuxu.cz začali navštěvovat linuxoví veteráni.

půl roku	306	4,68 %
rok	554	8,48 %
dva roky	862	13,19 %
tři roky	856	13,10 %
čtyři roky	633	9,69 %
pět let	693	10,61 %
šest let	386	5,91 %
sedm let	313	4,79 %
osm let	283	4,33 %
devět let	207	3,17 %
deset let	269	4,12 %
déle	1171	17,92 %

Kde Linux používáte?

Do této kategorie jsme letos přidali dvě nové možnosti: netbook a mobil. Především netbooky o sobě daly vědět. Ještě před dvěma lety to slovo málem ani neexistovalo a teď už se k nim hlásí osm procent hlasujících. S mobily je to podobné - uvidíme, jak příští rok s pořadím zamíchají další androidovské kousky.

desktop	5364	79,85 %
notebook	4808	71,57 %
netbook	544	8,10 %
mobil	253	3,77 %
server	2741	40,80 %

Reportáž: Konference EurOpen.CZ 34

Lukáš Helebrandt

<http://www.abclinuxu.cz/clanky/ruzne/reportaz-konference-europen.cz-34>

Ve dnech 17.-20. května proběhla poblíž Pradědu již 34. konference české společnosti uživatelů otevřených systémů EurOpen.CZ. Přednášelo se o virtualizaci, bezpečnosti, vývoji softwaru, a dokonce i Windows 7.

Možná se podivujete poměrně vysoké číslovce v názvu, existuje však jednoduché vysvětlení – konference se koná dvakrát do roka, a to pokud možno pokaždé na jiném místě a navíc v přírodě. Letos na jaře padla volba na Sporthotel Kurzovní, vzdálený jen co by kamenem dohodil od vrcholu nejvyšší hory Moravy (Pradědu). Toto přináší tomuto ročníku jedno prvenství – je to zatím nejvýše položený EurOpen za celou dobu jeho konání. Prvenství je tady ale ještě jedno – poprvé projevil zájem o dění na konferenci internetový portál, konkrétně tedy ábíčko, díky čemuž si můžete přečíst následující řádky.

Den první, Xen tutorial

Přednáškování a konferencování nebylo na první den vůbec v plánu, náplní slunečného nedělního odpoledne byl **Xen tutorial** vedený **Michalem Švambergem**. V počtu asi třiceti lidí jsme se začali věnovat záživně postavenému virtualizačnímu důchánku (ono je asi celkem těžké pojmut virtualizační tutorial s praktickými cvičeními pro třicet zájemců o virtualizaci nezáživně), ve kterém si na své přišli jak začátečníci, tak ostřílení praktici. Jan se ukázal být tím správným xenovým guru; nejprve zasvětil přítomné do základů virtualizace (pořádek musí být), následovala náležitě okomentovaná in-

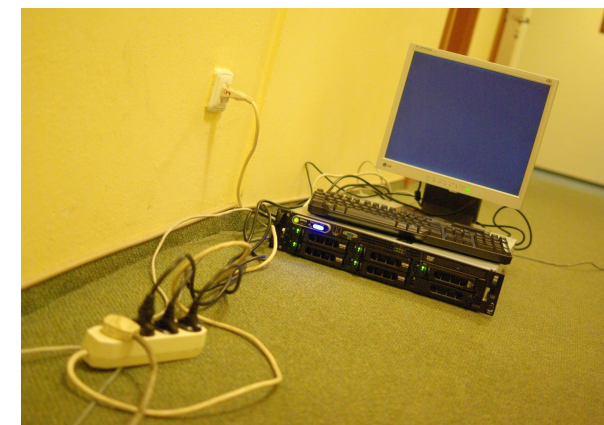
stalace Xenu na přítomný servíř, ukázka migrace virtuálního stroje (dvě činnosti, které jsme si nemohli sami vyzkoušet – obě pro nedostatek přítomných serverů) a konečně praktická část, kdy jsme virtualizovali ostošest.

Xen tutorial, Michal Švamberg

K vyzkoušení byla připravena spousta obrazů rozličných operačních systémů: různé linuxové distribuce, *BSD, Solaris, OpenSolaris, ReactOS atd. Nechyběly samozřejmě ani Windows, release candidate verze 7 se stal hned dvojnásobným šampionem: Shrábl vítězství jak v soutěži o nejčastěji virtu-

alizovaný systém, tak ve výzvě „shodit server“ (ano, dostal se do stádia, kdy už si ani SysRq neškrtně). „Příprava systému pro první spuštění“ dá zřejmě v patnácti instancích zabrat i pořádnému hardwaru.

V roli pořádného hardwaru 8x Xeon 2,66 GHz, 26 GB ram, provedení „chodba“

Kolem šesté tutorial pomalu končil, kdo chtěl, ještě si hrál, ostatní zasedli ke stolům, aby postavili pevný základ pro následující bujarou noční zábavu.

Den druhý, DNS a bezpečnost

V devět hodin ráno proběhlo oficiální zahájení konference hlavním organizátorem Vladimírem Rudolfem, které v těsném sledu následoval první příspěvek.

Vladimír Rudolf v rychlosti zahajuje

Přednášku Další krok ke konvergenci sítí - ENUM si přichystal Pavel Tůma, projektový manažer ENUM z CZ. NIC. Ve zkratce, ENUM je systém umožňující za pomoci DNS přiřadit k telefonnímu číslu adresu „internetovou“, nejčastěji SIP adresu. Při telefonování tedy pracujeme se stále stejným telefonním číslem a v případě dostupné konektivity nesměrujeme hovor přes telefonní síť, ale přes internet, a voláme tedy zadarmo. V Česku je ENUM v komerčním provozu už dva roky a jeho používání je u nás na světové poměry poměrně rozšířené - v systému je zaregistrováno kolem 4700 ENUM domén, reprezentujících více než 550 tisíc telefonních čísel (jedna doména však může pokrývat celý segment telefonních čísel, aktivně využívaných čísel je asi 10 tisíc).

Systém je výhodný obzvláště pro firmy s pobočkami v zahraničí - např. v Rakousku a Německu, kam se od nás volá poměrně často, je systém také v plném provozu.

Pavel Tůma o ENUMu

Systém DNS byl tématem i další přednášky. **Ondřej Surý**, technický ředitel CZ. NIC, nás podrobně provedl jeho rozšířením **DNSSEC** (vizte rozhovor [DNSSEC v ČR](#)). Přednáška byla opravdu vyčerpávající co se množství informací týče, obsahovala jak teorii, tak popis DNS serverů podporujících toto rozšíření a nástrojů pro podepisování.

S neméně podrobnou přednáškou Benefity a úskalí plošného souvislého sledování IP provozu na bázi toků při řešení bezpečnostních hlášení přišel Tomáš Košnar z CESNETu. Dozvěděli jsme se, kdy je takové sledování využitelné (potvrzování/vyvracení podezření z útoku, používání sítě k ilegálním účelům, zjišťování důvodů divné funkčnosti atd.), jaké jsou možnosti realizace sledovacího systému, jak vypadá konkrétní nasazení v síti CESNET2 a jakým způsobem lze snížit náročnost zpracovávání obrovského množství informací, které systém zaznamenává.

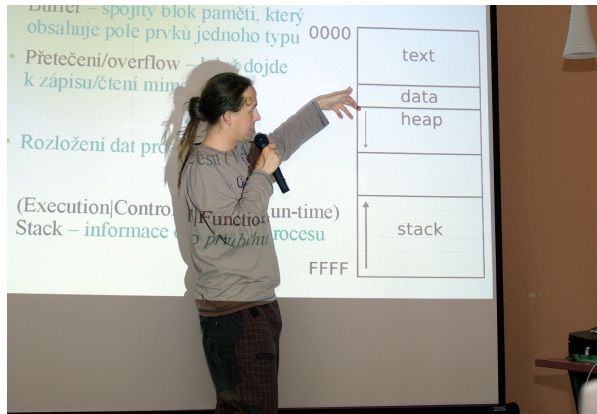
DNSSEC v podání Ondřeje Surého

Posledním přednášejícím dopoledního bloku byl Martin Zich z HP Praha, a to s tématem DLP, tedy Data Leak Prevention/Data Loss Protection, zkrátka se systémy na ochranu proti úniku či ztrátě dat. Úniky dat z firem jsou zřejmě poměrně častým problémem, a tak zájem o ucelená řešení poslední dobou rychle roste. Martin přednášku pojal v mírně obecnějším tónu, provedl nás historií systémů, hlavními pilíři ochrany (postaveno na analýze obsahu dat), způsobem zavádění a také riziky takovýchto systémů (možnost „špiclování“ zaměstnanců, ztráta soukromí atd.).

I po obědě jsme pokračovali v tématickém okruhu bezpečnost. Jak se smaží zásobník nám přišel ukázat Radoslav Bodó ze ZČU v Plzni. Od poměrně obecných a snadno představitelných bezpečnostních problémů jsme se přesunuli k dost podrobnému a nízkoúrovňovému popisu toho, jak fungují útoky na bázi cokoliv-overflow, tedy zjednodušeně řečeno přetečení zásobníku. Prošli jsme různé typy ochrany proti těmto útokům a nedokonalosti implementací v jednotlivých operačních systémech, viděli jsme

konkrétní kusy kódu. Přednáška byla i přes svou náročnost opravdu živá, a tak i ti nejméně znalí odcházeli s pocitem, že ví, o co jde.

V následující přednášce Jana Ježka z firmy Kerio Technologies jsme se podívali na proces implementace Link [Load Balancingu](#) do firewallu Kerio WinRoute. Přednáška krásně ukazovala, jak může vypadat vývoj nové vlastnosti v komerční firmě – od prvotního požadavku a nápadu přes specifikaci

Radoslav Bodó a přetékající zásobníky

požadavků, proces návrhu uživatelského rozhraní, samotného kódování a řešení problémů k finálnímu produktu a pozdějším opravám.

Posledním příspěvkem tohoto dne byly Vulnerabilities (Zranitelnosti), přednášel Aleš Padrta ze ZČU. Nejprve byla definována zranitelnost jako taková (slabé místo, které je možné využít pro narušení bezpečnosti systému), poté byly popsány jednotlivé příčiny jejich vzniku (nevhodný návrh/implementace/používání), životní cyklus (vznik → objevení → zveřejnění → záplata → instalace), způsoby jejich klasifikace a práce s informacemi o zranitelnostech. Nakonec byly popsány některé časté typy zranitelností, konkrétně buffer overflow (**přetečení zásobníku**), format string vulnerabilities (**zneužití formátovacích řetězců**) a **SQL injection**.

Následovala volná zábava, někdo volil pivo, někdo víno, ale největšími hity večera bylo skákání na šipky na speciální podložce (ještě k tomu do rytmu) a interaktivní stůl od Microsoftu.

Den třetí, Microsoft a déšť

Pravděpodobně jste překvapeni, že je na konferenci společnosti uživatelů otevřených systémů půlka jednoho dne vyhrazena pouze pro přednášky Microsoftu. Na Europenu už to tak ale nějaký ten pátek probíhá, pořadatelé to zdůvodňují tak, že konferen-

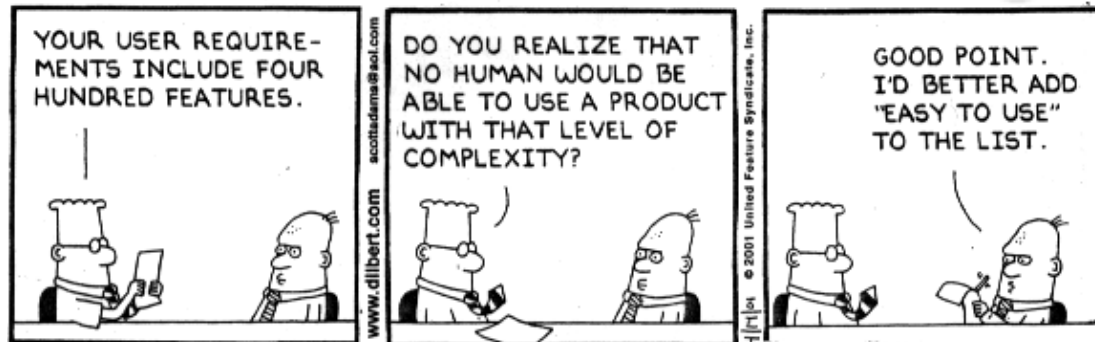

Dalibor Kačmář

ce je opravdu otevřená, a to ke všem. Ať už se na to ale díváme jakkoli, přišel Microsoft se zajímavými přednáškami.

Přednáškový blok odstartoval Dalibor Kačmář s tématem [Cloud computing](#), konkrétně s implementací Microsoftu [Platforma služeb Azure](#). Služba je od podzimu 2008 v testovací fázi, oficiální spuštění se plánuje na konec roku, spolu se spuštěním několika obrovských datových serverů na různých místech v USA.

DILBERT by Scott Adams

Zákazník specifikuje požadavky (obsaženo v prezentaci)

Dále byla na programu přednáška Rozpoznávání rukou psaného textu ve Windows 7 od Štěpána Bechynského. Windows pro tablety to sice uměly už dříve, novinkou ve verzi 7 je ale podpora češtiny. Přednáška se skládala z popisu funkčnosti a praktických ukázek... co říct, funguje to. Systém je samozřejmě adaptivní, takže pokud máte hodně specifický rukopis, mělo by se vám rozpoznávání přizpůsobit, a to jak na úrovni písmen, tak slov. Další příjemnou funkcí je Panel pro matematický zápis, který zvládá rozpoznávání rukou psaných vzorců a jejich převod – což potěší – do MathML. Na zá-

věr přednášky byla popsána možnost integrace systému rozpoznávání do vlastních aplikací.

Posledním dnešním příspěvkem bylo představení Windows 7, přednášel Ondřej Výšek. Dost prostoru bylo věnováno službě Direct Access, což je přímo do Windows integrovaná alternativa k VPN: ve spolupráci s Windows 2008R2 Server se tak klienti mohou šifrovaně a **pouze přes IPv6** (v případě nedostupnosti – tedy téměř vždy – se použije tunel, např. teredo) připojit do své domácí sítě. Dalším zajímavým bodem byla nová verze **RDP protokolu**, který nyní zvládá více monitorů na klientské stanici,

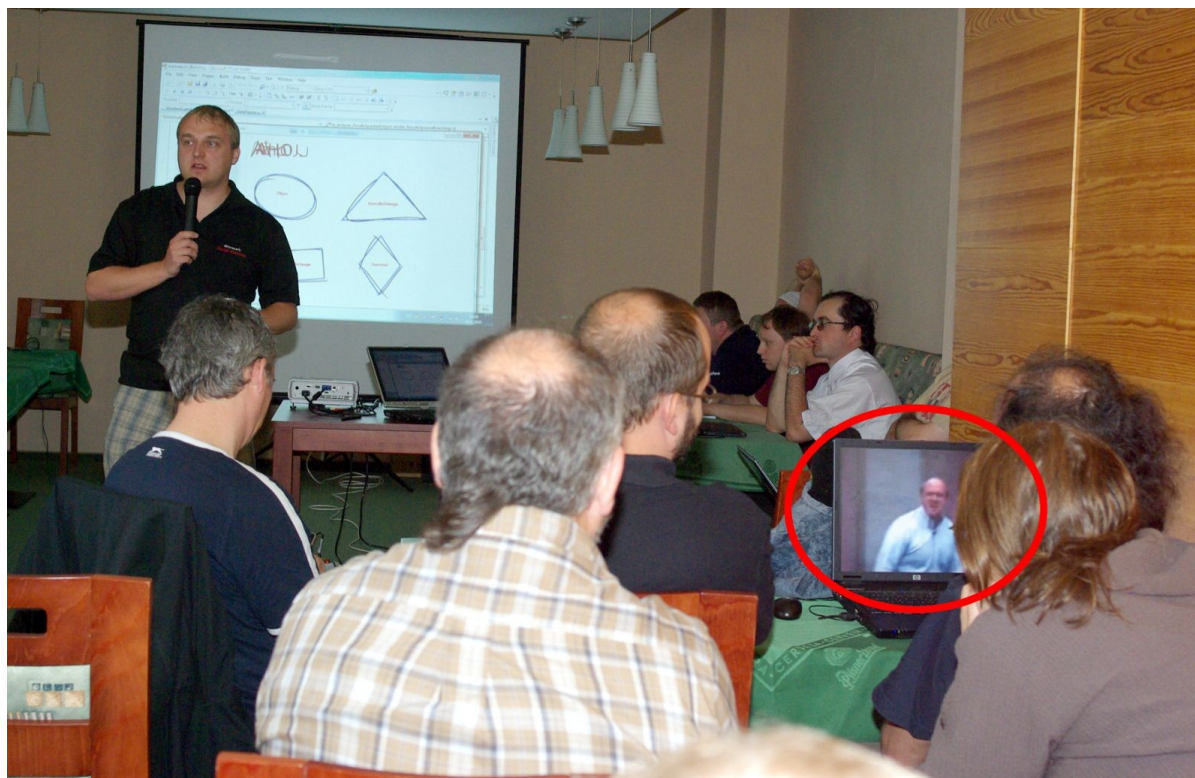
vylepšenou podporu zvuku, nebo třeba lepší kompresi. Akcelerace videa a 3D grafiky se děje na straně klienta, takže lze např. vzdáleně přehrávat Full HD video – bylo předvedeno mezi dvěma virtuálními stroji, se starou verzí RDP to bylo nepoužitelné.

Jelikož byl klasický třetí krizový den (znáte z lyžařských výcviků), odpoledne byl volný program se zaměřením na výlety do přírody. Počasí nám bohužel neprálo, i tak se ale spousta lidí vydala za **krásami Jeseníků**.

Den čtvrtý, vedení projektů, verzovací systémy, testování

Poslední den konference začal agilní přednáškou **Václava Pergla** z Kerio Technologies s názvem **Agilní plánování projektů aneb jde to i bez Gantta**. Oproti klasickým technikám (dlouhá několikaměsíční počáteční analýza, při které se naplánuje přesný rozvrh i na několik měsíců dopředu) se při agilním programování – konkrétně metodě SCRUM – postupuje v malých, většinou dvoutýdenních iteracích. Výchozím bodem je seznam chtěné funkčnosti. Malé týmy si mezi sebe jednotlivé funkce rozdělí a jejich členové si každý den (ve stoje, aby zbytečně nedebatovali) krátce poreferují, co udělali včera, co budou dělat dnes a co je brzdí. Odpadá tedy dlouhá plánovací část na začátku, produkt je navíc zákazníkovi prezentován průběžně, ne až nakonec, a to zásadně na produktu samotném, ne v prezentacích. Díky tomuto přístupu máme po deadline skutečně hotový produkt, na rozdíl od klasických metod, kdy následuje různé dlouhé období ladění detailů.

Přednáška Martina Junka z Aimtecu v agilním programování pokračovala, vysvětlovala metodu

Štěpán Bechynský v pozadí, Steve Ballmer v popředí

Extrémního programování. Hlavní rysy jsou stejné jako u výše popsané metody SCRUM (iterace, malé týmy, denní schůzky apod.), hlavní specifika tvoří např. pravidelný refaktoring (přepsání staré funkce za účelem vylepšení stavby programu a jednoduššího přidávání funkcí nových - ty se při této technice dokonce neustále vytvářejí stylem refaktorovat, vyvinout, otestovat), časté vydávání malých verzí, tedy i častější zpětná vazba, nebo např. párové programování, kdy za cenu cca. 15% zpomalení danou vlastnost vyvíjí společně dva programátoři, díky čemuž je výsledná implementace čistější.

Od plánování projektů jsme se přesunuli ke správě zdrojových kódů. Git nám přišel představit [Jan Kasprzak](#). Začal, jak jinak než teorií: Co je to verzovací systém, commit, checkout, větvení nebo slučování, následoval popis rozdílů mezi centralizovanými (CVS, SVN, RCS) a distribuovanými (Git) verzovacími systémy, krátká exkurze do historie Gitu a pak už popis jeho specifických vlastností a práce s ním.

Tečky za celou konferencí se zhostil Petr Žemla, působící jako Test Manager v České spořitelně, a to

s přednáškou Jasná a temná místa procesu testování v softwarovém projektu. Vyčerpávající přednáška z enterprise sféry popsal terminologii, nejčastější chyby při (ne) testování softwaru a vhodné techniky a nástroje.

To už je z programu konference vše, posledním bodem bylo vylosování výherců dvou knih darovaných Microsoftem.

Sečteno a podtrženo, 34. EurOpen. CZ byl na každý pád zajímavou akcí, ať už se jedná o programovou stránku, která dává prostor pro prezentaci i „druhé straně“, umístění, pro IT konferenci poměrně nezvyklé, nebo o celkovou atmosféru, která byla jednoznačně přátelská.

Pokud máte zájem, můžete [shlédnout kompletní fotogalerii](#).

Petr Žemla

Jan „Yenya“ Kasprzak o Gitu

Lukáš Helebrandt

<http://www.abclinuxu.cz/clanky/rozhovory/jan-yenya-kasprzak-git>

V několika odpovědích nám Jan „Yenya“ Kasprzak, jedna ze zakládajících osobností české linuxové scény, představí distribuovaný verzovací systém Git. Rozhovor proběhl na základě jeho přednášky na 34. konferenci EurOpen. CZ.

1) Mohl by ses představit našim čtenářům? Podílíš se na nějakých open source projektech?

Jsem dlouholetý uživatel Linuxu (někdy od verze 0.99.11) a obecně se o UNIX a jemu podobné systémy zajímám už od doby, kdy jsem se o jejich existenci dozvěděl. Podílel jsem se na založení CZLUGU a pod jeho hlavičkou jsem spolupřítel několik konferencí. Starám se o datový archiv ftp.linux.cz a listserver.linux.cz, kde je také český mailing list o Linuxu. Kromě této podpory komunity mám ještě několik menších softwarových projektů jako například program mrtg-rrd.cgi, což je grafický front-end pro MRTG, nebo ovladač pro synchronní sériové karty COSA pro Linux.

V současné době je můj čas poměrně dobře vyplněn jak mým zaměstnáním ve vývojovém týmu Informačního systému Masarykovy univerzity, tak výukou UNIXu na univerzitě, ale i mojí rodinou. Takže nemám ambice zakládat další open source projekty. Snažím se komunitě pomoci aspoň důsledným hlášením problémů na které narazím a také ujištěním se, že Linux funguje na každém hardwaru, se kterým se setkám. Myslím, že pořád není dostatek uživatelů, kteří jsou ochotni hlásit

chyby a přitom jsou schopni smysluplně reagovat na následné dotazy vývojářů.

Mimo obor mě baví foto-
grafování a mám snahu naučit se japonsky. [Osobní web.](#)

2) V jakém projektu ses ty poprvé setkal s Gitem?

V jádře Linuxu, samozřejmě. Protože mě problematika verzovacích systémů vždy zajímala, sledoval jsem pozorně, jak vývoj situace v období, kdy Linus začal používat [BitKeeper](#) ([Wikipedia: BitKeeper History](#)), tak i okolnosti vzniku Gitu samotného.

3) Můžeš nám Git ve zkratce představit?

Dnes je Git plnohodnotný verzovací systém s dobře napsanou [dokumentací](#) i [různými tutorialy](#). Původě byl ale navržen jako databáze adresovatelná podle obsahu: Uživatel dá **SHA-1** hash a dostane soubor s tímto hashem. Jednoduchá a geniální myšlenka (mimořádně převzatá ze systému [Monotone](#)). Snímek projektu v určitém okamžiku je pak možno po-

psat textovým seznamem jmen souborů a SHA-1 hashů jejich obsahu v tom okamžiku. SHA-1 hash tohoto seznamu je vlastně celosvětově jednoznačný popis stavu projektu v daném čase. Trochu jsem to zjednodušil, ale toto je hlavní myšlenka. Nad touto databází je pak postavený celý distribuovaný verzovací systém.

4) Jaké jsou největší výhody distribuovaného systému?

Asi největší výhoda je ta sociální: Každý klon repozitáře je plnohodnotný, a není tedy problém, aby pár lidí začalo mezi sebou spolupracovat na vývoji nové vlastnosti nějakého většího projektu a přitom využívat všech výhod verzovacího systému. Nepotřebují souhlas nebo udělení oprávnění ze strany správců toho projektu. Čili odpadá politika typu „**já jsem člen core teamu a mám právo commitu, zatímco ty ne**“, a naopak se snižuje vstupní bariéra pro nové vývojáře.

Distribuovaný model také lépe škáluje. Projekt velikosti jádra Linuxu by prostě s centralizovaným systémem nemohl fungovat.

Zajímavou vlastností v podstatě všech distribuovaných verzovacích systémů je, že repozitář může být aspoň pro čtení reprezentován statickými soubory zveřejnitelnými přes HTTP nebo FTP. To znamená, že se snižuje závislost na centrálních systémech typu [SourceForge](#): Ke zveřejnění svého repozitáře je třeba jen přístup k libovolnému webhostingu.

Výhod je více, uvedu ještě jednu: Vestavěnou vlastností distribuovaných verzovacích systémů je snadné slučování větví. Kdo někdy zkoušel například v [CVS](#) pracovat s větvemi, dá mi za pravdu, že jakmile rozvětvíte, už nikdy rozumně nesloučíte. Čili větve jsou tam použitelné tak maximálně pro

oddělení stabilní a vývojové verze. Distribuované systémy si pamatují, co a kam sloučily, takže není problém tutéž větev sloučit podruhé, případně ji sloučit do více jiných větví (například jistou paralelně vyvíjenou vlastnost promítnout jak do stabilní, tak do vývojové verze).

5) Co bys vypíchl jako „killer feature“ Gitu?

Pro ty, kdo nikdy nepracovali s distribuovaným verzovacím systémem, je jistě killer feature ona distribuovanost. Sice nějakou dobu trvá, než se člověk s distribuovaným modelem vnitřně ztotožní, ale výhody jsou jednoznačné.

Pokud jde o Git versus jiné distribuované verzovací systémy, je killer feature určitě důraz na čitelnost záplat. Git (i vývojový model Linuxu) je postavený na tom, že produktem není **jen** čitelný kód, ale i čitelná a srozumitelná cesta, jak jsme se k tomu výslednému kódu dostali. Je snaha, aby verze (commit) nebyla „**to, co jsem za dnešek vykódoval**“, ale malé logické celky typu „**oprava té a té manuálové stránky**“ nebo „**přidání toho a toho parametru do funkce a všech volání této funkce**“.

Toto Git všemožně podporuje. Jde například o možnost kdykoli změnit nebo upravit commit, ve kterém jsem našel neoptimálnost (`git-commit --amend`), nebo odložit svou práci, udělat někde jinde triviální opravu a pak se k rozdělané necommitnuté práci vrátit zpět (`git-stash`). Dále je zde možnost přesunout své commity tak, jako by vycházely z jiné základní verze (`git-rebase`). Čitelnosti vývoje také napomáhá snadná práce s větvemi. Git vývojáři umožní mít nikoliv jednu větev pro celou svoji vývojovou práci, ale vytvářet tzv. **fe-**

ature-specific branches: Každou logicky oddělenou vlastnost mít v samostatné větvi. To umožní správci projektu převzít od vývojáře třeba jen ty vlastnosti, které se mu líbí. Není tak v komunikaci s vývojářem omezen na „**převzít všechno nebo nic**“.

6) Existují nějaké nevýhody?

Jak jsem říkal, pochopení distribuovaného přístupu vyžaduje jisté mentální úsilí, zvláště pokud člověk předtím vždy pracoval s centralizovaným systémem.

Jistou nevýhodou je také práce s modulárními projekty, kdy do svého repozitáře chci například zařadit nějakou část (typicky knihovnu) vyvíjenou samostatně. **Git moduly podporuje**, ale tato podpora není nijak zvlášť elegantní.

Po mé přednášce na konferenci **EurOpen. CZ** padl dotaz na začlenění do různých grafických vývojových prostředí. Tímto si nejsem jistý, ale je možné, že podpora nebude ještě úplně dokonalá.

7) Vymizí někdy centralizované verzovací systémy?

V dnešní době je absolutní nesmysl začínat nový projekt s centralizovaným verzovacím systémem. Nicméně myslím, že i tak se na existujících (hlavně closed source) projektech tyto systémy udrží ještě dlouho. Nejspíš ale bude docházet k tomu, že vývojáři budou „potají“ používat distribuovaný systém a navenek své změny promítat do centralizovaného repozitáře. Například Git má **dobrou podporu** pro práci se **Subversion** repozitářem. A skutečně, programátoři v mnoha firmách přiznávají, že převést si vše do Gitu a interně pracovat v něm je pro ně snazší.

8) Říkáš, že spravuješ mailing list o Linuxu. Je nějaký rozdíl mezi mailing listy a webovými diskusemi?

Popularita mailing listů byla v minulosti jistě větší. Například list o Linuxu měl nejvíc okolo 1100 uživatelů a přes sto příspěvků denně, zatímco teď má jen něco přes 700 čtenářů a okolo deseti příspěvků denně. Přijde mi ale, že kvůli vyšší vstupní bariéře (obvykle nutnost přihlásit se před tím, než je možno poslat příspěvek) bývá diskuse na vyšší úrovni.

Diskutujícím ve webových diskusích bych chtěl vzkázat: Nebudte tak konzervativní! Přijde mi podivné, jak se s každou novou vlastností open source softwaru najdou spousty názorů typu „**co si to zase vymysleli za novotu, vždycky to přece fungovalo tak a tak a stačilo to**“. Před pár roky bylo moderní takto nadávat na udev, **HAL** a **D-Bus**, dneska je v podobné situaci například **PulseAudio**.

Přitom mnohdy si lidé neuvědomí, že budto pláčou na nesprávném hrobě (u PA je často na vině flash-player, který zablokoval zvukovou kartu, případně jistá distribuce nemající preemptivní kernel), anebo že věci, nad které jsou oni povzneseni, mnoho jiných lidí ocení (abych zůstal u příkladu PA, tak třeba přesměrovávání zvukových výstupů za běhu, případně ovládání hlasitosti celého zvukového řetězce **jediným prvkem uživatelského rozhraní**).

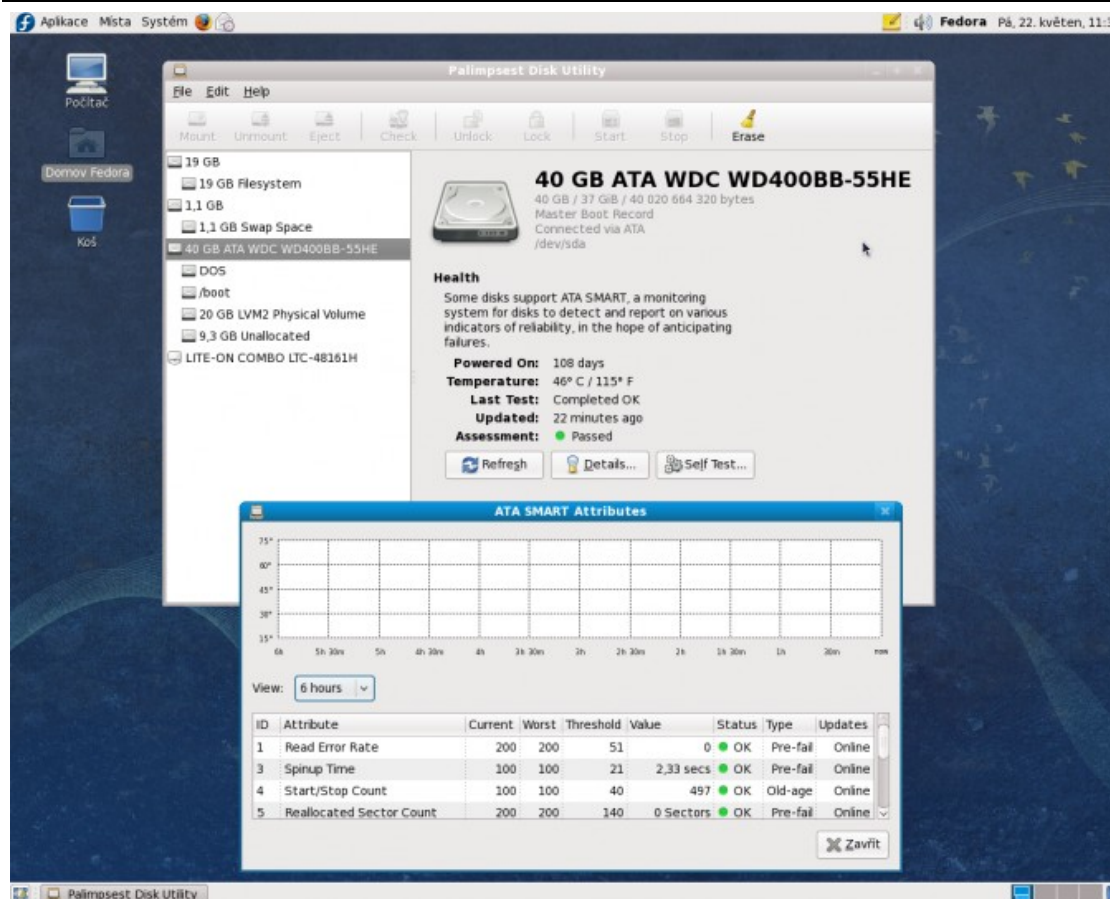
Ale to je asi vlastnost tohoto oboru – každý, kdo aspoň trochu s něčím příbuzným přišel do styku, má pocit, že on tomu rozumí nejlépe. Vždycky se najdou lidé, kteří jsou přesvědčeni, že kdyby měli jen týden času, tak určitě napíší správu zvukových karet nebo třeba informační systém univerzity výrazně lepší, než je stávající. Čtenáři to jistě znají sami:-)

Fedora 11: běh na krátké tratě

<http://www.root.cz/clanky/fedora-11-beh-na-kratke-trate/>

Očekávaná Fedora 11 je od včerejška oficiálně venku. Slova klasika „Nudíte se? Pořídte si medvídku mývala (procyon lotor).“ by se dala přetransformovat na „Nudíte se? Pořídte si Fedoru.“ Dnešní díl přehledu krasavců s kloboukem začíná.

Fedora 11 Palimpsest

Start

Změna základní

Kdo to dříve nepostřehl, logo Fedory bylo marketingově prezentováno jako symbol trojediný – *infinity + freedom + voice*, neboli nekonečno, svoboda a hlas. To byly tři základní atributy, kterými se Fedora prezentovala. Co si pod nimi každý představí, je na něm. Každopádně se jedná o pojmy značně abstraktní (pro některé jedince až příliš). Tyto tři pojmy se proto již během života Fedory 10 přetransformovaly na čtveřici, se kterou bude prezentována Fedora 11 – tzv. **4Foundations** – *freedom, friends, features, first* – které říkají do jisté míry totéž, ale přece jen srozumitelněji. Pro ty, kteří nevládnou jazykem britských kolonií, provedu krátký rozbor – svoboda (myšleno svobodný software a kultura vůbec), přátelé (přátelství – software založený na kooperaci a podporující ji), vlastnosti (ve smyslu nové a lepší vlastnosti, inovace) a první (vedoucí pozice v oblasti, první v zavádění novinek). O marketingu si každý může myslet svoje, ale víme, že některé produkty vlastně nic jiného než marketing neprodává. Linuxu jsou stále nedostatky v této oblasti vytýkány, i když se přece jen situace za poslední roky trochu zlepšila.

Logo Fedora foundations

Zatáčka

Co tedy Fedora 11 přináší, aby naplnila tyto strategické body (a na co se jinde můžete těšit do příštích verzí).

Palimpsest

Do obrazu vbíhá další Kit. Varoval jsem vás, Donalde. Střelec D. Zeuth nespí na vavřínech HALu, ale

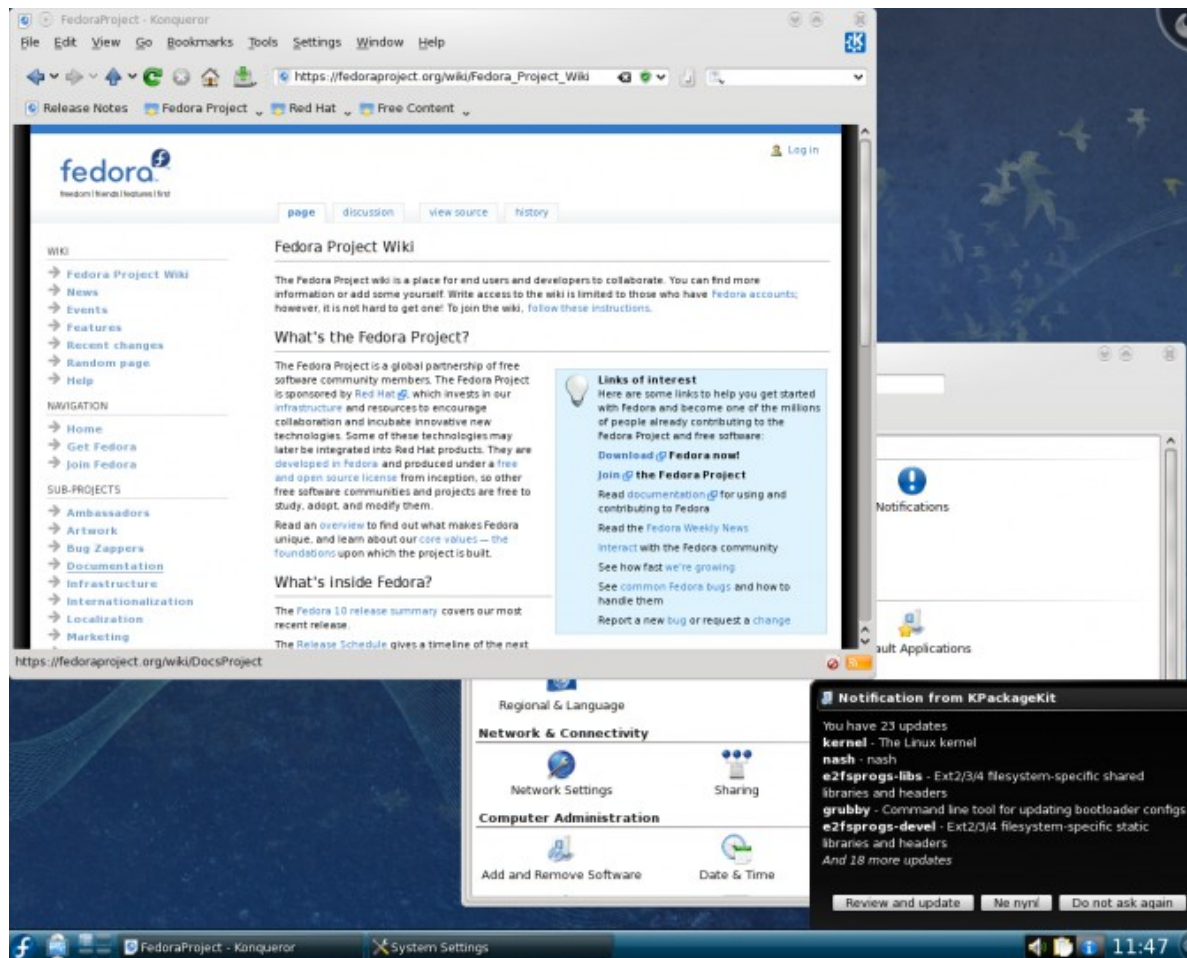
otevřeně přiznává, co někteří jen trousí pod vousy. HAL je obluda a má přebytky, které mít neměl. HAL s FDI soubory duplikují do značné míry udev a zneprůhledňují celý proces práce se zařízeními. Navíc na velkých systémech trpí neúměrně dlouhým startem, stejně tak na pomalých zařízeních (embedded). Ač koncept HALu jako neprivilegované-
ho mechanismu pro privilegované akce se ukázal

správný, HAL na sebe zbytečně nabalil příliš mnoho funkcí a ani pomocí nich neřeší uspokojivě některé problémy jako např. správu napájení, dělení disků, vytváření a správu RAIDů, přístup k privilegovaným informacím např. SMARTu apod. DeviceKit tak jediným výstřelem posílá HAL k zemi a hrne se na jeho místo společně s udev. Udev už všichni známe, zajímá nás hlavně nový borec. Poučen z předchozích nezdarů, nedává mu autor takové ambice jako HALu, ale cílí na oblast, jež má mezery – tedy spíše oblast aplikační. A myslím, je to zásah dobrý. Jen to jméno grafického rozhraní asi nikdy na poprvé nenapíšu správně... palimpsest? Palimpsest? Palimpsest! (Mimochodem je to označení pro rukopis psaný na recyklovaném pergamentu.. že by nějaký skrytý význam?)

Abyste rozuměli, HAL tím není zcela odstaven, samozřejmě bude existovat přechodné období a kromě toho bude právě pro nejrůznější enterprise distribuce udržován i nadále. DeviceKit jen přebere tu původní zamýšlenou funkcionalitu a přidá něco nového. Přesnější popis DeviceKitu nechť si čtenář projde sám, kdo je obeznán s mechanismy Kitů a HALu např. z mých starších článků, pro toho mechanismus nebude nic nového, jen se pozměnila funkcionalita. A kdyby se vám po instalaci F11 náhodou objevila bublina ohlašující „A hard disk is failing“, nepanikařte. To jen DeviceKit upozorňuje na hlášení SMARTu, které může znamenat ledacos.

i386 je mrtvá, PAE vládne všem

Některé distribuce k tomu přistoupily již dávno a Fedora je v tomto trochu pozadu, nicméně s F11 končí era architektury i386 ve Fedoře a základní optimalizací se stává i586. S tím budou jistě spojeny zmatky a spousta práce jak na straně distribuce (massrebuild – kompletní rekompile všech balíčků –

KDE v distribuci Fedora 11

ta by přišla ovšem i tak kvůli změně verze gcc na 4.4), tak na straně uživatele, kde ti, co měli doposud i386, budou muset upgradovat nejen verzi systému, ale i architekturu. Osobně jsem to přestál i přes varování instalátoru, že to může dopadnout špatně, jen s minimálním zádrhelem, který měl sice za následek systém, který nešel nastartovat, ale pro poučeného uživatele byl řešitelný doinstalací jednoho chybějícího balíku (sysvinit) ze záchranného módu. Taktéž balíky KDE byly v poněkud žalostném stavu,

```
$ yum groupinstall kde-desktop
```

ale udělalo svou práci.

Aby toho ale nebylo málo, je tu ještě jedna změna, která z architektury udělá zmatek na druhou, a to jest výchozí **použití jádra s PAE** (physical address extension) pro adresaci velkých pamětí na 32b architekturách. Uvažovalo se i o instalaci x86_64 kernelu při instalaci 32b verze Fedory na systému, který podporuje 64b, ale tato možnost nakonec v F11 není. Počítačů a skuhrajících uživatelů s více než 4 GB paměti přibývá, instalátor by tedy měl automaticky na systémech, které to podporují, instalovat kernel, který je využije. Dohady, jak takový systém identifikovat, byly dlouhé a až množství chyb a dotazů ukáže, zda byl zvolený postup správný. V zásadě by to mělo jít na každý procesor, který na

```
cat /proc/cpuinfo | grep pae
```

odpoví řádkou flags, která pae obsahuje, což je v podstatě vše od Pentia II. Nutno podotknout, že někomu to stejně nepomůže, protože někteří výrobci desek v rámci úspor např. nepřipojují všechny

piny sběrnice a podobné vychytávky, takže ani PAE jim nezajistí využití celých 4 GB, natož více.

Ve výchozím použití PAE se skrývá jedna záludnost. Většině uživatelů se totiž změní balík s jádrem – tedy přesněji jeho název z „kernel“ na „kernel-PAE“. To má bohužel nemálo následků především v oblasti doplňků typu proprietárních driverů nVidia a Ati, protože zatímco doposud všechny návody uváděly, že stačí použít pro instalaci **yum install kmod-nvidia xorg-x11-drv-nvidia**, nyní bude nezbytné rozlišit mezi jádry s a bez PAE. Tedy v případě že máte PAE jádro, což je velmi pravděpodobné, musíte nově instalovat

```
$ yum install kmod-nvidia-PAE xorg-x11-drv-nvidia
```

Stejně tak např. pro balík `kernel-devel` – odpovídající je nyní `kernel-devel-PAE`.

Kernel v F11 je vylepšen ještě o jednu věc, a to **relatime**. Kdo se trochu zajímá o výkon linuxového kernelu, je mu známa nevýhoda mechanismu **atime**, který s každým přístupem k souboru aktualizuje jeho časovou značku. Tato vlastnost je vyžadována POSIXem a má svůj význam. Protože ale zápis atime zpomaluje diskové operace (musí nastat při každém čtení), někdo jej úplně vypíná. Takové řešení ale není ideální. Proto již před časem vznikl mechanismus, který atime značku aktualizuje jen někdy. Tento mechanismus je díky vývojářům Fedory začleněn do **kernel 2.6.30 a pro Fedoru backportován do 2.6.29** a jmenuje se **relatime**. Ingo Molnar označil odstranění atime za jedno z největších zrychlení diskových operací za dlouhou dobu.

Rovinka

Silnější šifry a podpisy nejen v rpm

Jak většina čtenářů tohoto serveru jistě postřehla, s nástupem výkonnější techniky a bystřejších mozků se dříve neotřesitelné **šifry typu MD5 odebírají do propadliště dějin**. Jak to bude v následujících letech, nikdo neví, a tak pro jistotu Fedora sáhla rovnou pro SHA256, která je nově použita pro podpisy balíčků i kontrolní součty obrazů instalačních médií. Až si tedy uděláte sha1sum staženého DVD a budete se divit, že řetězec je dvakrát kratší než ten, se kterým ho máte porovnat, zkuste sha256sum, mělo by to být lepší.

Presto RPM

Změna používaných šifrovacích metod v rpm není jediná. V F11 pokračuje vývoj rpm. Nová verze je zaměřena na optimalizaci využití paměti a podle autorů je to skok celkem výrazný (maximální využitá paměť při testování se snížila z 1,5 GB na cca 300 MB). Vývojář yumu se totiž již dlouho bránil nářkům na pomalost yumu právě tím, že nyní je nejužší místo již samotné rpm. Ač si nemyslím, že při běžném použití je yum s rpm nějak pomalý, konzumace paměti např. při upgradech celého systému byla opravdu nepříjemná. Tentokrát jsem opět mohl oživit starý oblíbený testovací PIII800/768 MB a upgrade se nestal noční můrou, ale proběhl celkem hladce a rychle, takže to nejsou jen planá čísla.

Již delší dobu se mluví i o další vlastnosti, a to využití stahování pouze rozdílových balíčků, alias DeltaRPM. Ačkoliv pro F10 i F9 existují, resp. existovaly experimentální repozitáře, pro F11 je využití deltarpm nastaveno jako výchozí. Jeho implementaci v yumu zajišťuje plugin Presto, pokud jste po upgrade a plugin nemáte, stačí doinstalovat

```
$ yum install yum-presto
```

Tři týdny před vydáním se objevily spekulace, že Presto se do F11 nedostane, protože není připravená infrastruktura, nicméně ohlas byl tak velký, že se do toho vývojáři obuli a Presto je tady.

Na deltarpm je potřeba se podívat z více stran. Je totiž super, že stahujete podstatně méně dat, ale platíte za to natřikrát. První problém je dostupnost rozdílových repozitářů, které zatím nejsou na všech zrcadlech, a tak stahování může být ve výsledku pomalejší než stahovat celý balík – to se snad brzy po vydání finální verze F11 změní. Druhý problém je výpočetní výkon potřebný k sestavení nového balíku. Není to sice nijak dramatické, ale prostě to nějakou dobu trvá. Třetí platba je v podobě místa na disku, protože abyste mohli stahovat rozdílový balík, musíte mít na disku ten předchozí. Pokud nemáte, stáhne se samozřejmě celý. Fakticky je tedy záhodno v yumu nastavit `keepcache=1` a počítat s tím, že podle množství instalovaných aplikací zabere cache tak 2–5 GB. Rozdíl ve stahovaném objemu je ale opravdu značný. Největší hrůzu mám vždy z aktualizací OpenOffice.org, kde samotné OOo je větší než přes 200 MB. Zažil jsem totéž i během vývoje F11 a pro celé OOo se stáhlo dohromady pár MB. Celá 300MB aktualizace pak zaznamenala úsporu 68 %, v jiném případě až 75 %. (Neměl bych napsat do titulku – „Fedora 11 – až o 75% rychlejší stahování“?)

Anaconda

Dá se říci, že v F11 nezůstal kámen na kameni, což při tak krátkém vývojovém cyklu bude jistě znamenat nemálo problémů, resp. změn v chování. Nejen, že se předělávaly všechny balíky kvůli změně architektury, na většině systémů se změní

architektura jádra, mění se HAL za DeviceKit, nebo RPM za DeltaRPM, ještě si v projektu usmysleli, že přepíšou část instalátoru, a to jsem zatím nezmínil oblíbené písničky jako PulseAudio nebo Xorg.

Anaconda prodělala hlavní změnu ve správě disků a v jejich dělení. Pro uživatele by co se rozhraní týče k žádným změnám dojít nemělo, ty se udály jen pod kapotou a měly by usnadnit správu diskových oddílů různých typů na různých zařízeních (LVM, RAID, iSCSI, kryptované oddíly).

Jednou ze změn je i výchozí použití nového souborového systému ext4. Otázku, zda máte tento FS začít používat nebo ne, za vás nerozhodnu. **Výhody ext4** míří především do oblasti zlepšení výkonu velkých souborových systémů, nicméně může přinést i zajímavé zlepšení pro běžné desktopové použití. S ext4 dochází ke změně formátu dat popisujících uložení souboru na disku. Ext4 ovladač je ale schopen pracovat i se strukturou ext3 (resp. vlastně ext2) a využívat jen některá výkonostní zlepšení ext4. Zatímco při konverzi z ext2 na ext3 byl do systému přidán jen žurnál a bylo možné FS připojit v podstatě beztržně i jako ext2, pokud „překonvertujete“ na ext4, je změna nevratná a jednou překonvertovaný systém nejde jednoduše vrátit na ext3. FS ext3 lze sice připojit jako ext4 typ, ale modifikovaný ext4 už nikoli jako ext3. Překonvertujete jsem napsal do uvozovek, protože jediný způsob, jak naráz překonvertovat na ext4, je provést zálohu, oddíl disku přeformátovat a data na něj nakopírovat. Je tu ale i jiná možnost a ta je jednou ze zajímavých vlastností ext4 – postupná modifikace struktury dat, při nových zápisech souborů. Postup této konverze je tu popsán v [článku o migraci na ext4](#). Jen doplním, že při této konverzi nedojde ke skutečné změně diskových struktur na ext4, k té dochází až

při práci se soubory, přesněji při jejich zápisu, nebo až na soubor dojde řada při tzv. online defragmentaci, která ale ještě není dokončena, takže zatím není zapnuta.

PulseAudio

Lennart Poettering to nemá jednoduché. Na jedné straně ho chápu, když musím co týden řešit s někým problém typu nejde mi zvuk, nejde mi mikrofon, na druhé straně nevím, zda nedělá až zbytečně zle, resp. nesnaží se změnit příliš mnoho najednou. Lennart skutečně nešetří ALSA a poukazuje na nejrůznější neduhy zvukového systému. V mnohém má pravdu – vzpomeňme už jen původní nešťastné nastavení všech mixer hejblátek na nulu při inicializaci alsy, kvanta nejrůznějších nepochopitelných prepínačů a šoupátek v alsamixeru nebo nesooudou implementaci ovladačů. Jeho snaha převést zvukový systém Linuxu od globálně ovládaného zvukového zařízení k modernímu nastavení, které je založené na zvukových tocích s nimiž lze různě žonglovat, a na zvukových profilech, tak jak to je např. v Mac OS X, je jistě chvályhodná. Bohužel, když uživatelům zrušíte známý mixér a nahradíte ho jedním šoupátkem, schováte jim možnost přepnout na jejich překombinovaném HW mikrofon z interního na externí, a když jim řeknete, že ovládání hlasitosti zvuku z CD mechaniky přes kartu je zastaralé a nepodporované, nemůžete čekat, že vás vynesou do nebe. Nám konzumentům zvukových požitků tak nezbude, než poděkovat za „samozřejmosti“ typu funkční USB reproduktory (nechápu, kdo mohl vymyslet honit zvuk přes USB, ale kdo chce kam) nebo bluetooth headset a jejich snahu ocenit projevením dostatku shovívavosti při transmutaci zvukového systému, která nám občas něco schová. Jinými slovy, po `system-config-soundcard`

nás opustil i gnome-volume-control. Pokud toužíte dostat se ke starým nastavením karty, musíte hodně hluboko až na

```
$ alsamixer -c0
```

Na základě poměrně bouřlivého ohlasu byl nakonec do F11 přidán zpět gst-mixer alias gnome-volume-control. Jeho použití je ovšem označeno za zastaralé. (Na mém staříčkém Sound Blasteru 16 ISA je to stejně všechno jedno, protože ten už se asi opravy v ALSA, aby ho korektně identifikoval HAL, nedočká.)

20s startup

Řekněme, že Fedora si neklade zbrkle nereálné cíle, ale klade si nereálné cíle postupně. A tak zatímco v F10 byl úkol 30s startup a oblast zlepšování se zaměřovala především na start Xserveru, v F11 je za úkol 20s startup. Na stránkách vývojáře, který se tímto zabývá, najdete i [porovnání některých distribucí](#).

Harald na to jde vědecky, a tak kromě bootchartu se snaží identifikovat největší jedlíky výkonu disku. Jako pět nej z nich označil

- modprobe (celkem pochopitelné),
- gconfd-2 (který mi pije krev od té doby, co se startuje i se SeaMonkey),
- setroubleshootd (ve kterém vidí možnost zlepšení),
- xkbcomp a
- rpcbind.

Setroubleshoot byl nakonec z výchozího startu systému odstraněn a byl přepracován readahead, aby jednak běžel s nižší prioritou, a za druhé, aby se seznám „přednačítaných“ knihoven apod. aktualizoval

po manipulacích s balíky (odstraňování, přidávání). V současné době trvá start na jeho testovacím systému 22–24 s. Na mém (viz výše) to je 57–69 s. Jak vidno, je tedy výsledek této snahy hodně relativní. Přestože chápu důležitost rychlé připravenosti systému, připomínají mi snahy zobrazit uživateli co nejdříve přihlašovací obrazovku chování operačního systému, jehož jméno se nesmí vyslovovat a který sice výzvu ke stisku Ctrl+Alt+Del zobrazí brzy, ovšem po ní následují minuty pozorování otravného startu toho, co skutečně potřebujete – grafického prostředí. Škoda, že se stejná pozornost nevěnuje i suspendu a hibernaci, ale třeba na to časem dojde. Teď se soupeří ve startupu.

Xaaaorgh

Xserver se v posledních verzích Fedory stal přímo pověstný. Nejprve uvedením nové verze, nekompatibilní s binárními ovladači, poté přechodem na autokonfiguraci (tedy odstranění nutnosti mít xorg.-conf) a nyní přichází armagedon č.3 – DRI2. K tomu si připočítejme snahu o implementaci KMS do všech tří základních ovladačů (radeon, nouveau, intel), přidání 3D akcelerace pro radeony r5xx/6xx a nebo přechod na UAX akceleraci 2D, a máme obrázek o stavu Xserveru – zdaleka ne všechno funguje, jak má. Uživatelé se oprávněně ptají, proč se Xserver v tomto stavu dostává do stabilního vydání. Odpověď je jednoduchá – jiný Xserver není. Všem v této souvislosti doporučuji pročíst velice pěkně popsany [osud ovladačů intel „Sharpening the Intel Driver Focus“](#). Všichni bychom rádi viděli kvalitní OS ovladače grafických karet s funkčním 3D nebo suspendem apod., ale s tempem produkce nových karet a vlastností se mi to zdá čím dál víc nemožné. Pokud nezačne sám výrobce nabízet ovladače i pro Linux s přijatelnou licencí, budeme brzo rádi, že

nám jde aspoň nějaká grafika. Už teď se, alespoň podle mých zkušeností, v podstatě nedají používat nové grafické karty, aniž byste (pokud máte štěstí, že vůbec fungují) nepociťovali buď suboptimální výkon, nebo neřešili nedostatky funkční (dual head, rotace, nesprávná rozlišení, nedostupnost přídatných vstupů/výstupů, hw de/komprese videa atd). Otázka je, zda se situace zlepšuje, zhoršuje či nemění. Svůj názor můžete vyjádřit níže.

V Xorg došlo ještě k dalším změnám. Pro mnoho uživatelů je ta nejcitelnější nefunkčnost klávesové zkratky Ctrl+Alt+Backspace pro ukončení Xserveru. Funkce samozřejmě není definitivně odstraněna, pouze ve výchozí konfiguraci vypnuta. Pro zapnutí stačí přidat do **Section ServerFlags**

```
Option "DontZap" "false"
```

Celkem jsem se divil, že tento vpravdě veterán zkratek vydržel tak dlouho. Ač podle mě nechtěně použití této zkratky nepatřilo mezi nejčastější, může existovat okruh desktopových uživatelů, pro které je něco takového jako shození celého grafického prostředí jednou klávesovou zkratkou značně nepochopitelné. Tento způsob ukončování aplikací byl zcela legitimní v době, kdy všechny aplikace reagovaly na term signál korektním ukončením, a tak při ukončení Xserveru prostě skončily i všechny aplikace v něm puštěné. V době potvrzovacích okének „Ano, skutečně chci aplikaci ukončit“ je již ale tento způsob poněkud brutální a ti, kdo vědí, k čemu je, si ho jistě dokáží zapnout.

Jiné stránky

ABRT

Obraťme ale opět pozornost k věcem, které se daří lépe. Mezi ně bych zařadil ABRT, neboli automatic

bugzilla reporting tool. V zásadě jde o to, že je možné crash reporty některých aplikací ukládat rovnou do bugzilly. Což, to si každý řekne, že musí generovat strašné množství záznamů, které nikdo nebude schopen zpracovat. Ale v tom je právě ten vtip. Chyba při pádu aplikace vygeneruje i klíč, který je pro stejnou chybu, byť z různých zdrojů, stejný, takže v bugzille jen přibývají další záznamy ke stejné chybě, čímž nejen, že se snižuje množství reportovaných nebo špatně reportovaných chyb, ale dá se tak odhadovat i četnost a závažnost chyby.

Bugzappers

Na tomto místě bych také rád vyzdvihl velice užitečnou aktivitu skupiny BugZappers, která se během posledních dvou vývojových období dostala do povědomí díky kvalitnímu a preciznímu vedení. Bugzapper je jednotlivec (třeba vy), který má jistá větší práva pro manipulaci s chybami v bugzille a má na starost první třídění chyb. Většina populárních OS projektů totiž trpí značným množstvím mnohdy špatně nebo duplicitně hlášených chyb. Autoři software pak místo skutečného opravování chyb nebo psaní užitečných vlastností dokola píšou do bugzilly žádosti o doplnění informací o chybě, nebo přebírají množství stejných chyb. K tomu, aby se člověk stal bugzapperem, pak není potřeba v podstatě nic než schopnost umět číst, klikat myší. Časem si osvojíte okruh chyb v oblastech, o které se staráte, a stane se z vás guru. Neméně zásluhou činností je i organizace [TestDays](#). Při nich jsou připraveny scénáře a LiveCD zaměřené k otestování nějaké funkcionality. Testeři pak oznamují výsledky jednotlivých scénářů na jejich instalaci, resp. HW. Pro vývojáře je to důležitý zdroj informací, protože nemohou sami vyzkoušet takové množství hardware, které během TestDay vyzkoušejí dobrovolníci. Pro vás je pak vý-

hodou, že zrovna té vaší konfiguraci se může dostat větší pozornosti vývojářů.

Vstříc Windows

Zajímavé budou jistě i dvě další novinky, které bych zařadil do jednoho pytle s názvem „vstříc windows“. A to openchange a windows crosscompiler. Openchange již zřejmě zaznamenali ti, kdo musí spravovat mailové prostředí a jsou nuceni řešit heterogenní prostředí s MS Windows, resp. MS Exchange. V F11 je tedy dostupná libmapi, která umožňuje aplikacím jako Evolution a KDEPim přistupovat k Exchange serveru. Crosscompiler pro Windows je cílen na vývojáře především multiplatformních aplikací, kterým umožní sestavovat i binárky pro Windows přímo z Linuxu. Odpadne tím nutnost restartů, vlastnictví licencí Windows apod. Asi to nebude pro Redmond velká rána, ale je to určitě zajímavá vlastnost.

Leonidas

Grafické téma F11 je... jiné. Přijde mi, že během vývoje F11 se mu nevěnovala taková pozornost jako v předchozích verzích. Tapeta působí poněkud kubisticky, jednoduché je i téma pro instalátor nebo výchozí téma plymouthu. Ale jak to tak bývá, je to věc vkusu. Naštěstí máme možnost si témata změnit na některá starší, nebo nějaké úplně jiná.

Virtuály

Již po mnoho vydání Fedory je věnována pozornost virtualizaci. Ani v F11 tomu není jinak. Bohužel se nejedná o můj šálek šťávy, takže mohu pouze shrnout, že dochází k zajímavým posunům v bezpečnosti a dalšímu zjednodušení práce s virtuálními stroji. Podrobnosti najdou zájemci např. v rozhovoru s jedním z [vývojářů](#).

Poznámka FEL

Díky skupině starajících se o [Fedora Electronic Lab](#) spin se rozrůstá i množství nástrojů pro návrh integrovaných obvodů. Pro většinu lidí je sice slovní spojení návrh integrovaných obvodů poněkud nepochopitelné, je to ale oblast pro naši dnešní technospolečnost naprosto nepostradatelná, protože bez ní by nefungoval žádný z elektronických zázraků, které teď nejspíš používáte. Fedora se snaží sestavit a prezentovat kompletní řetězec pro návrh obvodů, když pro nic jiného, tak pro akademické prostředí, kde není zdaleka potřeba komerční software. Doporučuji prohlédnout prezentaci, která vypadá velice zajímavě.

Jak instalovat a upgradovat

Fedora nabízí kompletní soubor instalačních metod. Jako základní se dá použít LiveCD, jehož instalátor v podstatě pouze překopíruje obraz CD na disk. Instalace je rychlá, ale má svá úskalí. Na CD se zdaleka nevejde vše, a tak zvláště neanglicky mluvící mají potíže s rodným jazykem. Také z něj nelze provádět upgrade. Dále je k dispozici DVD s kompletní instalací (ovšem nikoli se všemi balíčky, ty by se na DVD nevešly) nebo 6 instalačních CD. Kromě toho Fedora umožňuje síťovou instalaci k jejímuž započítí vystačíte se 170 MB CD netinst.

Upgrade lze provést buď z instalačního DVD, nebo bez médií pomocí preupgrade nebo yumu. (Z LiveCD nelze provést upgrade, již z principu.) Preupgrade je aktualizací aplikace, kterou Fedora nabízí již od verze 9, resp. poprvé ji bylo možné použít pro přechod z F8 na F9. S ní je možné aktualizovat z jakékoli verze na jakoukoli verzi. Novinkou posledního vydání preupgrade je, že provádí upgrade všech komponent na jejich nejnovější verze (dříve prováděl skoky pouze verze odpovídající stavu

při vydání), včetně aktualizací z repozitářů třetích stran (pokud dodržují použití \$releasever nebo mají fixní adresu). Tím tuto metodu považuji za téměř dokonalou. Upgradovat lze i pomocí yumu na běžícím systému a spousta lidí to tak dělá. Je to ale metoda nedoporučovaná. Pokud budete upgradovat, bude váš souborový systém překonvertován na ext4 pouze v případě, že ručně zadáte parametr instalátoru ext4migrate. Takto komplikované to je schválně, aby tuto migraci dělali jen pracovníci poučení, kdož vědí, jaká to nese rizika (např. grub neumí ext4, takže pokud nemáte /boot na separátním ext3 oddílu, jste v... síti zlého obra).

Pro F11 byly přepracovány a přestrukturovány i [poznámky k vydání](#), které každému doporučuji ke čtení. Bohužel v češtině si je nepřečtete. Nejsou lidi. (Rozuměj překladatelé.)

Finiš

Jak vidíte, novinky ve Fedoře se neomezují pouze na kosmetiku a je [jich mnohem víc](#), než jsem zde zvládl popsat. Při šestiměsíčním vývojovém cyklu se skutečně jedná o sprint na krátké trati. Ihned po vydání F11 teď přebere štafetový kolík nejrychlejšího vývoje Rawhide alias F12. Naopak po jednom měsíci se odebere do důchodu F9. Pokud nechcete zrovna řídit lokomotivu Rawhide, máte možnost zůstat u ještě 7 měsíců podporované F10... ale nenechte si ujet vlak.

Mono míří do linuxových distribucí

<http://www.root.cz/clanky/mono-miri-do-linuxovych-distribuci/>

Vývojáři distribuce Debian zařadili balíky Mono do základní desktopové instalace s GNOME. Podle mnohých je to dobré rozhodnutí, které podpoří vývoj open source v tomto moderním prostředí. Jiní zase protestují a poukazují na hrozbu ze strany Microsoftu a zbytečnost integrace takového molocha do systému.

Hlavní vlnu debat o zařazení Mono vyvolal před časem projekt Debian. Vývojáři balíčků GNOME pro Debian se totiž rozhodli k zásadnímu kroku a **přidali Tomboy jako závislost ke GNOME**. Pokud tedy ve vývojové verzi Debianu (unstable neboli Sid) nainstalujete balík s názvem Gnome, kromě mnoha různých jiných balíčků přijede také Tomboy.

To je populární aplikace pro zápis uživatelských poznámek. Má však jednu kontroverzní vlastnost, která spustila rozsáhlou debatu o tomto balíčku – **Tomboy je napsán v C#** a vyžaduje pro svůj běh prostředí Mono. Vzhledem k systému závislostí by se tak tímto krokem dostalo Mono do základní instalace desktopového Debianu. To se samozřejmě nelíbí řadě vývojářů.

Robert Millan například poukázal na to, že kvůli malé utilitce se **zvětší instalace o 40 MB**. Zároveň upozorňuje na to, že **projekt Gnote** nabízí naprosto stejnou funkčnost a je napsán v C++, takže nevyžaduje další přívěšek v podobě balíků Mono. Pokud si oba programy vyzkoušíte, zjistíte, že jsou si natolik podobné, že většina uživatelů ani nepozná rozdíl.

Millan by prý pochopil potřebu takového programu v systému, ale volba Tomboye je podle něj nešťastná. Asi by mě někdo dokázal přesvědčit o tom, že poznámkovač je tak důležitý, že musí být součás-

tí základní instalace systému. Ale jaký má důvod nainstalovat s ním celý .NET, abychom dostali stejnou funkcionalitu?

Josselin Mouette je součástí installer týmu a je naopak pro zařazení této kombinace do Debianu. On je podle SVN autorem změny, která **přidala Tomboy do GNOME** Podle Josselina se ale **nejedná o rozhodnutí jediného člověka**, ale výsledek vzešel z debaty celého týmu. Celá diskuse o zařazení Mono do Debianu není vůbec o balíku Tomboy. Pokud jej lidé nebudou chtít, tým tam zařadí Gnote. Hlavními aplikacemi, o které se jedná jsou GNOME Do a F-Spot. Tyto aplikace nemají vhodnou náhradu ani v proprietárním světě a proto je chceme zařadit do instalace.

Nezájímavých komentářů proti zařazení balíku Mono se objevila celá řada. Ty nejzajímavější shrnul Josselin ve svém **dalším postu**. Velká část z nich je vulgárních a napadajících vývojáře či samotného autora, z jejich obsahu se ale dá vyčíst, co uživatelům nejčastěji vadí – instalace zbytečně patentově zatížené technologie od Microsoftu, kterou vlastně nikdo nepotřebuje.

Jo Shields je součástí týmu Debian Mono Group. Přistoupil ke konstruktivní argumentaci a sepsal **velmi rozsáhlý blogpost**, ve kterém shrnul argumenty **pro**

zařazení balíku Mono do Debianu. Podle něj je důležité, koho se na Mono ptáme. Pokud se budete ptát vývojářů, bude odpověď zcela jiná než ta od uživatelů.

Výše zmíněný Robert Millan ve svém blogu napsal, že to nejsou uživatelé, kteří chtějí Mono, jsou to vývojáři. Shields s tímto názorem nesouhlasí a tvrdí, že tu vůbec nejde o Mono jako takové, ale o aplikaci, které je možné pod ním provozovat. Nechceme Mono standardně předinstalované v žádné distribuci. Mono je softwarová platforma a ty jsou z pohledu uživatele nudné. Ubuntu by se nemělo do dávat s balíky jako Java, Scheme, Assembly nebo LISP, to uživatele nezajímá. Uživatelé chtějí skvělé aplikace.

Jo Shields tvrdí, že F-Spot a Tomboy prostě potřebují Mono tak, jako jiné aplikace vyžadují ke svému běhu jiné knihovny a balíčky. Podle jeho názoru je nesmysl uvažovat Mono jako něco výjimečného, je to prostě jen další závislost jako každá jiná. Výběr není založen na sympatiích ke konkrétním frameworkům.

Podle Shielda se celá diskuse zvrhla v útoky dvou stran, které se hádají o tom, jak velké představuje Microsoft zlo. Nikdo se ovšem nesnaží do Debianu protlačit technologie Microsoftu a Jo Shields považuje za takové narážky za směšné. Dobrá technologie je

dobrá technologie, nezáleží na tom, kdo ji vymyslel. Nikdo z Desktop Týmu není milovníkem Mono (většina z nich jsou fanoušci Pythonu) a jedná se jen o tom, jaké aplikace do systému zařadit. Nikdo nikoho do ničeho netlačí, tvrdí Shields.

K problému se vyjádřil také Steve McIntyre, který je [vedoucím projektu Debian](#). Informace o jeho postoji [přinesl server ITWire](#). GNOME tým si může slobodně vybrat aplikace, které jsou podle něj nejlepší pro GNOME desktop a vejdu se na jedno CD. Stejně tak má KDE tým volnou ruku – jako třeba v ponechání KDE 3.5.x v Lennym, vysvětlil kompetence McIntyre.

Já osobně nejsem fanouškem Mono, stejně jako nemám příliš rád C++ a Python. Nehodlám navrhovat, které z těchto technologií zahodíme, postavil se ke své úloze McIntyre. Komunita se obává softwarových patentů, ale ty nás nezastavily v distribuci software ani v minulosti. Pokud se problém opravdu objeví, budeme jej řešit. Taková je naše politika, uzavřel vedoucí projektu Debian.

Debata ještě stále není u konce, ozývají se hlasy zastánců i odpůrců projektu Mono a zařazení 40MB balíku do Debianu ještě stále není definitivní. Už se ale začínají ozývat hlasy prosazující Mono do Ubuntu. Co si o integraci tohoto typu běhového prostředí do distribuce myslíte vy? Vadí vám konkrétně Mono nebo jakýkoliv software tohoto typu?

Zajímavé programy 77, 78

<http://penguin.cz/novinky-view.php?id=1198>

<http://penguin.cz/novinky-view.php?id=1201>

Dnes tu bude pár nových verzí programů pro vývojáře, správce, kancelářské křesy i inženýry

Programování a příkazová řádka

Vyšla nová verze **GNU Automake** (1.11). Nejvíce mě zaujala možnost (zatím experimentální) paralelního zpracování souborů `Makefile.in` současně. Když už má dnes skoro každý ten vícejádrový procesor, tak se každé takové urychlení jistě může hodit.

Zajímavě vypadá i **Parallel processing from the shell**, což je nevelký program umožňující načíst shellové příkazy ze standardního vstupu a paralelně je spouštět v zadaném počtu příkazových interpretů. Totéž umožňuje provádět i na vzdálených počítačích pomocí `ssh`.

Eclim, tedy propojovátka dodávající editoru **Vim** funkce prostředí **Eclipse** vyšlo v nové verzi. Hezké je, že můžete mít nejen funce Eclipse ve Vim, ale jde to i naopak, tedy mít editor Vim jakožto textový editor v Eclipse.

CLEX není až tak úplně řádkový program - jde totiž o celobrazovkový správce souborů. Je napsaný s použitím knihovny `Curses`, a proto běží v textovém terminálu. Příznivce dvoupanelových správců souborů ovšem musím varovat, že tento program má okno jen jedno. Mimochodem pochází ze Slovenska.

Nutno říct, že program jsem letmo vyzkoušel a dosti se mi líbí. Nejen, že nechcíp hned po spuštění, což

řada mi programů dělá (aby taky ne, on terminál „iris-ansi“ asi není úplně běžný), ale i na tom mém divném terminálovém emulátoru fungují snad všechny klávesy a jejich kombinace (přinejmenším všechny ty, které jsem vyzkoušel), má zabudovanou nápovědu a nikterak neomezuje možnost přístupu k příkazovému interpretu.

Vypadá výstup programu **free (1)** příliš nudně a nezajímavě, tak je načase jej trochu oživit a to pomocí náhražky **freecolor**, který jej (ten výstup) opatří barvičkami a barevnými pruhy ukazujícími obsazení paměti. Abych nezapomněl, funguje to jen na Linuxu, cituji:

```
freecolor.c: 52: 26: linux/kernel.h: No such file or directory
```

Takže uživatelé BSD, neřkuli komerčních Unixů si barviček až tolik neužijí.

Konzolové kalendáře a úkolníčky už tu párkrát byly, a tady je další: **etm** (Event and Task Manager). Běží v terminálu, vypadá elegantně, data si ukládá do textového souboru, k zadání úkolů jde použít buď „příkazy“ v textovém souboru nebo uživatelské rozhraní na bázi knihovny `Curses`. Synchronizace s čímkoli bohužel není (vyjma exportu souborů ve

formátu `iCal`, které načte většina běžných kalendářů, např. `Sunbird`). Program je napsaný v `Pythonu`.

Kancelář a dokumenty

Jak jistě uznáte, tak OCR programů není nikdy dost. Třeba takový **Cuneiform** se chlubí tím, že je OCR programem komerční kvality. Jde o původně komerční program pro Windows, který má nyní otevřený zdrojový kód a je portován na Linux a zřejmě i Mac OS X. Je to pod licencí BSD a podle všech známek je linuxový port relativně čerstvou záležitostí, začalo se na něm pracovat loni v létě. Zdrojové kódy mají kolem 30 MB, vývojový tým vypadá značně neanglicky, takže je šance, že by i rozpoznávání našich znaků mohlo (jednou) fungovat...

Paperbox je procházeč a prohlížeč elektronických dokumentů pro GNOME. Umožňuje dokumenty organizovat podle tagů, při vyhledávání dokumentů na disku spoléhá na **Tracker**. Měl by si poradit s nejmenším s klasickými kancelářskými formáty (včetně třeba formátu `AbiWordu`), ale i s PDF a `Postscriptem`.

Grafika a obrázky

Program **imageTagger** slouží k opatřování obrázku tagy a k jejich následnému organizování, zejména tedy k vyhledávání. Přitom obrázky nemění (nesáhá na EXIF hlavičky a podobně). Vypadá to užitečně, ale zatím se zdá, že takto vyrobené tagy nikdo jiný využít nedokáže.

Pro vytvoření pěkné, barevné tabulky v `LaTeXu` je možné použít například perlový modul **LaTeX::Table**. Výsledky vypadají velmi hezky, ale než se učít Perl, tak to už raději čínštinu (zkušenosti perlisté snad prominou).

Věda a technika

Pokud navrhujete betonové konstrukce a používáte modely typu „strut-and-tie“ (vzpěra-táhlo), tak možná používáte programy [Fachwerk3D](#) a [Fachwerk](#). Pokud ne, pak by možná nebylo špatné je vyzkoušet. Napsané jsou v Javě.

Blbinka

Myslím, že je na čase se opět trochu přiblížit k mainstreamu a i zde obnovit „blbinku týdne“. Dnes to bude jako na mokré podlaze klouzající kurzor myši [Greasymouse](#) (na odkazované stránce dole). Je třeba si to zkompileovat a potom už jen spustit... Ale opatrně, ta myš bude značně neovladatelná!

Nástroje pro správu

Velmi zajímavě a užitečně vypadá program [apt-dater](#), který slouží pro aktualizaci nainstalovaných balíčků na větším počtu počítačů (k čemuž využívá ssh). I přes název funguje nejen pro Debian a příbuzné systémy, ale měl by si umět poradit i s dalšími (nelze je ovšem vzájemně kombinovat). Je to konzolová aplikace využívající knihovnu curses, což u programu pro administrátory je spíš výhodou.

[lotop](#) je něco jako top, ale slouží k zobrazování procesů konajících vstupně-výstupní operace. Nepochybně jsou situace, kdy se i takováhle věc hodně hodí. Je to jen pro Linux a napsané v Pythonu.

TeX

Pro TeXisty tu mám jen dvě nové verze: editor [Texmaker](#) pro osoby s negativním vztahem k vi nebo Vimů a konvertor z LyXu do HTML [eLyXer](#). Ten se hodí třeba v případě, že se vám povedlo naučit spolupracovníky používat aspoň LyX (někteří lidé se při pohledu na třeba LaTeXový zdroják osypávají vyrážkou, takže LyX může být zlatou střední cestou)

a teď byste potřebovali jejich práci dostat do HTML. eLyXer je napsaný v Pythonu.

Mnozí uživatelé TeXu asi [TeXblog](#) znají, pokud však ne, tak by je mohl zajímat jakožto užitečný zdroj novinek z oblasti maker, nových verzí podpůrných programů a doplňků a podobně. Je to samozřejmě anglicky.

Distribuce Linuxu a operační systémy

Ne každý to potřebuje, nicméně občas se hodí nějaký opravdu malý Linux, který běží i na opravdu starších PC (s procesory 486 nebo lepšími) a přitom podporuje dostatek různého hardware. Právě v takových situacích přijde vhod [ttypilinux](#), který, jak již název napovídá, slouží k práci v textovém režimu. Spotřebuje až 8 MB místa na disku a kromě ovladačů mnoha síťových karet a řadičů (IDE i SATA) obsahuje základní nástroje, včetně SSH serveru. Žádné vybavené pracovní prostředí v něm ovšem nehledejte, není tam Emacs ani Vim. Musíte si vystačit s textovým editorem zabudovaným v Busyboxu (tedy se základní emulací editoru [vi](#)).

Pokud jde o unixu příbuzné systémy lehčí váhy, tak nikdy neškodí připomenout existenci Minixu, toho času [ve verzi 3](#). Zdá se, že k práci by se už mohl dát používat (surfování po WWW není práce, takže Links a Lynx jistě postačí:-)), protože X11, TeX, kompilátory (gcc) a nějaké ty editory jsou připravené i jako instalační balíčky. MPlayer je tam kupodivu taky. Škoda jen, že Minix 3 neumí SCSI disky, takže ho nemám jak pořádně zkusit... Z grafických toolkitů pro X11 jsem v oficiálním zdroji zatím našel jen FLTK a Tcl/Tk (a Athenu/Xaw3d), což ovšem nemusí každému až tak úplně stačit. Port Gtk+ je k máni také, ale [jinde](#).

Zajímavost

Pokud hledáte malý notebook (netbook) procesorem MIPS, tak to by dnes [neměl být problém](#) (pokud vám nevádí, že vypadá dost škaredě) a pokud na něm chcete provozovat třeba [GNUstep](#) na Linuxu, tak [to taky jde](#).

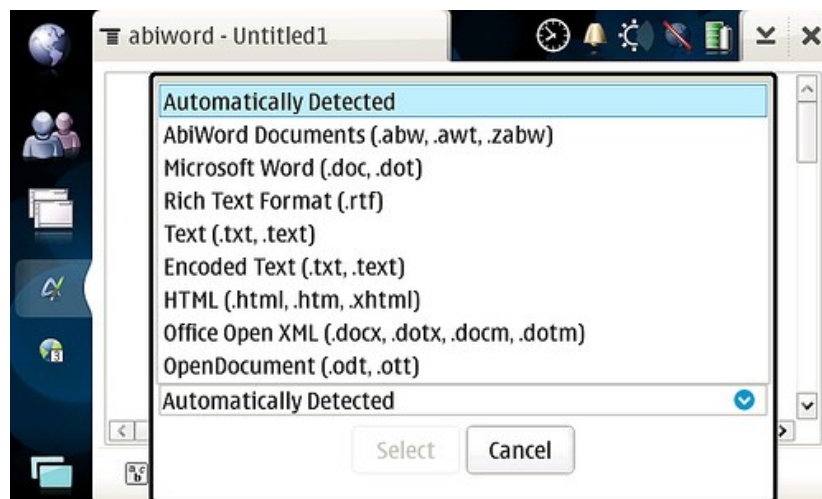
AbiWord a Maemo

<http://penguin.cz/novinky-view.php?id=1200>

I uživatelům internetových tabletů od Nokie se občas může stát, že by potřebovali vytvořit nebo upravit „textový dokument“ ve formátu čitelném v OpenOffice.org nebo v MS Wordu.

K tomu mohou použít třeba **AbiWord**, který pro jejich platformu **Maemo** existuje již delší dobu. S ukládáním editovaných dokumentů nebyl nikdy větší

Tento problém už je, zdá se, minulostí, protože v aktuální verzi, jež je dostupná v repozitářích na maemo.org, už zmiňovaná položka formátu souboru

problém – AbiWord sice zásadně ukládal dokumenty *.doc ve formátu RTF, ale to není nic s čím by si průměrný uživatel kancelářského balíku neporadil (tedy pokud si něčeho vůbec všimne). Horší to bývalo s formátem nově vytvářených souborů, protože AbiWord velmi zásadově používal svůj formát a nedalo se mu v tom moc bránit, neboť při portování na Maemo vypadla položka pro výběr formátu souboru.

nechybí. A to jak v ukládacím dialogu, tak v dialogu pro otevření souboru (to kdyby selhala autotetekce – což se mi zatím nestalo).

AbiWord je samozřejmě (a už dlouho) uzpůsoben k používání na malé obrazovce (vyčištěné nástrojové lišty, maximalizace plochy pro zobrazení dokumentu a podobně),

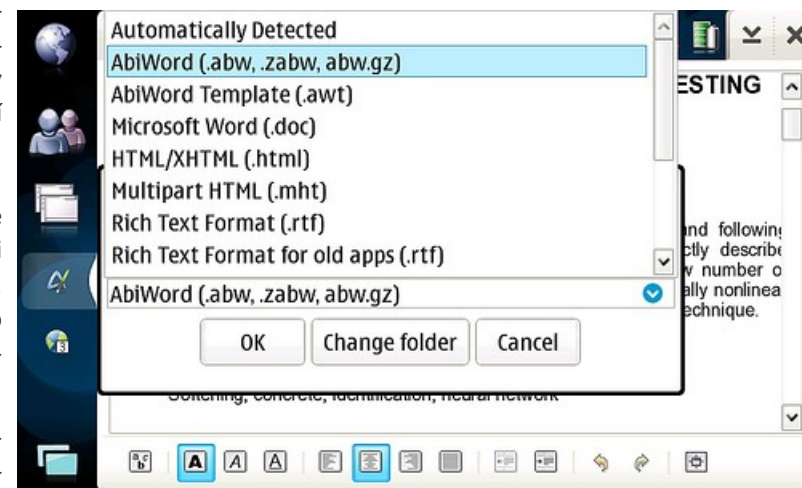
ale jinak jde o „obyčejný“ AbiWord se všemi jeho výhodami a nevýhodami. Zejména jde o omezenou nebo chybějící podporu některých prvků z různých formátů.

Nicméně uživatel kapesního počítače asi nebude mít příliš přehnané požadavky na formátování

Penguin

dokumentu, barvičky a podobně. Samozřejmě text na obrazovce není nijak moc velký, i když čitelná je velmi dobře (přece jen ty Nokie mají na kapesní přístroj hodně široký a kvalitní displej).

Osobně jsem s možnostmi AbiWordu na mojí N800 spokojen. Na občasné akutní přečtení nebo úpravu nějakého souboru zatím vždy stačil (vyjma některých velkých souborů, které pochopitelně otvírá velmi dlouho) a víc od něj ani nečekám. Ostatně Nokii N800 považuji za velmi povedené zařízení a to jak po stránce hardware (k dokonalosti jí dle mého mínění chybí jen klávesnice a interní GPS), tak po stránce software a jeho integrace s hardwarem.

PIMlico – kancelář v Linuxu i mobilu

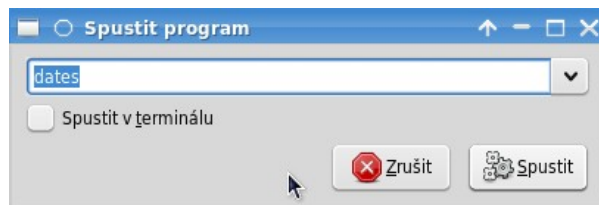
Petoš Šafařík

<http://www.mandrivalinux.cz/pimlico-kancelar-v-linuxu-i-mobilu/>

Máte problém s pořádkem v úkolech, kontaktech a nebo kalendáři? Máte tyto údaje rozházené po různých programech? Chcete je mít všechny pohromadě a nejlépe stále při sobě v mobilu? Tak to vás jistě zaujme sada aplikací z projektu PIMlico.

Zatím to jsou tři programy, které vám usnadní práci s poznámkami, úkoly a kontakty. Pěkně sednou do prostředí GNOME či Xfce. Je možné je provozovat na Linuxu, ale pracují pod OpenMoko či Maemo, tedy ve vašem mobilu.

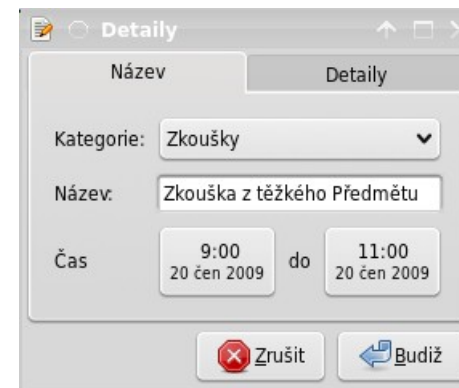
Spouštěč aplikací v Xfce4

PIM je zkratka z anglického Personal Information Management, tedy **správa osobních informací**. Obecně se sem řadí kalendář, kontakty a seznam úkolů. Aplikace se nachází v repozitářích, takže stačí v Drakrpm vyhledat příslušný balíček, nainstalovat. Odkaz na kalendář, který se jmenuje **Dates**, by se měl objevit v nabídce spuštění. Pokud se neobjeví, není třeba zoufat. Ve většině grafických prostředí stačí stisknout klávesovou zkratku [Alt+F2] a vepsat **dates**, čímž se tato aplikace spustí. Stejným způsobem je možné spustit i další popísané aplikace.

Aplikace z PIMlico používám denně. Překlad chyběl, proto jsem si ho dovolil vytvořit sám – zatím není v oficiální větvi aplikací. Pro 32bitovou verzi Mandriva Linuxu 2009 Spring jsou **připraveny v mém repozitáři** aplikace Dates a Contacts v české mutaci.

Dates

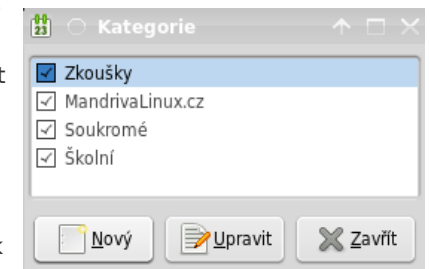
Nejprve se podíváme na kalendář, jenž se jmenuje **Dates**. Dates poskytuje vše, co byste od kalendáře čekali. Přehled dnů a týdnů na dlouhou dobu dopředu. Nová událost do kalendáře se přidává poklepáním do správného dne. V dialogu, jenž se objeví, zadáte jméno události, čas a datum. Je možné vybrat i více kalendářů a nejen barevně tak odlišit pracovní schůzky od soukromých. Po spuštění aplikace se zobrazí týdenní kalendář od pondělí do neděle.

Zadání nové události do kalendáře

Používám trochu odlišnou terminologii pro jednotlivé kalendáře. V angličtině jsou k dispozici jednotlivé kalendáře, jež se od sebe barevně rozlišují. Mně osobně se více líbí možnost mít v kalendáři kategorie, do nichž jednotlivé události řadím. Jedná se pouze o terminologii a filozofické pojetí této konkrétní otázky.

Před započítím práce je výhodné nadefinovat si jednotlivé kategorie, do nichž budete jednotlivé události řadit. Stačí vyvolat nabídku **Kalendář | Vlastnosti**. Zde vidíte všechny použitelné a nastavené kategorie. U každé kategorie jde v zatržítku zvolit, zdali bude či nebude viditelná v kalendáři. Je možné si tak vytřídit a zobrazit pouze pracovní schůzky, či naopak večer vykázat, jak perný jste

Příklad možných kategorií v aplikaci Dates

měli den. Novou kategorii zvolíte klepnutím na tlačítko **Nový**. Zde je třeba nastavit dvě věci. První je jméno kategorie, která se bude zobrazovat ve výpisu kategorií. Druhá nastavitelná věc je barva, s níž se budou jednotlivé kategorie od sebe odlišovat. Osobně si vystačím se čtyřmi kategoriemi, ale je jich možné nadefinovat o mnoho více. Stejný dialog jako pro vytvoření nové kategorie se vyvolá tlačítkem **Upravit**, kterým ovšem budete měnit jméno či barvu vybrané kategorie. Tlačítko koše s názvem **Smazat** případně celou kategorii smaže. Editaci kategorií je možné samozřejmě kdykoli ukončit tlačítkem **Zavřít**, případně se k ní kdykoli vrátit.

Vytvoření nové události je opět záležitostí několika kliknutí myší. Myší vyberete patřičný den a nyní

máte na výběr dva způsoby. Buďto ve zvoleném dni dvakrát klepnete na zatím nezabrané místo, tj. mimo případnou událost, jež by se ve zvoleném dni již nacházela; nebo klepnete na tlačítko **Nový**, jež se nachází v levé dolní části kalendáře. Zde je třeba vybrat kategorii, v níž se bude událost nacházet. Do políčka **Summary** stačí doplnit název události. Následně vyberete čas (případně i datum) této schůzky. Na kartě **Detaily** je možné případně doplnit i detaily. Potvrzením volby se schůzka zadá do kalendáře. Vy tak uvidíte, že se tato nová událost objeví v kalendáři.

Jak vidíte, je Dates jednoduchá aplikace, jež ovšem zvládá řídit a organizovat schůzky i velmi vytíženým lidem — čímž tedy nemyslím sebe.

Detail kontaktu v Contacts

Contacts

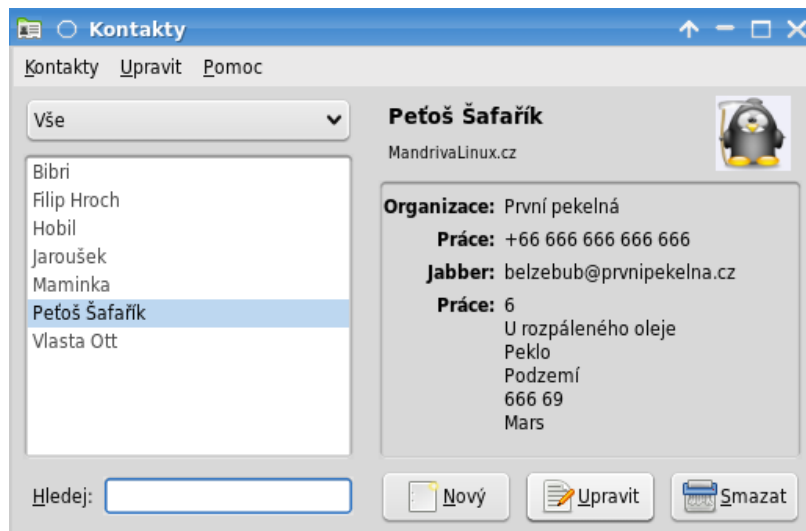
Druhou částí tohoto tripletu aplikací je aplikace **Contacts**, jež vám pomůže mít lepší přehled o svých známých, spolupracovnících, klientech či kamarádech. Spustíte ji opět buďto z nabídky, nebo příkazem `contacts`. Uživatelé Mandriva Linuxu 2009 Spring ve 32bitové verzi si můžou z [mého repozitáře](#) nainstalovat verzi, jež obsahuje češtinu, ostatní bohužel musí počkat, než se tato dostane do mainstreamu – tedy do hlavní vývojové větve.

Při spuštění programu Contacts se zobrazí hlavní nabídka. Zde je v levé části seznam všech kontaktů. V pravé části poté

detailní informace o vybraném kontaktu. Vytvoření nového kontaktu je možné přes kontextovou nabídku **Kontakty | Nový** nebo přes tlačítko **Nový** pod detaily. Na obrázku nad seznamem kontaktů je vidět označení **vše**. V této nabídce jsou jednotlivé skupiny kontaktů, do nichž je možné kontakty zakládat.

Samotné dialogové okno pro nový kontakt případně úprava již existujícího kontaktu je maximálně jednoduché a funkční. Vysvětlováním, jak vyplnit pole jména či telefonu, bych čtenáře nerad urazil, proto jen několik zajímavostí. V případě, že byste postrádali například pole pro komunikační protokol ICQ, poslouží vám tlačítko **Přidat pole**. Zde si z nabídky vyberete to, které byste rádi. Pole se tak jednoduše doplní a bude zobrazováno s kontaktem.

Velmi podstatnou vlastností každého kontaktu by měla být skupina, do které kontakt zařadíte. Jeden kontakt je možné samozřejmě zařadit i do většího počtu skupin. Spolužáci/kolegové mohou či nemusí být vašimi přáteli a podobně.

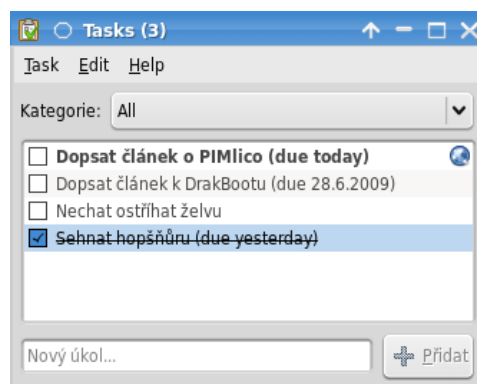

Hlavní grafické rozhraní aplikace Contacts

Contacts je opět velmi jednoduchá aplikace. Na druhou stranu poskytuje všechno to, co se od ní čeká — že bude přehledně a spolehlivě uchovávat všechny vaše kontakty, které je možné třídit do skupin a vyhledávat v nich pomocí pole **Hledej** v hlavním okně.

Tasks

Seznam úkolů **Tasks** je posledním z trojice programů, jež se vám v tomto článku pokusím přiblížit. Jedná se o zcela nej-jednodušší ze všech aplikací z dílny PIMlico. Jednoduchý seznam úkolů, který je vhodné mít vždy při ruce. Ať již v počítači nebo v mobilu.

Seznam úkolů v aplikaci Tasks

úkolů a datum, do něhož má být úkol hotov. Pokud zadáte i www adresu, zobrazí se vedle úkolu v přehledu malý obrázek zeměkoule (hádám, že to je zeměkoule...).

V repozitářích se již nachází částečně počestěná verze. Bohužel čeština je značně neúplná.

Je-li úkol hotový, stačí zaškrtnout čtvereček. Text úkolu se přeškrtně a úkol celý zešedne. V nabídce **Task | Remove completed** odstraníte všechny hotové úkoly ze seznamu.

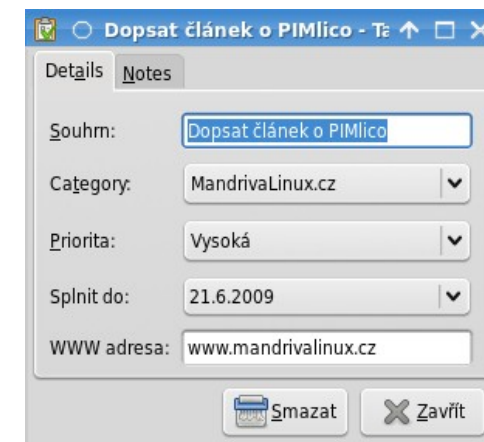
Tímto bych uzavřel krátké povídání o aplikacích PIMlico. Splňují všechno, co si běžný uživatel může přát. Jsou to malé a jednoduché aplikace, které plní svůj úkol spolehlivě, přehledně a rychle. Pokud jste si tedy za-

Nový úkol vložíte do systému jednoduchým vepsáním do řádku, ve kterém je slabě vidět text **nový úkol**. Tento text samozřejmě po kliknutí do tohoto řádku zmizí. Poté již jen stačí klepnout na tlačítko **Přidat** a nový úkol se objeví v seznamu. Pokud budete postupovat přes **Task | Nový** nebo pokud budete editovat již existující úkol, uvidíte mnohem více možností.

V první řadě bude možné úkoly řadit do kategorií — zde na rozdíl od aplikace **Contacts** není možné mít jeden úkol ve více kategoriích.

Dále je možné nastavit prioritu

tím nenašli ten svůj osobní organizátor času, doporučuji vyzkoušet. Aplikace mají své chyby. Mně osobně chyběla třeba provázanost kalendáře-úkolů-kontaktů, ale nebylo to nic, co by představovalo problém v používání. Jednoduchost je totiž v tomto případě daná za rychlost aplikací a stabilitu, přičemž ani jedno se nezhorší se stovkou kontaktů, úkolů a stabilitou neotřese ani plný kalendář.

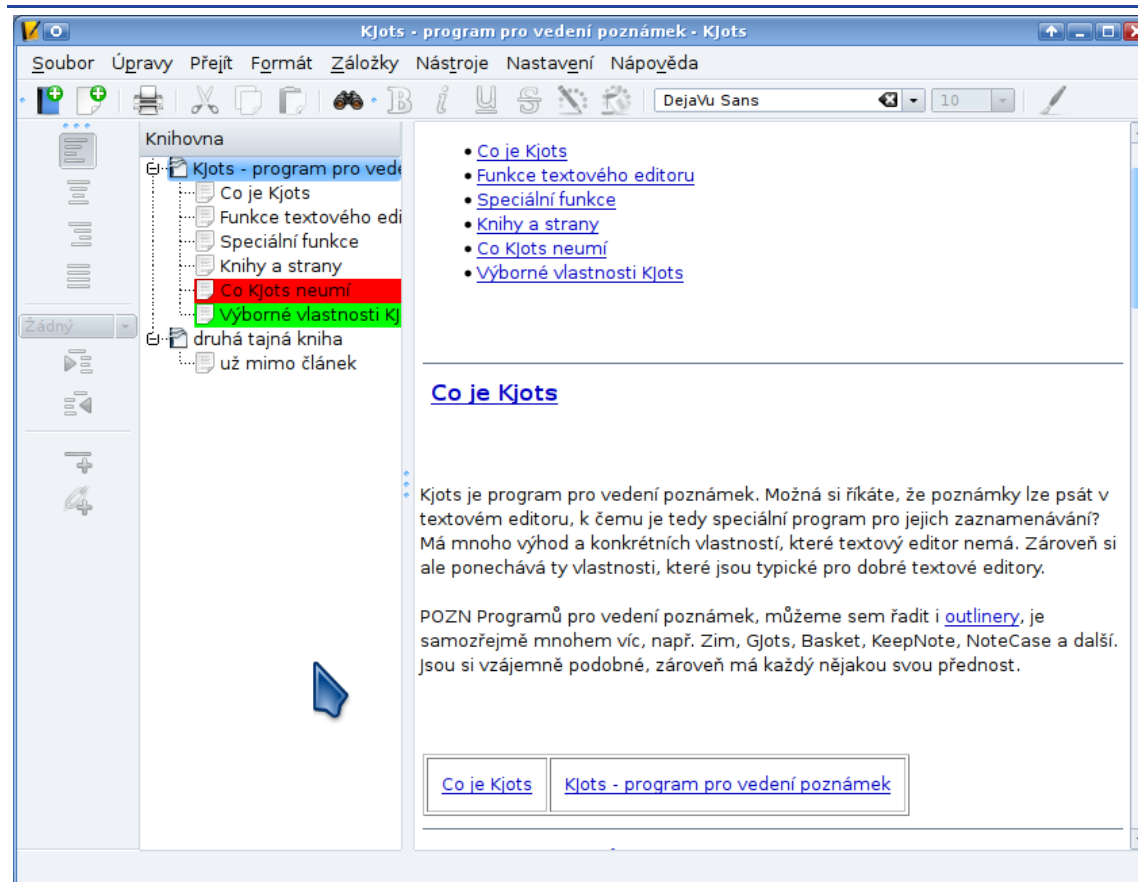
Zadání nového úkolu do aplikace Tasks

Kjots - program pro vedení poznámek

Vlastimil Ott

<http://www.mandrivalinux.cz/kjots-program-pro-vedeni-poznamek/>

Kjots je program pro vedení poznámek. Možná si říkáte, že poznámky lze psát v textovém editoru, k čemu je tedy speciální program pro jejich zaznamenávání? Takový program má mnoho výhod a konkrétních vlastností, které textový editor nemá. Zároveň si ale ponechává ty vlastnosti, které jsou typické pro dobré textové editory - např. snadná obsluha.

Kjots s knihou

Funkce textového editoru

Vlastnosti typické pro textové editory si ponechávají i dobré outlinery nebo „poznámkovače“. Díky tomu uživatel neztrácí půdu pod nohama a není omezen tím, že by mu chyběly některé vlastnosti, na které je zvyklý. Kjots tedy disponuje následujícími funkcemi.

- Formátování textu – polotučný řez, kurziva, podtržení, proškrtnutí, změna barvy textu i pozadí.
- Změna rodiny písma a velikosti.
- Používání seznamů, výčtů, a to strukturovaně (v několika rovinách).
- Zarovnání textu na levý či pravý praporek, na střed, do bloku.
- Vyhledávání a nahrazování řetězců.
- Uložení v textovém formátu, zejména ale export do HTML, a to včetně uchování formátování.
- Tisk celku nebo vybraných částí.
- Automatické ukládání na pozadí.

Speciální funkce

Protože je ale KJots nejen běžný textový editor, nabízí další funkce, které u textových editorů obvykle nenajdete.

- Vkládání čar, obvykle vodorovných.
- Vkládání odkazů, a to jak externích (na web), tak interních (na jinou část dokumentu).
- Vkládání proměnné datum.
- Organizace dat do stromové struktury a automatické vytvoření obsahu na začátku dokumentu.

Hlavní odlišnost ale spočívá v tom, že uživatel nepracuje s jedním souborem (dokumentem), který je zobrazen v jednom okně. Dokument je zde tvořen strukturou zobrazenou v panelu, fyzicky se sice jedná o jeden soubor, ale to se děje na pozadí a uživatel tím není obtěžován. Dokument obsahuje jednu nebo více knih, každá z knih je tvořena stranami. Právě strany tvoří zmiňovanou strukturu, podobně jako ve skutečné knize.

Knihy a strany

Nová kniha se vytvoří pomocí **Soubor | Nová kniha**, zároveň s ní vznikne její první strana, kterou je nutné pojmenovat. Další stránky se pak vkládají pomocí **Soubor | Nová strana** (nebo [Ctrl-n]). Obojí lze z nabídky **Soubor** také smazat a přejmenovat.

V jednom dokumentu lze tedy vytvořit množství knih – oddělených sekcí, z nichž každá má své stra-

ny. Programů pro vedení poznámek, můžeme sem řadit i **outlinery**, je samozřejmě mnohem víc, např. **Zim**, **GJots**, **Tomboy**, **BasKet Note Pads**, **KeepNote**, **NoteCase** (resp. **NoteCase Pro**), **RedNotebook** a mnohé další. Jsou si vzájemně podobné, zároveň má každý nějakou svou přednost.

mi pak jsou různé tematické poznámky o Linuxu. Typickou knihou je pak jistě kuchařka, která obsahuje recepty – strany.

Pomocí odkazů lze strany a knihy provázat mezi sebou, pomocí záložek si lze poznačit důležitá místa. Opět se dokonale nabízí srovnání s knihou – na určité stránce si vložíte záložku pomocí **Záložky | Přidat k záložkám**.

Co KJots neumí

KJots je jednoduchý program a svými vlastnostmi a nabídkou funkcí dostačuje běžným potřebám. Nicméně některé funkce chybí – ne k dokonalosti, nýbrž k plnohodnotnému využití. Napadají mě např. následující:

- Vhodně nastavené klávesové zkratky. K některým akcím chybí, u jiných se překrývá jedna kombinace.
- Inteligentní chování editoru. Pokud zadáte hvězdičku nebo mínus, napíšete pár slov a stisknete [Enter], nečekejte, že vám program vytvoří seznam s puntíkem nebo odrážkou. Pokud seznam vytvořený máte, dvakrát [Enter] jej nezruší, ale vesele puntíkuje dál a dál.
- Žádná podpora pro práci s obrázky.
- Žádná podpora pro práci s tabulkami.

ny. Na každou knihu a stranu lze vložit odkaz pomocí **Formát | Odkaz** a tak je provázat a vytvořit semknutou strukturu.

Knihou může být např. předmět ve škole, strany jsou pak přednášky či výukové hodiny. Knihou může být Linux, strana-

- Jen jedna úroveň – Kniha → strana.
- Nepodporuje styly, takže exportované HTML je sémantický špatné.
- Zastaralá nápověda.

Výborné vlastnosti KJots

KJots je praktická aplikace a i když má své hranice, je velmi dobře použitelná. Zaujaly mě zejména tyto vlastnosti.

- Snadnost používání, uživatele není třeba zaškolovat.
- Podpora barev i ve struktuře knih (viz červená a zelená položka na obrázku).
- Ukládá obsah v textovém dokumentu, data lze snadno přenášet, archivovat a vyhledávat v nich.
- Automatické vytvoření obsahu a kompletního dokumentu včetně odkazů – vhodné pro přenos (USB disk, CD, server).

Program nainstalujete balíčkem **kjots**. Je primárně určen pro prostředí KDE ([stručná domovská stránka](#)).

Tento článek byl samozřejmě napsán pomocí KJots. (Následně dopraven v OpenOffice.org.)

Nastavení grafické karty v Mandriva Linuxu pomocí DrakX11

Petoš Šafařík

<http://www.mandrivalinux.cz/nastaveni-graficke-karty-v-mandriva-linuxu-pomoci-drakx11/>

Správné nastavení grafické karty je základním předpokladem nejen pro práci, ale především pro zábavu.

V tomto díle seriálu o nástrojích Ovládacího centra Mandriva Linuxu se proto budeme zabývat dvěma nástroji, které v Mandriva Linuxu nastavují grafiku. První z nich se jmenuje DrakX11 a nastavuje přímo grafickou kartu, monitor či rozlišení. Druhý nástroj, Drak3D, upravuje nastavení pro akcelerovaný desktop s Compiz Fusion.

Nastavení grafického serveru s DrakX11

Stejně jako se o zvuk stará zvukový server, o grafiku se stará grafický server. V roce 2006 byl nasazen server, který se jmenuje X.org a v dnešní

Seriál Mandriva nástroje

- Správce softwaru v Mandriva Linuxu -- Drakrpm
- Nastavení zdrojů v Mandriva Linuxu -- Drakrpm-edit-media
- Správa hardwaru v Mandriva Linuxu pomocí HardDrake
- Nastavení zvuku v Mandriva Linuxu pomocí nástroje DrakSound
- Nastavení a správa sítí v Mandriva Linuxu
- Přehledná správa disků s nástrojem DrakDisk v Mandriva Linuxu
- DrakBoot -- Start počítače v Mandriva Linuxu
- Bezpečnost v Mandriva Linuxu -- DrakFirewall
- Pravidelné kontroly systému Mandriva Linux -- DrakSec

době stejný server najdete v každé nejen linuxové distribuci. Nástroj DrakX11 na druhou stranu najdete pouze v Mandriva Linuxu. Nástroj DrakX11 se často také nazývá XFdrake.

Nastavení grafického serveru se stejně jako předšlé dva nástroje, kterým jsme se věnovali v minulých dílech, nachází v sekci **Hardware**. Stačí následně kliknout na ikonu **Nastavit grafický server** a zobrazí se hlavní rozhraní aplikace.

DrakX11 je jedna z několika aplikací z rodiny aplikací drak-, která je naprogramovaná tak, aby nepotřebovala grafické prostředí. Občas se může stát, že se při experimentování "podaří"

nastavit systém tak, že pokus o start grafického serveru skončí chybou. Stačí se tak přepnout do libovolné konzole tty1 až tty6, což se dělá klávesovou zkratkou [Alt+Ctrl+F1] až [F6], přihlásit se jako root a napsat příkaz `drakx11`. Zde již máte možnosti menu stejné, na jaké jste zvyklí z grafického rozhraní, jen o něco méně elegantní.

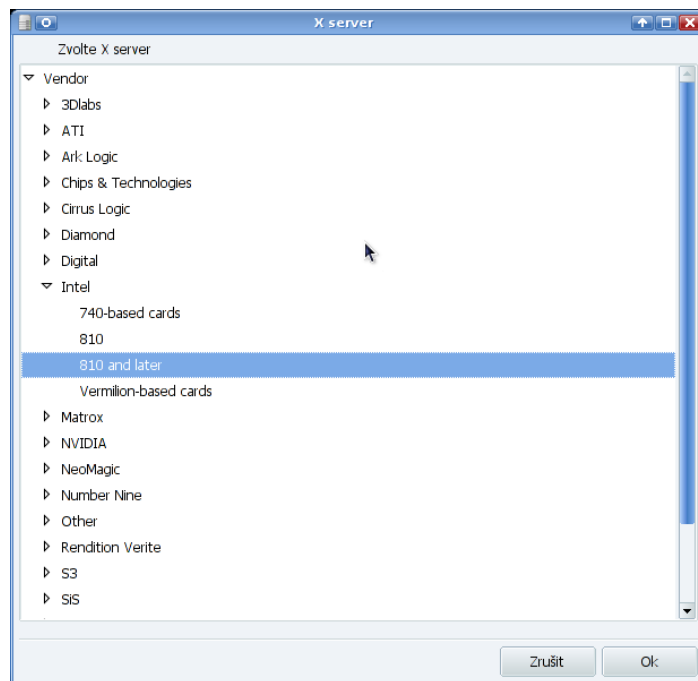
Nastavení ovladače grafické karty

Správná volba ovladače je prvním a základním krokem k úspěšnému nastavení grafického serveru X.org. Výběr ovladače se provádí v menu s označením **Grafická karta**.

Hlavní okno aplikace DrakX11

Určit správný driver, jak jsem psal, je velmi podstatné, proto jsou zde dvě možnosti, jak určit ten správný. První možností je určení dle výrobce grafické karty. Takto je to řazeno v první kategorii s označením **Vendor**. Český překlad tohoto slova je prodáváč, ale v tomto kontextu to znamená právě výrobce chipsetu. Grafická karta, stejně jako celý počítač, se totiž skládá z několika komponent jako grafický procesor (onen grafický chipset), paměti a další. Nejpodstatnější je poté právě grafický procesor, podle kterého se poté vybírá onen driver. Může se tak stát, že na dvě karty od různých výrobců využijete stejný ovladač – obě karty mají stejný grafický procesor. Někteří výrobci grafických karet jako celků totiž pouze skládají jednotlivé komponenty na jednu desku.

Volba driveru pro X.org grafický server

Nejste-li si jistí, který chipset máte, podívejte se do specifikace svého počítače. Je-li uvedena grafická karta, bývá snadné dohledání na stránkách s touto kartou – obvykle mi v tomto případě dopomáhají internetové obchody. Druhé a možná i rychlejší místo, kde najít informace o chipsetu, je již [dříve popisovaný nástroj HardDrake](#).

Druhá kategorie nazvaná **Xorg** je seznam všech v distribuci dostupných driverů. Je řazen abecedně dle jména driveru. Výjimečně se může stát, že váš chipset potřebuje jako ovladač jiný driver – například kvůli chybě, kterou se hlásí systému jako jiný chipset, než ve skutečnosti je. Při troše hledání pak není obtížné dohledat jméno správného driveru a lehce jej v této volbě vyberete. Funguje zde ovšem také automatická detekce chipsetu, takže máte vhodný driver obvykle již předvybraný.

Nastavení grafických karet s chipsetem nVidia a ATI

Šedá teorie, barevná je praxe. Instalátor sám je s to vybrat ten nejvhodnější ovladač pro vaši grafickou kartu. Výjimkou jsou grafické karty firem nVidia a ATI. Problém je paradoxně v tom, že výrobce sám vyvíjí drivery pro tyto grafické karty. Z licenčních důvodů ovšem není možné, aby se tyto drivery nacházely na instalačních médiích. Po instalaci nastavte zdroje – postup je popsán například na naší wiki na stránce [Nastavení softwarových zdrojů \(repozitářů\)](#). Pak stačí spustit nástroj **DrakX11** a kliknout na volbu driveru. Potvrdíte ten, který již je vybraný. Poté, co potvrdíte ovladač volbou **OK**, zobrazí se dotaz, zda chcete použít dostupný proprietární ovladač.

Po potvrzení dotazu se stáhne proprietární ovladač, s nímž dostanete k dispozici plnou podporu například akcelerovaného desktopu a dalších pokročilých funkcí, poskytovaných vaší grafickou kartou.

Nastavení monitoru

Jakožto zařízení poskytující onu vizuální interakci mezi uživatelem a počítačem je monitor další z podstatných zařízení. Nastavení monitoru je obdobné jako u nastavení grafické karty. Zase je zde členění podle dodavatele, a nebo obecný monitor. Obecně se doporučuje nechat nastavení od instalátoru.

Pokud znáte přesné specifikace monitoru a jste rozhodnutí nespolehat na automatiku při instalaci, je možnost nastavit si vlastní hodnoty monitoru. Dbejte ovšem prosím varování a tuto volbu použijte pouze tehdy, pokud víte, co děláte.

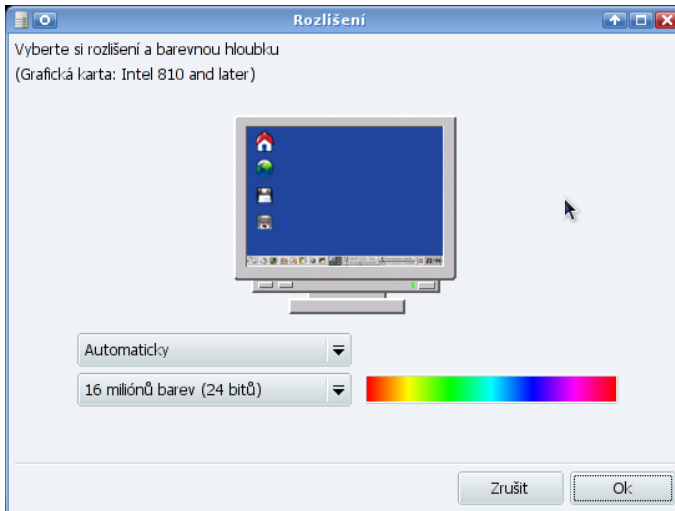
Přesné frekvenční intervaly zadávejte jen tehdy, pokud přesně víte, co děláte. Já sám mám u všech monitorů ponechánu výchozí volbu.

Nastavení rozlišení a barevné hloubky

Rozlišení obrazu popisuje, kolik obrazových bodů bude na monitoru vykresleno. Stojí za povšimnutí, že při vyšším rozlišení je písmo menší, ale vykreslování je jemnější a ostřejší. Obecně se dá říci, že vyšší rozlišení dělá obraz vizuálně přitažlivějším za cenu menšího a tedy hůře čitelného písma.

Při výběru je opět nutné respektovat možnosti monitoru, jako je maximální rozlišení či poměr stran. Je samozřejmé, že širokoúhlý monitor vyžaduje jiné rozlišení než monitor běžný.

Barevná hloubka je poslední z parametrů, jež mají vliv na výsledné zobrazení. Je známé, že pokud se mezi bílou a černou barvu vloží 190 stupňů šedé, pak lidské oko nerozliší jednotlivé stupně od sebe a bude výsledek vnímat jako plynulý. Monitor pracuje obráceně a v barvách. Monitor, respektive grafická karta, je s to vykreslit různý počet barev. Celkový počet barev, které je možné vykreslit, se poté nazývá barevnou hloubkou. Udává se obvykle v bitech, přičemž celkový počet je vždy v mocnínách čísla dva.

Nastavení rozlišení a barevné hloubky obrazovky

Jeden příklad za všechny: bitová hloubka 24 bitů odpovídá 16 milionům barev.

Test

Velmi podstatná, ne-li nejdůležitější volba. Při každé změně nastavení si pomocí tohoto tlačítka můžete překontrolovat, že nastavení je správné. Toto funguje i tehdy, pokud pracujete v textovém režimu.

Volby

Zde se dají aktivovat pokročilé volby, jako je zapnutí kompozice či automatické spuštění při startu počítače. Volby grafické karty závisí na konkrétních možnostech a schopnostech vaší grafické karty a jejího ovladače.

Nastavení akcelerovaného desktopu s nástrojem Drak3D

Krásná kostka, sníh i déšť na ploše či akvárium, v němž se prohánějí ryby.

To vše a mnohé další jsou prvky, které přinášejí akcelerovaný desktop. Nejen že poskytuje mnohé efekty, ale i ulehčuje práci procesoru, neboť vykreslování všech oken, ploch a dalších komponent předává grafické kartě. Procesor se tak může plně věnovat výpočtům programů místo výpočtům zobrazení.

Nástroj spuštění akcelerovaného desktopu se v Mandriva Linuxu jmenuje Drak3D. Spustí se přes ikonu **Nastavit 3D efekty grafického pracovního prostředí** v Ovládacím centru

Mandriva Linuxu.

Další možnost spuštění je přes správce sezení, kdy se jako sezení vybere právě položka Drak3D.

V hlavním okně aplikace máte na výběr tři možnosti:

- Bez 3D efektů grafického prostředí

- Metisse
- Compiz Fusion

Metisse

Metisse je v dnešní době již značně překonaný okenní manažer. Byl vyvinut speciálně a pouze pro Mandriva Linux 2007.1 a je do značné míry odlišný od klasické kostky.

Možnosti volby akcelerovaného desktopu

Compiz Fusion

Compiz Fusion již přináší vše, co jste si přáli mít, od plamenné myši až po třepotající se okna, a to vše v plném rozlišení a reálném čase. Po zvolení této možnosti vás systém vyzve k instalaci několika potřebných balíčků. Jakmile jsou nainstalovány, jsou nabídnuty i další dvě pokročilé volby nastavení přístupu ke grafické kartě. Systém se při instalaci rozhodne pro tu výhodnější pro váš hardware – buďto vestavěnou podporu, nebo Xgl.

KDE 4

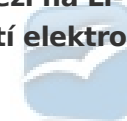
Pokud používáte **grafické prostředí KDE 4**, pro spuštění grafických efektů plochy nepoužívejte nástroje Drak3D, resp.

zde akceleraci vypněte. KDE 4 má implementovanou **vlastní podporu pro akceleraci plochy** a s Compiz Fusion občas nepracuje zcela správně (a vůbec jej nepotřebuje).

ÚMČ Brno-Slatina používá OpenOffice.org

<http://www.openoffice.cz/pouzivaji-openoffice-org/umc-brno-slatina-pouziva-openoffice-org>

Na Úřadu městské části Brno-Slatina používají kancelářský balík na dvaceti devíti počítačích, z toho dokonce sedm běží na Linuxu. Jsou rádi za standardizovaný formát a open-source řešení, také za to, že nemusí kupovat licence. Plánují využití elektronických kurzů.

Proč používáte OpenOffice.org?

OpenOffice.org používáme, protože:

1. Je komplexním kancelářským balíkem, který pokryje veškeré naše potřeby a požadavky na kancelářský balík kladené.
2. Pracuje s otevřeným standardizovaným formátem, podporovaným v mnoha jiných aplikacích.
3. Je open source, takže každý se může přesvědčit, že software vykonává jen to, co deklaruje, a neprovádí operace, o nichž uživatel nemá tušení.
4. Jeho záběr a možnosti se neustále zdokonalují, ať už zabudovávanými algoritmy či dostupnými rozšířeními.
5. Šetří náklady na nákup licencí.

Jací uživatelé, na kolika počítačích a kolik jich je?

V naší organizaci (úřad místní veřejné správy) jej používá cca 27 uživatelů, z toho 21 uživatelů permanentně při své každodenní činnosti na 29 počítačích (jsou v tom dva „putovní“ notebooky).

Na jakých operačních systémech OpenOffice.org provozujete?

1. Windows 2000 - 15
2. Linux (Fedora) - 7
3. Windows XP - 7

Popište typ dokumentů, které obvykle vytváříte nebo zpracováváte.

Nejčastěji uživatelé vytvářejí textové dokumenty, následují tabulky (Calc), grafika a zřídka prezentace.

Máte problémy při výměně dat, např. v případě souborů MS Office?

Máme problémy, pokud se někdo z pracovníků předem nedomluví na formátu, zpravidla si druhá strana stěžuje na „neznámý“ formát.

Pro výměnu dat používáme formát podle dohody, případně podle účelu. Má-li to být výsledný dokument s nepředpokládanou změnou, tak PDF (i elektronicky podepsovaný). Jinak většinou MS Office (.doc 97/2000/XP), případně RTF.

Zhodnoťte kvalitu práce s kancelářským balíkem OpenOffice.org.

Práce s OpenOffice.org je intuitivní a pohodlná. Doporučil bych ho, kvůli důvodům uvedených v odpovědi na druhou otázku.

Vadí nám vyskakovací panely nástrojů, kdy caret ztrácí fokus a musí se do pozice naklikávat znovu nebo zavřít ten protivný panel. Uživatelé to poněkud mate a nutnost provedení jedné operace navíc

může v některých případech dost zdržovat (pohyb v buňkách textových tabulek a pod.).

Je podle vás literatura a dokumentace k OpenOffice.org dostačující? Chybí vám některý typ dokumentace? Jaké zdroje používáte?

Nápovědu v programech. Hodláme pro osazenstvo pořádit elektronický kurz používání OpenOffice.org.

Byli byste ochotni věnovat finanční prostředky na úpravu vlastností OpenOffice.org nebo na vytvoření speciálního rozšíření?

Jedině jako soukromá osoba, městská část má jako vždy napjatý rozpočet.

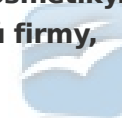
Uvedte prosím informace o vaší organizaci a nezapomeňte také napsat své jméno a pozici či funkci.

ÚMČ Brno-Slatina
Budínská 88/2, Brno
JUDr. Radim Janků - janku.radim@mcslatina.cz
www.mcslatina.cz

UREX Česká republika s.r.o. používá OpenOffice.org

<http://www.openoffice.cz/pouzivaji-openoffice-org/urex-ceska-republika-s-r-o-pouziva-openoffice-org>

Společnost UREX Česká republika, s.r.o., se zabývá velkoobchodním prodejem zdravotnického materiálu a přírodní kosmetiky. Kancelářský balík OpenOffice.org ve firmě považují za pohodový a lehce ovladatelný. Dostačuje potřebám pracovníků firmy, takže nebylo nutné hledat jiné řešení.

Proč používáte OpenOffice.org?

Máme dva důvody, proč používáme OpenOffice.org, vyhovuje nám svou variabilitou a současně z přesvědčení nemáme rádi Microsoft.

Jací uživatelé, na kolika počítačích a kolik jich je?

V naší společnosti se jedná o šest počítačů – šest stálých pracovníků a čtyři externí. Jedná se o obchodní zástupce, jednu účetní a vedení.

Na jakých operačních systémech OpenOffice.org provozujete?

- Windows XP
- Windows Vista
- Ubuntu (Linux)

Popište typ dokumentů, které obvykle vytváříte nebo zpracováváte.

Nejčastěji uživatelé vytvářejí textové dokumenty, prezentace, účetní doklady, tabulky s grafy. Dále máme vytvořenu celkovou databázi klientů, obchodů, dodavatelů.

Máte problémy při výměně dat, např. v případě souborů MS Office?

Vzhledem k okolnosti, kdy naši partneři používají formát PDF, nemáme žádný problém. Pro výměnu dat používáme OpenDocument Format.

Zhodnoťte kvalitu práce s kancelářským balíkem OpenOffice.org.

Práce s OpenOffice.org je pohodová, bez problémů. Doporučil bych ho, protože je velmi lehce ovladatelný a práce s ním je intuitivní. Zatím jsme nenašli nic, co by nám vadilo do míry, že bychom to museli řešit náhradním způsobem.

Klady:

- intuitivní
- lehce pochopitelný

Zápory:

- pomalejší v okamžiku spuštění

Je podle vás literatura a dokumentace k OpenOffice.org dostačující? Chybí vám některý typ dokumentace? Jaké zdroje používáte?

Používáme výhradně webové zdroje, knihy nepoužíváme.

Byli byste ochotni věnovat finanční prostředky na úpravu vlastností OpenOffice.org nebo na vytvoření speciálního rozšíření?

Neuvažovali jsme o tom, ale pokud by bylo možné další rozšíření pro veřejné účely, nebránili bychom se.

Uvedte prosím informace o vaší organizaci a nezapomeňte také napsat své jméno a pozici či funkci.

UREX Česká republika s.r.o.

Rozvodova 1106/34, 143 00 Praha 4

Lubomír Maršík

jednatel společnosti, ředitel, lmarsik@seznam.cz

www.urex.cz

Používáte ve firmě, škole či organizaci kancelářský balík OpenOffice.org? Stáhněte si dotazník [Používáte OpenOffice.org?](#), vyplňte jej a pošlete nám jej (redakce@openoffice.cz). Budeme rádi, když se v rubrice [Používají OpenOffice.org](#) objeví další příspěvky. A k tomu potřebujeme vaši spolupráci. Děkujeme.

OpenOffice.org ve společnosti VÚN-AQUAHOLDING s.r.o.

<http://www.openoffice.cz/pouzivaji-openoffice-org/openoffice-org-ve-spolecnosti-vun-aquaholding-s-r-o>

VÚN-AQUAHOLDING s.r.o. je ústav vyvíjející moderní nanotechnologie, které slouží např. k filtrování vod. Paleta jejich využití je obrovská a společnost úspěšně obchoduje s partnery po celém světě. Není tedy divu, že používá OpenOffice.org a OpenDocument Format.

Proč používáte OpenOffice.org?

OpenOffice.org používáme, protože je prostě super, intuitivní...

Jací uživatelé, na kolika počítačích a kolik jich je?

V naší organizaci jej používá cca 76 pracovníků, THP (technicko-hospodářský pracovník), výzkum, vývoj, konstrukce.

Na jakých operačních systémech OpenOffice.org provozujete?

- Ubuntu – 66
- Debian – 8
- Red Hat – 2

O nasazení svobodného softwaru ve společnosti publikoval rozsáhlý článek náš partnerský portál LinuxEXPRES.cz: [Nasazení svobodného softwaru ve Výzkumném ústavu Nanotechnologie](#)

Popište typ dokumentů, které obvykle vytváříte nebo zpracováváte.

Nejčastěji uživatelé vytvářejí tabulky, texty, grafy, prezentace.

Máte problémy při výměně dat, např. v případě souborů MS Office?

Problémy s ukládáním po síti na centrální úložiště, hláška neexistující soubor, nic se neuloží, uložíme-li a plochu a ukládáme-li z plochy, funguje to.

Pro výměnu dat používáme výhradně OpenDocument Format.

Zhodnoťte kvalitu práce s kancelářským balíkem OpenOffice.org.

Práce s OpenOffice.org je intuitivní, rychlá. Doporučil bych ho, protože je fakt dobrý, rychlejší. Vadí nám ovšem, že nemůžeme otevírat přímo z lišty Operu, odesílat hotovou práci e-mailem přímo z Opery.

Zápory:

Nápověda a řešení, jako u Widlí, když něco opravdu hledám, tak to nenajdu.

Je podle vás literatura a dokumentace k OpenOffice.org dostačující? Chybí vám některý typ dokumentace? Jaké zdroje používáte?

Knihy nepoužívám, vše si nastuduju používáním. Nápověda v programech je nedostačující, občas chybí vůbec.

Byli byste ochotni věnovat finanční prostředky na úpravu vlastností OpenOffice.org nebo na vytvoření speciálního rozšíření?

Ano, ale jen pro naše specifické využití.

Uvedte prosím informace o vaší organizaci a nezapomeňte také napsat své jméno a pozici či funkci.

Výzkumný ústav Nanotechnologie
VÚN-AQUAHOLDING

Petr Carvan
ředitel aplikovaného výzkumu

Další sdělení

Držíme palce prosazení OSS, je to prostě budoucnost.

Používáte ve firmě, škole či organizaci kancelářský balík OpenOffice.org? Stáhněte si dotazník [Používáte OpenOffice.org?](#), vyplňte jej a pošlete nám jej (redakce@openoffice.cz).
Děkujeme.

Aktualizace na Firefox 3.5

<http://support.mozilla.com/cs/kb/Aktualizace+na+Firefox+3.5>

Firefox 3.5 je poslední verze Mozilla Firefoxu, která byla vydána 30. června 2009.

Nová verze je zaměřena na rychlost a uchování vašich dat v bezpečí. Nové vlastnosti zahrnují:

- **Anonymní prohlížení**, které vám umožňuje prohlížet web bez toho, aby Firefox zaznamenával jakákoliv data o webech a stránkách, které jste navštívili.
- **Zapomenout na tuto stránku** vám umožní odstranit všechny uložené informace související s konkrétním webem.
- **Vymazání nedávné historie** vám umožní odstranit všechna data ve vaší historii, která byla zaznamenána za posledních několik hodin či za aktuální den.
- **Naposledy zavřená okna** vám umožní znovu otevřít okna, která jste omylem zavřeli.

Pro více informací si můžete přečíst stránku [často kladené otázky o Firefoxu 3.5](#).

- Po aktualizaci budete mít vaše data jako záložky či hesla k dispozici, ale přesto byste měli před aktualizací [provést zálohu](#).
- Některé doplňky nebudou dočasně fungovat, protože nejsou dosud pro Firefox 3.5 dostupné. Podívejte se na [seznam nekompatibilních doplňků](#).

Aktualizace z Firefoxu 3.0.x

Linux:

Pokud používáte balíček Firefoxu z vaší distribuce, musíte počkat, dokud vám nebude nabídnuta aktualizace.

Pokud vaše kopie Firefoxu pochází od Mozilly, pak Pro aktualizaci z Firefoxu 3.0.x otevřete nabídku Nápověda a zvolte položku Zkontrolovat aktualizace.... Následně budete provedeni procesem aktualizace. Pro více informací si přečtěte článek [Aktualizace Firefoxu](#).

Windows:

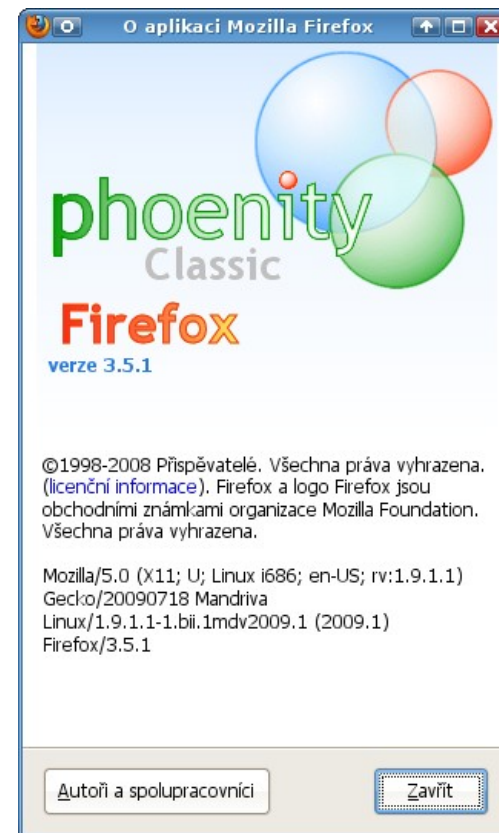
Pro aktualizaci z Firefoxu 3.0.x otevřete nabídku Nápověda a zvolte položku Zkontrolovat aktualizace.... Následně budete provedeni procesem aktualizace. Pro více informací si přečtěte článek [Aktualizace Firefoxu](#).

Aktualizace z Firefoxu 2 či staršího

Stáhněte si Firefox 3.5 na webu [Mozilla Europe](#) a nainstalujte jej. Pro více informací, jak nainstalovat Firefox, si přečtěte článek [Instalace Firefoxu](#).

Máte problémy?

- Po aktualizaci Firefoxu se nelze připojit
- Firefox je již spuštěn, ale neodpovídá
- Firefox nejde spustit

Internetové jazykové kurzy pro nevidomé žáky

Cílem projektu, který řeší Liberix, o.p.s., je **modernizovat** výuku cizích jazyků pro zrakově postižené. Přejeme si, aby i děti se zrakovým hendikepem mohly **více využívat** počítače a internet a **učily se** cizím jazykům. Vytváříme pro ně **nové jazykové moduly**. Mohou se tak učit jazyky: angličtinu, němčinu, španělštinu a italštinu.

Posláním společnosti Liberix, o.p.s., je podpora vývoje, lokalizace, dokumentace a šíření svobodného softwaru s otevřeným zdrojovým kódem, otevřených standardů a bezpečnosti v oblasti softwaru, dat a telekomunikací.

Partner projektu
Základní škola prof. V. Vejdovského
nám. Přemysla Otakara 777
784 01 Litovel

Aktuální informace na www.Liberix.cz

TENTO PROJEKT JE SPOLUFINANCOVÁN EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM FONDEM
A STÁTNÍM ROZPOČTEM ČESKÉ REPUBLIKY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Modernizujeme výuku pro děti se zrakovým postižením – vytváříme zvukovou učebnici cizích jazyků